

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

ROČENKA 2024

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICĚ

ROČENKA 2024

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

ročenka, v níž právě listujete, je každoročně vydávanou publikací, která shrnuje aktuálně dostupná data o vývoji a stavu ekologického zemědělství a produkci biopotravin v České republice.

Ekologické zemědělství má u nás již více než třicetiletou tradici. V ekologickém režimu v roce 2024 hospodařila každá osmá farma (z celkového počtu přibližně 45 tisíc zemědělsky aktivních subjektů). Ke konci roku 2024 hospodařilo ekologicky 5 565 farem na celkové výměře 604 803 hektarů, což představuje 17,12% podíl na celkové zemědělsky obhospodařované půdě. Počet farem narostl meziročně o 4,1 %, tedy o 220 farem. Ačkoliv v ekologickém zemědělství v ČR dlouhodobě dominují trvalé travní porosty, v posledních letech je patrný pozitivní trend nárůstu ploch orné půdy. Ta tvořila ke konci roku 2024 již pětinu celkové výměry ekologicky obhospodařované půdy v Česku, což je zatím nejvyšší dosažený podíl v historii. V tomto roce bylo také registrováno 980 výrobců biopotravin.

Smyslem ekologického zemědělství je produkce zdravých a kvalitních potravin trvale udržitelným způsobem. Tento systém hospodaření, který je od vidlí po vidličku pevně vymezen legislativou, pracuje s osvědčenými tradičními postupy, ale využívá i nejnovější vědecké poznatky a technologie. Ekologičtí zemědělci hospodaří takovým způsobem, kterým zamezují poškozování půdy a používání agrochemikálií, přispívají ke zvyšování retence vody v krajině a snižování nákladů na čištění vod rezidui pesticidů či minerálních hnojiv, široce podporují biodiverzitu v krajině a zajišťují nadstandardní životní podmínky chovaných zvířat, odpovídající co nejvíce jejich přirozeným potřebám. Výsledkem jejich práce je produkce kvalitních biopotravin a bioproduktů bez reziduí agrochemických látek, hormonů nebo léčiv. Tím vším ekologické zemědělství přispívá k důležitému cíli, kterým je zdravý člověk ve zdravé krajině.

Proto jsem velmi rád za každou farmu, která se rozhodla jít touto cestou, produkuje kvalitní bioprodukty, a zároveň za uvědomělé spotřebitele, kteří bioprodukty nakupují a tím pomáhají mimo jiné zachovat zemědělskou krajinu i budoucím generacím. Jsem pevně přesvědčen, že tato publikace je cenným zdrojem poznatků i inspirace pro všechny, kteří mají zájem dozvědět se podrobnější informace o aktuálním stavu ekologického zemědělství v České republice.

Martin Šebestýan
ministr zemědělství

OBSAH

1.	Současný stav ekologického zemědělství v ČR	6
1.1	Vývoj ekologického zemědělství	6
1.2	Struktura užití půdy v ekologickém zemědělství	8
1.3	Velikostní struktura podniků v ekologickém zemědělství	9
1.4	Vývoj ekologického zemědělství v krajích ČR	10
1.5	Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství	13
2.	Další informace o ekologických farmách	15
2.1	Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2023)	15
2.2	Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2023)	15
2.3	Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách (rok 2023)	17
3.	Struktura produkce na ekologických farmách	19
3.1	Rostlinná výroba a produkce	19
3.2	Živočišná výroba a produkce	23
3.3	Způsoby uplatnění produkce ekologických farem v roce 2023	27
4.	Výroba biopotravin	30
4.1	Počet výrobců biopotravin	30
4.2	Počet faremních zpracovatelů	33
5.	Obchod s biopotravinami	34
5.1	Poptávka po biopotravinách	34
5.2	Způsob distribuce biopotravin	35
5.3	Mezinárodní srovnání	37
6.	Podpora ekologického zemědělství a výroby biopotravin	39
6.1	Vývoj finančních podpor ze strany státu v EZ	39
6.2	Základní dotace na plochu	39
6.3	Další opatření PRV a SP SZP	41
6.4	Národní dotace	43
6.5	Podpora dalších vybraných aktivit	43
6.6	Finanční podpora činnosti NNO v sektoru ekologického zemědělství	44
7.	Kontroly a certifikace	45
7.1	Základní informace o kontrolním systému v ekologickém zemědělství	45
7.2	Základní statistika provedených kontrol v roce 2024	46
7.3	Nejčastější porušení pravidel ekologického zemědělství v roce 2024	46

8.	Věda a výzkum EZ v ČR	47
8.1	Financování výzkumu v ČR	47
8.2	Mezinárodní projekty	50
8.3	Operační skupiny EIP-AGRI – inovace v ekologickém zemědělství	54
8.4	TP Organics – Evropská technologická platforma	54
8.5	ČTPEZ – Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství	54
8.6	Organic Eprints	55
8.7	Organic Farm Knowledge	55
9.	Propagace ekologického zemědělství	56
9.1	Přehled vybraných propagačních akcí	56
10.	Organizace a sdružení působící v sektoru EZ	58

I. SOUČASNÝ STAV EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR

Kapitola prezentuje základní statistické údaje o ekologickém zemědělství (EZ) v České republice k 31. 12. 2024. Využity jsou výstupy šetření Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) a údaje z Registru ekologických podnikatelů (REP) vedeného Ministerstvem zemědělství (MZe).

I.1 Vývoj ekologického zemědělství

Ke konci roku 2024 hospodařilo ekologicky 5 565 farem na celkové výměře 604 803 ha, což představuje 17,1% podíl na celkovém zemědělském půdním fondu (ZPF) dle LPIS¹. Přibližně desetina ploch je v současné době zařazena v tzv. přechodném období.

Během roku 2024 počet farem registrovaných v EZ vzrostl o 4,1 % a celková výměra ploch v EZ o 1,6 % (tj. o 220 farem a 9 614 ha). Jednalo se o nižší meziroční nárůst ve srovnání s předchozími třemi roky, stále však významný oproti stagnaci v letech 2019 a 2020. Z celkového počtu přibližně 45 tisíc zemědělsky aktivních subjektů² hospodaří v režimu EZ již každá osmá farma.

Vývoj EZ v ČR je ovlivněn nastavením podmínek intervence EZ v rámci Strategického plánu SZP. S ohledem na nové programové období 2023–2027 je od roku 2023 umožněn vstup opět do pětiletých závazků a nově je povolen souběh EZ s konvenčním hospodařením v souladu s evropskou legislativou. Předpokládá se, že umožnění souběhu usnadní

přechod do EZ velkým farmám, typickým pro ČR, díky možnosti vstoupit do EZ jen s určitou částí podniku. Tato skutečnost by tak mohla přispět k naplnění národního cíle dosáhnout 22 % zemědělské půdy obhospodařované ekologicky v ČR do roku 2027 (tj. zhruba 780 tis. ha).

Vývoj počtu farem a ploch v EZ a podílu na celkové zemědělské výměře uvádí Graf 1. Detailní strukturu užití půdy v EZ k 31. 12. 2024 zachycuje Tab. 2.

Tab. 1 Vývoj celkové výměry a počtu farem v ekologickém zemědělství (1990–2024)

Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Celková výměra ploch v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry ZPF (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna výměry ploch v EZ (%)
1990	3	480	-	-	-
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
2000	563	165 699	3,86	19,0	49,6
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2010	3 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2015	4 115	494 661	11,74	5,9	0,1
2020	4 665	543 252	15,28	-0,5	0,4
2021	4 794	558 124	15,71	2,8	2,7
2022	5 050	575 464	16,22	5,3	3,1
2023	5 345	595 190	16,82	5,8	3,4
2024	5 565	604 803	17,12	4,1	1,6

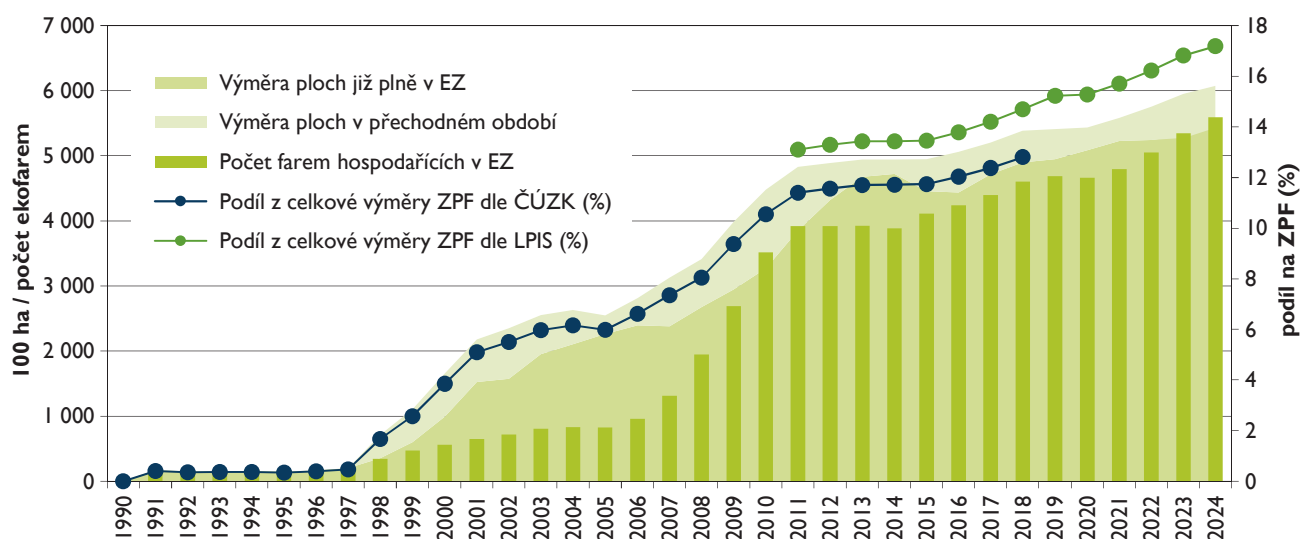
Pozn.: Údaje o počtu farem a celkové výměře ploch v EZ k 31. 12. 2024 byly exportovány z REP k 7. 2. 2025.

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

¹ Celková výměra půdního fondu v LPIS k 31. 12. 2024 činila 3 533 386 ha.

² Zemědělsky aktivní subjekty vedené v Zemědělském registru ČSÚ.

Graf I Vývoj celkové výměry a počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990–2024)

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

Tab. 2 Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství k 31. 12. 2024

Plochy	Výměra (ha)			Meziroční změna 2024/23	
	přechodné období	plně v EZ	celkem	(%)	(ha)
Výměra ploch v EZ celkem	61 197	543 607	604 803	1,6	9 614
Trvalý travní porost	42 253	434 958	477 211	1,9	8 820
Orná půda	17 845	103 627	121 473	0,8	942
z toho: standardní orná půda	15 111	93 639	108 749	-0,1	-81
travní porost	1 953	6 468	8 421	27,4	1 813
úhor	781	3 521	4 302	-15,5	-790
Trvalá kultura	912	4 621	5 533	-3,9	-223
z toho: ovocný sad (intenzivní a ostatní)	294	2 458	2 752	-6,6	-195
vinice	412	958	1 370	1,7	23
chmelnice	7	15	23	-15,5	-4
jiná trvalá kultura (krajinotvorný sad)	199	1 189	1 388	-3,3	-47
Ostatní plocha*	186	401	587	14,7	75

* Ostatní plocha zahrnuje kultury: školka, porost RRD (rychle rostoucí dřeviny), zalesněná půda, jiná kultura, mimoprodukční plochy, rybníky a nově víceleté produkční plodiny.

Zdroj: REP; zpracovala ČTPEZ.

Česká republika patří mezi dvacet zemí světa s největší výměrou půdy v EZ (10. místo v rámci Evropy) a mezi patnáct zemí světa s nejvyšším podílem ploch v EZ na celkové zemědělské půdě (9. místo v rámci Evropy, 7. místo v EU po Rakousku, Estonsku, Portugalsku, Itálii, Švédsku a Řecku).

Růst EZ je však v řadě zemí, zejména v EU, dynamičtější než v ČR. Dokládá to mimo jiné ztráta 4. místa v podílu půdy v EZ pro ČR v rámci EU z roku 2019. A dále nízký podíl půdy nově zařazené v EZ, tzv. přechodném období, kdy 10% podíl v ČR patří k nejnižším.

I.2 Struktura užití půdy v ekologickém zemědělství

Česká republika patří mezi top země z pohledu podílu EZ na celkové zemědělské půdě, avšak dominantní podíl dlouhodobě zabírají trvalé travní porosty. V roce 2024 tvořily 477 tis. ha a 78,9 % celkové výměry zařazené v EZ.

Struktura užití půdy v EZ odpovídá zemědělské struktuře oblastí, ve kterých se EZ v ČR rozvíjí, tj. 90 % ekologicky obhospodařovaných ploch se nachází v horských a podhorských méně příznivých oblastech (96 % luk a pastvin a téměř 70 % orné půdy). Současně se zhruba třetina ploch v EZ nachází v některém ze zvláště chráněných území (tzn. cca 45 % zemědělské půdy chráněných území ČR je v ekologickém režimu), kdy přechod na EZ je zde logickou variantou hospodaření. V produkčních oblastech zůstává zastoupení EZ naopak na nízké úrovni.

ČR má v rámci zemí EU nejvýraznější rozdíl mezi strukturou užití půdy v EZ a zemědělstvím celkem. Patříme k zemím

s vysokým zorněním, až 70 % zemědělské půdy tvoří orná půda, travní porosty pokrývají pouhých 28 % a necelá 2 % připadají na trvalé kultury. Díky EZ, které přispívá k zachování luk a pastvin, se ČR alespoň blíží průměru zornění v EU (okolo 60 %).

Ačkoliv v EZ dominují trvalé travní porosty, v posledních letech je patrný pozitivní trend nárůstu ploch orné půdy. Ke konci roku 2024 tvořila orná půda již pětinu celkové výměry v EZ, dosažená výměra 121 473 ha je zatím nejvyšší v historii (viz Tab. 3). Trvalé kultury zabírají okolo 1 % plochy v EZ, z toho zhruba 75 % tvoří sady (50 % intenzivní a extenzivní a 25 % krajinnotvorné), 25 % vinice a 0,4 % chmelnice.

Za posledních pět let vzrostla plocha TTP o zhruba 33 tis. ha (8% nárůst plochy). Nejrychleji však roste v posledních letech výměra orné půdy, nárůst o 34 % a téměř 31 tis. ha z původních 90 tis. ha v roce 2019 (Graf 2). Výměra trvalých kultur naopak klesá, za posledních pět let o téměř 12 % a 732 ha z původních 6 265 ha v roce 2019 (pokles ploch zaznamenaly sady, naopak plocha vinic každoročně narůstá).

Tab. 3 Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství (2000–2024)

Užití půdy	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Orná půda	15 295	20 766	54 717	64 529	93 701	102 800	111 966	120 531	121 473
Trvalé travní porosty	149 705	209 956	369 057	407 448	443 262	448 703	457 015	468 391	477 211
Trvalé kultury (sady, vinice, chmelnice)	462	820	5 939	6 839	6 070	6 260	6 069	5 756	5 533
ovocný sad	445	772	5 128	4 590	3 560	3 559	3 258	2 947	2 752
jiná trvalá kultura	0	0	0	1 300	1 528	1 605	1 675	1 435	1 388
vinice	17	48	803	939	971	1 083	1 111	1 347	1 370
chmelnice	0	0	8	11	12	12	25	27	23
Ostatní plochy*	237	23 440	18 054	15 845	218	361	414	512	587
Celková plocha	165 699	254 982	447 767	494 661	543 252	558 124	575 464	595 190	604 803

* Od roku 2019 nejsou započítávány plochy v EZ mimo LPIS, které tvořily převážnou část ostatních ploch.

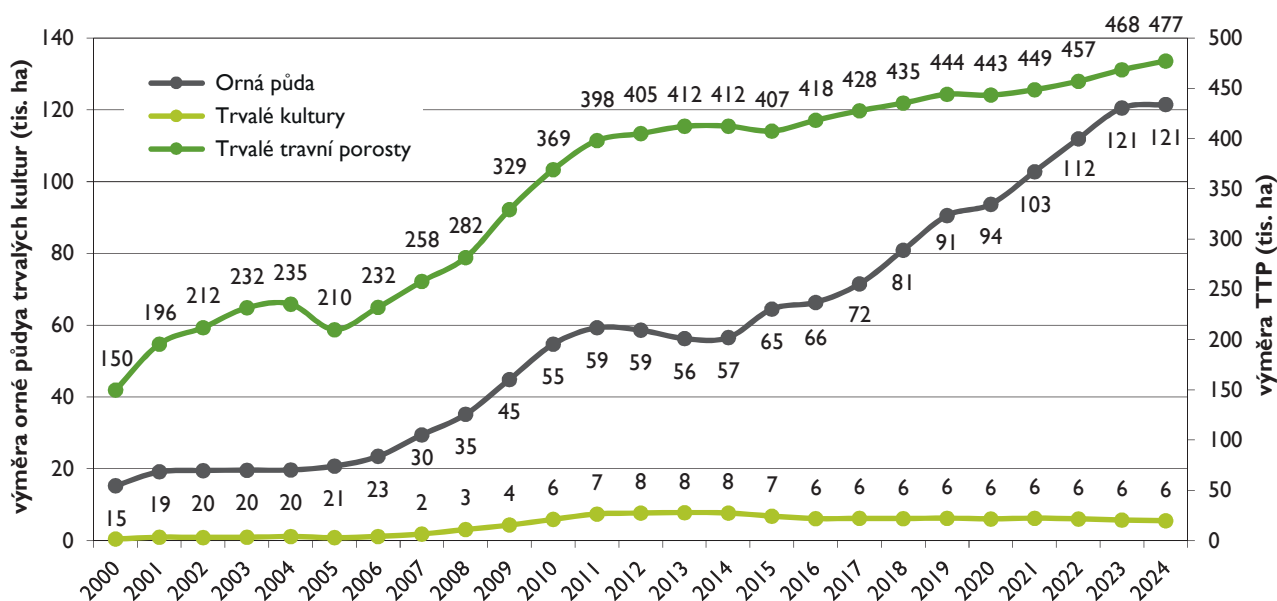
Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku).

Tab. 4 Procentní srovnání struktury půdního fondu v EZ ve vybraných letech (2000–2024)

Užití půdy	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Orná půda	9,23	8,14	12,22	13,05	17,25	18,42	19,46	20,25	20,08
Trvalé travní porosty	90,35	82,34	82,42	82,37	81,59	80,39	79,42	78,70	78,90
Trvalé kultury	0,28	0,32	1,33	1,38	1,12	1,12	1,05	0,97	0,91
Ostatní plochy	1,14	9,19	4,03	3,20	0,04	0,06	0,07	0,09	0,10
Celková plocha	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku).

Graf 2 Vývoj užití zemědělské půdy v EZ (2000–2024)

Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

1.3 Velikostní struktura podniků v ekologickém zemědělství

Česká republika patří k zemím s největší průměrnou velikostí zemědělských podniků, v konvenčním i ekologickém zemědělství. V roce 2024 měla Česká republika průměrnou velikost ekofarem 109 ha, v roce 2023 pak 111 ha. V rámci EU má největší průměrnou velikost ekofarem dlouhodobě Slovensko (220 ha v roce 2023). ČR klesá z druhé pozice na čtvrtou za Estonsko a Švédsko (114 ha, resp. 113 ha). Průměr EU je okolo 40 ha. Průměrná velikost konvenční farmy v ČR je zhruba 80 ha (dle Zelené zprávy MZe), resp. 106 ha (dle Integrovaného šetření v zemědělství 2023 ČSÚ), v EU je okolo 20 ha.

Z pohledu velikostní struktury podniků je dlouhodobě nejčastější rozloha ekofarem v rozmezí 10 až 50 ha (36% zastoupení na celkovém počtu, viz Tab. 5). Z pohledu výměry je největší podíl půdy obhospodařován ekofarmami o velikosti od 100 do 500 ha. Tato kategorie také každoročně zvyšuje svůj podíl (44 % v roce 2024) a vystřídala do roku 2010 vedoucí kategorii 500 až 1 000 ha. V kategorii od 100

do 500 ha došlo zároveň k největšímu meziročnímu navýšení ploch (o 14 752 ha). Největší úbytek ploch byl zaznamenán u kategorie 500 až 1 000 ha (o 6 128 ha).

Za posledních pět let vykazuje nejrychlejší nárůst počtu farem i plochy v EZ kategorie ekofarem s výměrou do 5 ha (nárůst o téměř 60 % a 222 farem z původních 384 farem a o téměř 40 % a 331 ha z původních 881 ha v roce 2019). V absolutním vyjádření byl největší nárůst počtu farem i plochy v kategorii od 100 do 500 ha (nárůst o 372 farem a 63 879 ha oproti roku 2019).

Z tabulky níže dále vyplývá, že téměř 80 % ploch v EZ obhospodařují farmy nad 100 ha (27 % farem), resp. ty největší farmy nad 500 ha (4,1 % farem) obhospodařují zhruba třetinu ploch v EZ (34,1 %). Lze tedy stále tvrdit, že v EZ převládají velké zemědělské podniky s převahou travních porostů, avšak každoročně podíl největších farem na výměře klesá (např. v roce 2005 až polovina ekofarem měla výměru nad 100 ha a obhospodařovaly téměř veškerou plochu v EZ, resp. až pětina ekofarem měla výměru nad 500 ha a obhospodařovaly zhruba 70 % ploch v EZ).

Tab. 5 Velikostní struktura ekofarev v letech 2023 a 2024

Velikostní skupiny farev dle výměry (ha)	2023				2024				Meziroční změna 2024/23	
	Počet		Plocha		Počet		Plocha		Počet	Plocha
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(%)	(%)
0 až <5	515	9,6	1 107	0,2	606	10,9	1 212	0,2	17,7	9,5
5 až <10	390	7,3	2 933	0,5	406	7,3	3 037	0,5	4,1	3,5
10 až <50	1 988	37,2	53 524	9,0	2 004	36,0	53 827	8,9	0,8	0,6
50 až <100	992	18,6	71 356	12,0	1 031	18,5	74 304	12,3	3,9	4,1
100 až <500	1 218	22,8	251 454	42,2	1 288	23,1	266 206	44,0	5,7	5,9
500 až <1 000	183	3,4	126 189	21,2	173	3,1	120 061	19,9	-5,5	-4,9
1000 až <2 000	57	1,1	78 935	13,3	55	1,0	76 382	12,6	-3,5	-3,2
2 000 a více	2	0,0	9 690	1,6	2	0,0	9 774	1,6	0,0	0,9
Celkem	5 345	100	595 190	100	5 565	100	604 803	100	4,1	1,6

Zdroj: REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI.

Ze zastoupení orné půdy (OP), trvalých travních porostů (TTP) a trvalých kultur (TK) na ekofarmách vychází, že nejčastěji jsou plochy OP obhospodařovány v rozloze do 5 ha a dále pak v rozmezí 10–50 ha. Podobně tomu je u TK, kde většina farev (76 %) hospodařila na ploše do 5 ha. U TTP dominovala rozloha 10–50 ha (38 % ekofarev) následovaná rozlohou 100–500 ha (21 %). Z pohledu výměry bylo nejvíce OP obhospodařováno v kategorii 100–500 ha (39 %) a v kategorii 500–1 000 ha (18 %), u TTP v kategoriích 100–500 ha a 500–1 000 ha (dohromady přes 64 % ploch) a u TK v kategorii 10–50 ha (více než 47 % ploch).

I.4 Vývoj ekologického zemědělství v krajích ČR

Zastoupení EZ v jednotlivých krajích není rovnoměrné. Největší plochy ekologicky obhospodařované půdy jsou v pohraničních hornatých okresech Jihočeského, Plzeňského, Moravskoslezského, Karlovarského a Ústeckého kraje (viz Graf 3). V těchto pěti krajích se nachází téměř 60 % ploch v EZ (viz Graf 4) a dva z nich vedou dlouhodobě s největší průměrnou velikostí ekofarev (219 ha v kraji Karlovarském a 143 ha v kraji Ústeckém). Naopak farmy s nižší průměrnou výměrou se nacházejí (vyjma hl. m. Prahy) v Kraji Vysočina a v Jihomoravském a Středočeském kraji.

V počtu ekologických farev vede dlouhodobě kraj Jihočeský (838 ekofarev) následovaný stejně jako v předchozím roce krajem Plzeňským a Moravskoslezským (viz Graf 5). Více než 400 ekofarev se nachází dále v kraji Středočeském, Vysočina a Zlínském.

V meziročním srovnání počty ekologických farev vzrostly napříč všemi krají, s výjimkou Olomouckého kraje, kde zůstal počet farev shodný s rokem 2023. K nejvyššímu abso-

lutnímu nárůstu došlo v Jihočeském kraji (o 49 farev), dále v Plzeňském a Středočeském kraji (o 41, resp. 31 farev). Stejně tak ve většině krajů došlo k nárůstu ploch v EZ, s výjimkou hl. m. Prahy, Jihomoravského a Libereckého kraje. Největší absolutní nárůst o 1 843 ha byl zaznamenán v kraji Jihočeském. Regionální rozmístění ekofarev a ekologicky obhospodařovaných ploch v jednotlivých krajích ČR je uvedeno v Tab. 6.

Z pohledu podílu ploch v EZ na celkové zemědělské půdě byl v roce 2024 celorepublikový průměr (17,1 %) překročen v osmi krajích, přičemž vysoce nad tímto průměrem s téměř 60 % vedl Karlovarský kraj. Podobně jako v předchozích letech následoval kraj Liberecký, Moravskoslezský, Zlínský, Plzeňský, Ústecký a nově Jihočeský s více než 20% podílem. V produkčních oblastech zůstává zastoupení EZ stále nízké mezi 6 až 7 %.

V rámci jednotlivých kategorií užití půdy (orná půda, travní porosty a trvalé kultury) dominoval opět Karlovarský kraj, kde se v ekologickém režimu nacházelo více než 20 % ploch orné půdy a 80 % ploch TTP. Hranici 60 % ploch TTP v ekologickém režimu dosáhly dále kraje Ústecký, Zlínský, Olomoucký a nově Moravskoslezský (viz Tab. 7). Největší podíl trvalých kultur v EZ na jejich celkové výměře měl nově kraj Karlovarský (v důsledku poklesu celkové výměry TK v kraji), následoval kraj Moravskoslezský a Kraj Vysočina. Z pohledu absolutních hodnot se největší rozloha ekologicky obhospodařované orné půdy nacházela v kraji Plzeňském (22 772 ha) a Jihomoravském (17 735 ha), plocha TTP v kraji Jihočeském (81 557 ha) a u trvalých kultur dominoval kraj Jihomoravský (1 954 ha), kde se nachází většina ploch ekovinic.

V ekologickém režimu bylo k 31. 12. 2024 zařazeno 48 % ploch luk a pastvin, téměř 5 % výměry orné půdy a 15 % ploch trvalých kultur (resp. 26 % sadů, 9 % vinic a 0,5 % chmelnic).

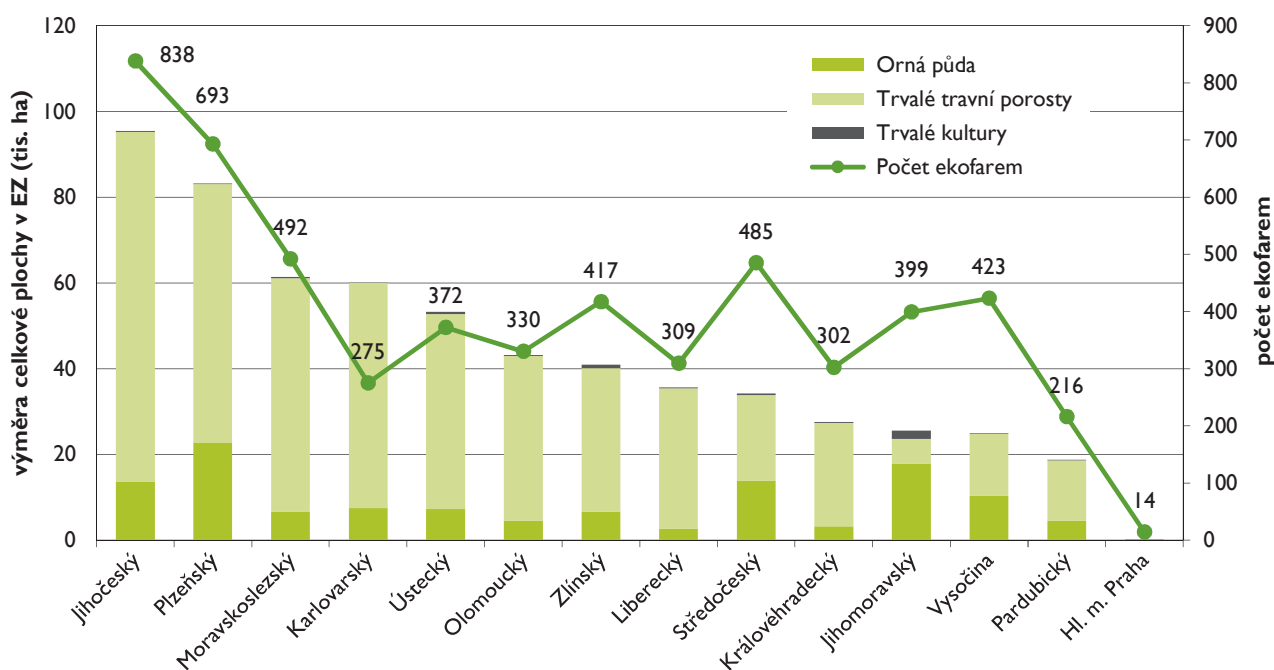
Tab. 6 Počet ekofare a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2024

Kraj*	Počet ekofare	Výměra celkové plochy v EZ		Z toho v přechodném období		Průměrná výměra ekofarmy (ha)
		(ha)	(%)	(ha)	(%)	
Jihočeský	838	95 437	15,8	7 345	7,7	114
Plzeňský	693	83 247	13,8	14 608	17,5	120
Moravskoslezský	492	61 397	10,2	3 772	6,1	125
Karlovarský	275	60 170	9,9	3 118	5,2	219
Ústecký	372	53 353	8,8	6 501	12,2	143
Olomoucký	330	43 180	7,1	2 494	5,8	131
Zlínský	417	41 062	6,8	2 093	5,1	98
Liberecký	309	35 681	5,9	2 107	5,9	115
Středočeský	485	34 309	5,7	8 040	23,4	71
Královéhradecký	302	27 570	4,6	2 831	10,3	91
Jihomoravský	399	25 575	4,2	3 115	12,2	64
Vysočina	423	24 950	4,1	2 818	11,3	59
Pardubický	216	18 731	3,1	2 316	12,4	87
Hl. m. Praha	14	140	0,0	39	27,9	10
Celkem	5 565	604 803	100	61 197	10,1	109

* Kraje jsou v tabulce seřazeny dle výměry celkové plochy v EZ. Farmy jsou ke krajům přiřazeny dle nejvyšší výměry zaznamenané v REP – pokud hospodaří farma na zemědělské půdě ve více krajích, je přiřazena ke kraji, kde se nachází nejvíce obhospodařovaných ploch.

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2024); zpracovala ČTPEZ.

Graf 3 Počet ekofare a výměra celkové plochy v EZ v krajích ČR v roce 2024

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2024); zpracovala ČTPEZ.

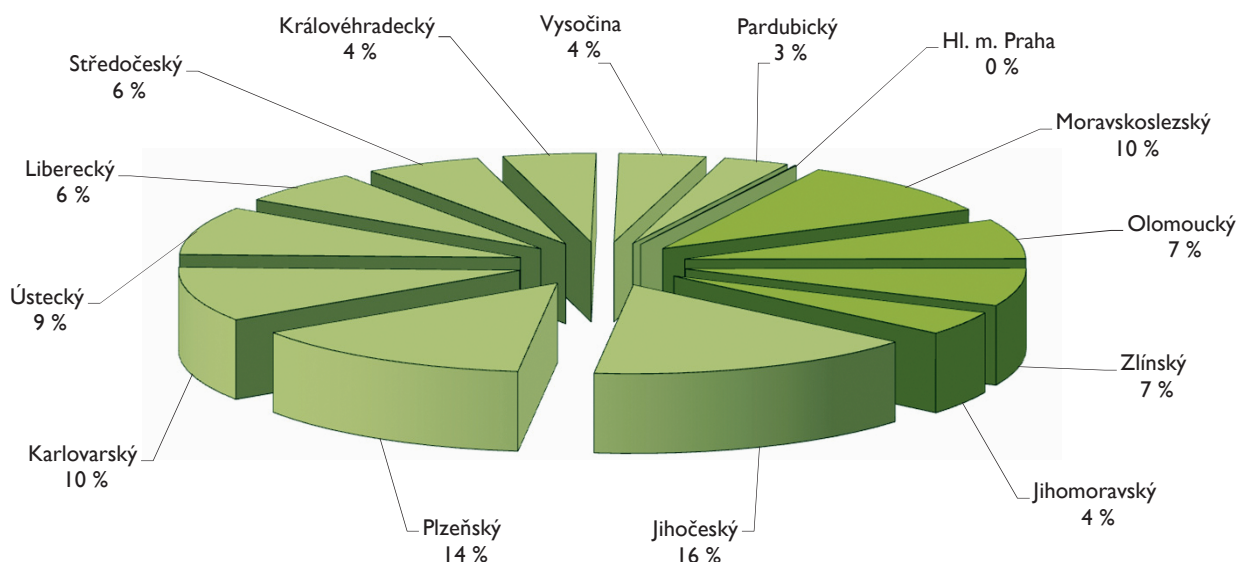
Tab. 7 Zastoupení ploch EZ dle užití půdy na jejich celkové výměře v krajích ČR v roce 2024

Kraj*	Výměra celkové plochy v EZ (ha)	Z toho výměra (ha):			Zemědělská půda ČR dle LPIS (ha)	Podíl EZ na celkové výměře dané kategorie užití půdy v ČR (%)			
		OP	TTP	TK		z. p. celkem	OP	TTP	TK
Karlovarský	60 170	7 502	52 537	38	100 722	59,7	20,5	82,5	66,3
Liberecký	35 681	2 674	32 689	276	101 598	35,1	6,9	53,1	29,2
Moravskoslezský	61 397	6 625	54 380	372	214 407	28,6	5,4	61,0	47,6
Zlínský	41 062	6 663	33 473	850	147 443	27,8	7,4	62,1	34,1
Plzeňský	83 247	22 772	60 253	191	327 494	25,4	10,9	51,7	34,4
Ústecký	53 353	7 221	45 435	583	221 215	24,1	4,7	71,6	12,7
Jihočeský	95 437	13 643	81 557	205	425 964	22,4	5,5	46,7	20,6
Olomoucký	43 180	4 518	38 435	213	242 623	17,8	2,5	61,4	11,4
Královéhradecký	27 570	3 278	24 063	223	234 922	11,7	2,0	35,6	13,0
Pardubický	18 731	4 585	14 026	99	231 056	8,1	2,6	25,6	20,1
Jihomoravský	25 575	17 735	5 874	1 954	362 032	7,1	5,5	25,2	11,4
Vysočina	24 950	10 275	14 559	109	359 381	6,9	3,7	18,3	43,1
Středočeský	34 309	13 872	19 913	409	553 836	6,2	2,9	27,8	9,0
Hl. m. Praha	140	111	17	11	10 692	1,3	1,1	2,8	24,3
Celkem	604 803	121 473	477 211	5 533	3 533 386	17,1	4,9	48,5	15,2

* Kraje jsou seřazeny dle podílu EZ na celkové zemědělské půdě ČR evidované v LPIS.

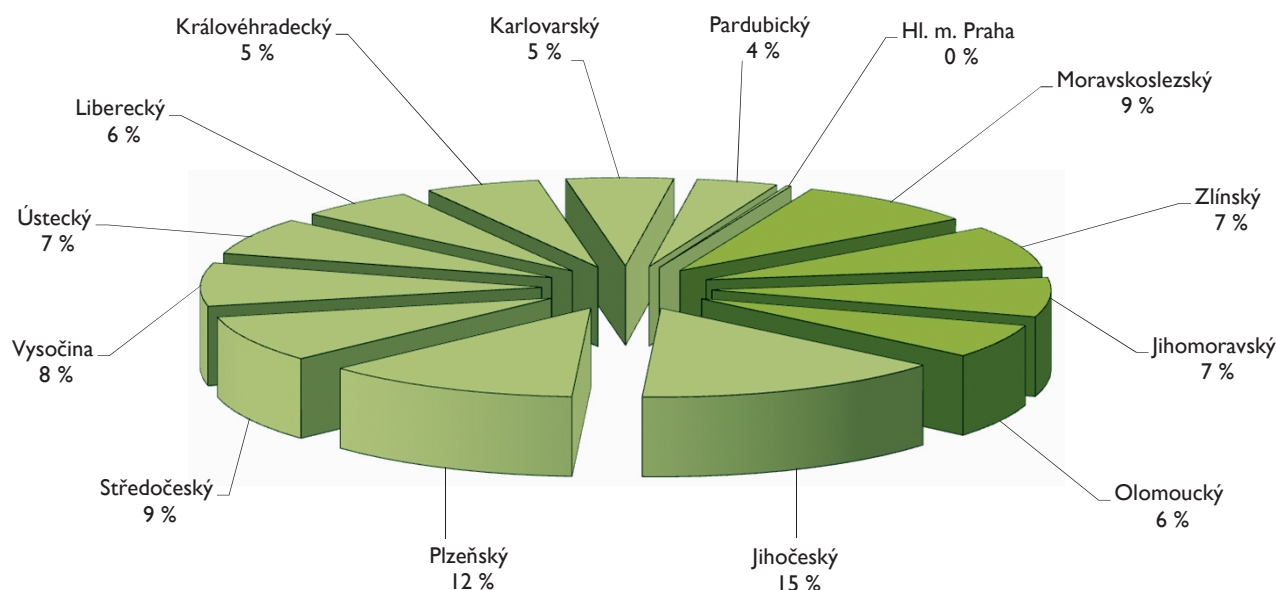
Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2024), data LPIS (MZE); zpracovala ČTPEZ.

Graf 4 Podíl krajů na celkové výměře v EZ v roce 2024

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2024); zpracovala ČTPEZ.

Graf 5 Podíl krajů na celkovém počtu farem v EZ v roce 2024

Zdroj: REP (údaje k 31. 12. 2024); zpracovala ČTPEZ.

1.5 Počet registrovaných subjektů v ekologickém zemědělství

Dle zákona o EZ³ musí každý zájemce, který hodlá podnikat v ekologickém zemědělství, podat žádost o registraci na MZe. Registrace rozlišuje následující kategorie subjektů: zemědělec, výrobce potravin, obchodník, dovozce ze třetích zemí (tj. zemí mimo EU), vývozce do třetích zemí, výrobce nebo dodavatel krmiv, výrobce nebo dodavatel osiv/sadby, včelař, chovatel ryb, pěstitel hub, sběrač volně rostoucích rostlin a příp. subjekt registrující se k činnosti ostatní povahy. Zájemce se může zaregistrovat současně do více kategorií.

Ke konci roku 2024 bylo v EZ registrováno celkem 6 759 subjektů⁴, což představuje nárůst o 192 subjektů (o 2,9 %).

K 31. 12. 2024 bylo v EZ registrováno 5 565 ekofarem, z nichž 462 (8,3 %) bylo registrováno zároveň jako výrobce biopotravin⁵ a 183 ekofarem mělo registraci současně na distribuci biopotravin. Celkový počet ekologických zemědělců meziročně vzrostl o 4,1 % (220 subjektů), během roku 2024 ukončilo svoji činnost 225 ekologických zemědělců, naopak 445 subjektů se nově registrovalo.

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2024 registrováno 980 subjektů (viz Tab. 8). Meziročně se jedná o nárůst

o 11 subjektů a představuje návrat ke každoročnímu navšňování počtu výrobců biopotravin z předchozích let (po prvním poklesu jejich počtu o 21 subjektů v roce 2023). Zhruba 36 % výrobců tvořili faremní zpracovatelé realizující výrobu biopotravin přímo na farmě, často pak s prodejem ze dvora. Z pohledu registrovaných ekozemědělců je však podíl zpracování vlastních výrobků přímo na farmě na nízké úrovni a stagnuje dlouhodobě okolo 6 %.

Druhou významnou kategorií pro rozvoj trhu s biopotravinami jsou distributoři, neboli subjekty uvádějící biopotravinu nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování. Počet registrovaných distributorů druhým rokem klesá (o 22 subjektů), stejně tak klesá počet registrovaných dovozců a vývozců (o 14, resp. 13 subjektů v roce 2024).

Na trhu s biopotravinami působí velký počet subjektů realizujících maloobchodní prodej, ty se však dle zákona o EZ nemusí registrovat, pokud pouze prodávají zabalené biopotravinu ve spotřebitelském balení a neskladují je jinde než v přímé souvislosti s místem prodeje. Naopak se jako obchodník musí registrovat velkoobchody, e-shopy a podobné platformy, jelikož realizují skladování mimo místo prodeje konečnému spotřebiteli a realizují prodej různým odběratelům nejen konečnému spotřebiteli.

³ Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Subjekt je započítán pouze 1x na základě IČ nebo rodného čísla.

⁵ Jelikož ne každá ekofarma registrovaná zároveň jako výrobce realizuje zpracování vlastních bioproduktů nebo provozuje výrobu biopotravin v místě farmy, je počet faremních zpracovatelů nižší.

Tab. 8 Počet registrovaných subjektů v EZ k 31. 12. 2023 a 2024

Typ ekologického podnikatele	Počet subjektů		Meziroční změna 2024/23	
	2023	2024	(abs.)	(%)
Ekologičtí zemědělci	5 345	5 565	220	4,1
Výrobci biopotravin	969	980	11	1,1
Distributoři bioproduktů a biopotravin	1 175	1 153	-22	-1,9
Výrobci krmiv	73	78	5	6,8
Výrobci osiv	95	94	-1	-1,1
Ekologičtí včelaři	8	5	-3	-37,5
Z toho dále:				
Dovozci biopotravin ze 3. zemí	340	326	-14	-4,1
Vývozci biopotravin do 3. zemí	159	146	-13	-8,2
Faremní zpracovatelé*	350	349	-1	-0,3

Pozn.: Údaje o počtech subjektů registrovaných v EZ k 31. 12. 2024 byly exportovány z REP k 7. 2. 2025.

* Počet subjektů v kategorii Faremní zpracovatelé se liší od údajů REPU, kde údaj není pravidelně aktualizován.

Zdroj: REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

2. DALŠÍ INFORMACE O EKOLOGICKÝCH FARMÁCH

Mimo základní údaje o EZ jsou k dispozici další výstupy z šetření ÚZEI. Zjišťovány jsou informace týkající se ekonomické životaschopnosti ekofarem prostřednictvím dotazu na realizovaný hospodářský výsledek, stanovení potřeby lidské práce prostřednictvím dotazu na počet pracovníků na ekofarmě a přehled o přímém prodeji z ekofarem.

2.1 Data o hospodářském výsledku na ekofarmách (rok 2023)

K posouzení ekonomické výkonnosti ekofarem je sledován vývoj podílu ziskových ekofarem na jejich celkovém počtu. Z šetření ÚZEI vyplývá, že hospodaření za rok 2023 uzavřelo se ziskem 95,7 % ekofarem (tj. 4 481 subjektů z celkových 4 684 farem, které byly v daném roce již v systému EZ a vyplnily dotazník). Záporný výsledek uvedlo 4,3 % ekofarem (tj. 203 subjektů), což je jedna z nejvyšších hodnot v historii sledování tohoto údaje.

V rámci ekofarem se záporným HV byly zastoupeny jak farmy malé, tak ty velké, a s různou kombinací hospodaření (viz Tab. 9). Z jednoduché analýzy vyplývá, že ke ztrátovějším podnikům patřily ekofarmy hospodařící pouze na trvalých kulturách, kdy ztrátu vykazalo téměř 9 % podniků. Nejnižší podíl ztrátových podniků byl v roce 2023 u subjektů obhospodařujících ornou půdu společně s trvalými kulturami.

2.2 Počet pracovníků na ekofarmách (rok 2023)

Obdobně jako u dotazu na hospodářský výsledek byl počet pracovníků na ekofarmě zjišťován zpětně za rok 2023 u všech respondentů, kteří již hospodařili ekologicky (dotazník vyplnilo 4 684 subjektů).

Dle zjištěných údajů pracovalo v roce 2023 na ekofarmách bez ohledu na počet odpracovaných hodin celkem 9 601 osob, z toho 83 % na plný úvazek, cca 9 % na částečný úvazek a téměř 8 % tvořili sezónní pracovníci. Z tohoto celkového počtu pracovníků tvořili rodinní členové více než 41 % (3 960 osob), z nichž většina pracovala na plný úvazek (78 %), 17 % na částečný úvazek a 5 % jako sezónní a příležitostní pracovníci (viz Tab. 10).

Celkový počet pracovních sil v roce 2023, v přepočtu na plně zaměstnané (AWU)⁶, činil 8 379 pracovníků, což představuje další pokles o 2,6 % oproti roku 2022. Klesl také ukazatel přepočtu pracovníků připadajících na jednu ekofarmu na 1,79 AWU. V rámci ČR se tato hodnota pohybuje okolo 2,9 AWU na zemědělský podnik (dle IŠZ 2023)⁷.

Z pohledu srovnání zaměstnanosti připadá v EZ na 100 ha z. p. 1,4 pracovníka, zatímco v zemědělství celkem 2,7 pracovníka (dle IŠZ 2023). Jinými slovy na jednoho pracovníka v EZ v roce 2023 připadalo v průměru 71 ha, zatímco v zemědělství celkem to bylo 37 ha. Nižší počet pracovníků na 100 ha z. p. v EZ odpovídá struktuře půdního fondu, kdy v EZ dominují velké zemědělské podniky s převahou TTP.

Tab. 9 Podíl ziskových ekofarem dle zaměření produkce v letech 2022 a 2023

Užití půdy	Počet ekofarem	HV kladný	HV záporný	HV neuvedli	Podíl ziskových ekofarem (%)	
					2023	2022
Pouze OP vč. zeleniny	200	195	5	0	97,5	96,0
Pouze TTP	1 980	1 891	89	0	95,5	98,2
Pouze TK	90	82	8	0	91,1	94,8
OP + TTP	1 402	1 361	41	0	97,1	98,4
OP + TK	62	61	1	0	98,4	96,3
TTP + TK	288	278	10	0	96,5	96,7
OP + TTP + TK	284	271	13	0	95,4	97,5
Bez půdy*	378	342	36	0	90,5	97,7
Celkem	4 684	4 481	203	0	95,7	97,9

Pozn.: HV = hospodářský výsledek, OP = orná půda, TTP = trvalé travní porosty, TK = trvalé kultury.

* V kategorii „bez půdy“ jsou subjekty mající půdu mimo LPIS, příp. včelaři, příp. farmy ukončující činnost.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023 a 2024.

⁶ Pro přepočet na plně zaměstnané (AWU) je použit roční fond pracovní doby ve výši 1 800 hodin.

⁷ ČSÚ: Integrované šetření v zemědělství 2023.

Počet pracovníků klesá přímo úměrně s rostoucí výměrou ekofarem (např. u ekofarem s výměrou do 100 ha připadlo v roce 2023 na 1 pracovníka jen 25 ha, u ekofarem s výměrou 100 až 500 ha šlo již o 88 ha a při výměře nad 500 ha měl 1 pracovník na starost 104 ha). Podobný vliv má typ kultury – nejnižší potřeba pracovníků je u ekofarem s chovem skotu na TTP (téměř 67 ha na 1 pracovníka), nejvyšší u pěstování TK (cca 4 ha na 1 pracovníka). Potřeba nižšího

počtu pracovníků v EZ vychází také z nižšího počtu hospodářských zvířat chovaných na ekofarmách.

Je třeba zmínit, že údaje o potřebě pracovníků se mohou měnit také s použitou metodikou. Dle FADN byla potřeba pracovníků v EZ za rok 2023 uvedena ve výši 1,62 AWU na 100 ha zemědělské půdy a 2,35 AWU pro konvenci.

Tab. 10 Počet pracovníků na ekologických farmách v letech 2022 a 2023

Počet pracovníků na ekofarmách	2022		2023		Meziroční změna 2023/22 (%)
	Počty	Struktura (%)	Počty	Struktura (%)	
Pracovníci na plný úvazek	8 180	85,0	7 967	83,0	-2,6
z toho rodinných členů	2 972	36,3	3 095	38,8	4,1
Pracovníci na částečný úvazek	697	7,2	876	9,1	25,7
z toho rodinných členů	467	67,0	663	75,7	42,0
Sezónní a příležitostní pracovníci	745	7,7	758	7,9	1,7
z toho rodinných členů	102	13,7	202	26,6	98,0
Pracovníci celkem	9 622	100,0	9 601	100,0	-0,2
z toho rodinných členů	3 541	36,8	3 960	41,2	11,8
Přepoččet na AWU ¹⁾	8 599	x	8 379	x	-2,6
Počet farem ²⁾	4 670	x	4 684	x	0,3
AWU/ekofarma	1,84	x	1,79	x	-2,8
AWU/100 ha z. p.	1,49	x	1,41	x	-5,6
100 ha z. p./AWU	67	x	71	x	6,1

¹⁾ AWU = Annual Work Unit = počet pracovníků přepočtených na plný úvazek.

²⁾ Jedná se o farmy, které v roce 2023 již hospodařily ekologicky a vyplnily v roce 2024 dotazník.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023 a 2024.

2.3 Přímý prodej bioproduktů a biopotravin na ekofarmách (rok 2023)

Přímý prodej z ekofarem zahrnuje prodej přímo konečným spotřebitelům. Jedná se zejména o prodej na farmě bez obchodu nebo ve vlastním obchodě zemědělce, prodej v rámci agroturistiky na ekofarmě, prodej bioproduktů na tržnicích nebo prostřednictvím zásilkové služby, donášky nebo přes internet.

Z celkového počtu respondentů odpovídaly na tuto otázku pouze ekofarmy, které již mohly v roce 2023 prodávat alespoň jeden svůj bioprodukt s certifikátem. Šlo celkem o 3 935 ekofarem, z nichž 194 v dotazníku uvedlo, že prodává své bioprodukty i přímo na farmě (tj. 4,9 %, viz Tab. 11). Pokud vezmeme v úvahu pouze ekofarmy, které v daném roce skutečně realizovaly prodej nějakého svého bioproduktu s certifikátem (tj. 1 360 respondentů), pak zhruba každá osmá farma prodala v roce 2023 alespoň jeden svůj

bioprodukt ze dvora (14,3% podíl), což představuje podobnou situaci jako v předchozích letech.

Podíl prodeje „ze dvora“ je pravděpodobně vyšší, protože zde nejsou zahrnuty farmy, které prodej realizují, ale svoje produkty prodávají bez certifikátu jako běžné konvenční produkty.

K posouzení významu přímého prodeje byl dále zjišťován jeho podíl na celkovém obratu ekofarmy (viz Tab. 12). Z údajů pro rok 2023 je patrné, že podíl farem, pro které je přímý prodej klíčový, zůstává zachován (41 %). Nově však vzrostl podíl farem, u kterých přímý prodej činí méně než 10 % jejich celkovém obratu (17 % z původních 10 %).

Z ekofarem, které realizovaly prodej ze dvora, bylo 64 % ochotno sdělit také údaje o obratu přímého prodeje. Z údajů vyplývá, že zhruba pětina farem realizovala obrat do 100 tis. Kč (19 %), mírně klesl podíl farem v kategorii 500 tis. Kč až 1 mil. Kč (15 % z původních 18 %) a naopak vzrostl podíl farem v kategorii 1 až 5 mil. Kč (25 % z původních 19 %). Ostatních 36 % farem realizovalo obrat v hodnotě od 100 do 500 tis. Kč a zbylých cca 5 % farem uvedlo obrat z přímého prodeje nad 5 mil. Kč.

Tab. 11 Počet ekofarem prodávajících bioprodukty a biopotravin ze dvora (2012–2023)

Položka	2012		2015		2020		2021		2022		2023		Meziroční změna (%)
	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	abs.	(%)	
Ekofarmy v šetření celkem	3 928	100	4 280	100	4 673	100	4 842	100	4 786	100	4 758	100	-0,6
Ekofarmy s možností prodeje bio	2 808	71,5	2 986	69,8	4 093	87,6	4 148	85,7	3 948	82,5	3 935	82,7	-0,3
Ekofarmy s realizovaným prodejem bio ze dvora*	75	2,7	97	3,3	160	3,9	178	4,3	182	4,6	194	4,9	6,6

* V tabulce je uveden u ekofarem s realizovaným prodejem bio ze dvora relativní podíl na počtu ekofarem, které již mohou prodávat certifikované bioprodukty.

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013–2024.

Tab. 12 Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy (2012–2023)

Rok	Podíl přímého prodeje na celkovém obratu ekofarmy činil			
	<10 %	11–25 %	26–50 %	51 a více %
2012	26 % farem	33 % farem	18 % farem	23 % farem
2013	25 % farem	24 % farem	17 % farem	34 % farem
2014	25 % farem	32 % farem	18 % farem	25 % farem
2015	34 % farem	19 % farem	23 % farem	24 % farem
2016	26 % farem	26 % farem	17 % farem	32 % farem
2017	23 % farem	24 % farem	22 % farem	31 % farem
2018	14 % farem	21 % farem	24 % farem	41 % farem
2019	11 % farem	17 % farem	27 % farem	45 % farem
2020	15 % farem	15 % farem	20 % farem	50 % farem
2021	11 % farem	18 % farem	28 % farem	43 % farem
2022	10 % farem	20 % farem	27 % farem	43 % farem
2023	17 % farem	17 % farem	25 % farem	41 % farem

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2013–2024.

Z pohledu prodávaných bioproduktů a biopotravin se struktura přímého prodeje ze dvora mírně mění ve prospěch živočišných produktů. Nejvíce ekofarem (75 %) se specializovalo na prodej živočišných bioproduktů, 23 % ekofarem na prodej rostlinných produktů, pouhé 2 % farem nabízely rostlinnou i živočišnou produkci zároveň. Z živočišných bioproduktů se jednalo zejména o prodej masa a masných výrobků (105 farem) – převážně masa hovězího, dále o prodej mléčných vý-

robků (kravských, kozích, ovčích) včetně sýrů (50 farem), prodej mléka (16 farem) a vajec (4 farem). Z rostlinných bioproduktů dominoval prodej ovoce (např. jablka a švestky) včetně ovoce sušeného a výrobků z něj (33 farem). Významné jsou z pohledu prodeje ze dvora také zpracované léčivé rostliny prodávané zejména ve formě čajů, sirupů a sušených bylinek (10 farem). Prodáváno bylo ze dvora také víno (5 farem) a zelenina (8 farem), ojediněle pak mouky nebo houby.

3. STRUKTURA PRODUKCE NA EKOLOGICKÝCH FARMÁCH

Kapitola shrnuje údaje o struktuře pěstovaných plodin, počtu chovaných hospodářských zvířat a celkové bioprodukci na českých ekofarmách v roce 2024. Dále zahrnuje údaje o způsobu uplatnění rostlinné a živočišné produkce z předchozího roku, tj. roku 2023. Sběr dat je prováděn ÚZEI ve spolupráci s kontrolními organizacemi od roku 2007, a to z pověření MZe. Údaje jsou zjišťovány v průběhu roku, proto se liší od základních údajů o EZ k 31. 12. 2024.

Od roku 2023 je nově sledována pouze půda plně v režimu EZ, tzn. bez plochy v přechodném období. Z tohoto důvodu je i meziroční srovnání provedeno pouze v rámci ploch již plně v EZ.

3.1 Rostlinná výroba a produkce

Dle ÚZEI šetření, zahrnující data od 4 758 dotazovaných zemědělců, činila výměra půdy v režimu EZ celkem 507 282 ha (510 714 ha v roce 2023). Z toho 18 % zaujímala orná půda (92 951 ha; 87 867 ha v roce 2023); 81 % tvořily trvalé travní porosty (410 447 ha; 418 595 ha v roce 2023) a 1 % připadlo na plochy trvalých kultur (3 884 ha; 4 252 ha v roce 2023), viz Tab. 13.

Hlavními plodinami na orné půdě byly stejně jako v předchozích letech obiloviny a pícniny (43%, resp. 40% podíl z celkové výměry orné půdy v režimu EZ). **Plocha obilnin v EZ** meziročně mírně klesla o 4 % (o 1 742 ha) a produkce bio obilí dosáhla objemu 117 tis. tun (pokles o 12 % v důsledku poklesu plochy a nižšího hektarového výnosu u většiny obilnin). Nejčastěji pěstovanými obilninami zůstávají pšenice a oves, společně zabírají téměř 60 % plochy obilnin v EZ. Dalšími významnými obilninami bylo tritikále (11 %), ječmen (9 %), špalda (8 %) a žito (7 %).

Plocha pícnin v EZ meziročně vzrostla o 22 % (o 6 753 ha). V rámci pícnin v EZ dominují víceleté pícniny, jako jsou jeteletrávy, dočasné travní porosty nebo vojtěška (86% podíl). V konvenčním zemědělství naopak převládají s 56% podílem jednoleté pícniny, zejména kukuřice na siláž (ta je čtvrtou nejčastěji pěstovanou plodinou na orné půdě po pšenici, řepce a ječmeni, s 223 tis. ha v roce 2024). Celkově je výměra pícnin na orné půdě v EZ dvojnásobná oproti konvenci a zastoupení víceletých pícnin až 4krát vyšší.

Plocha i produkce luskovin na zrno v režimu EZ poprvé po několika letech poklesla, o 354 ha (o 6 %) a 1 254 tun (o 12 %). V rámci luskovin dominuje trvale pěstování hrachu (46 %) a dále pelušky (19 %), 10% podíl na výměře drží pak bob. U většiny luskovin, kromě sóji, meziročně klesla jak plocha, tak produkce.

Plocha technických plodin v EZ meziročně vzrostla o 4 % (187 ha) a dosáhla výměry 4 787 ha. Hlavní vliv měl nárůst ploch LAKR (léčivých, aromatických a kořeninových rostlin) o 8 % (168 ha) na 2 176 ha, plocha olejnin stagnovala okolo 2 550 ha. V rámci olejnin byla nejčastěji pěstována hoř-

čice (32 % plochy), slunečnice (26 %) a tykev olejná (19 %), přičemž výměra hořčice významně poklesla (o 458 ha), naopak výměra slunečnice a zejména tykve a řepky vzrostla (o 69 ha, 186 ha a 203 ha). Díky vyšším hektarovým výnosům, jak u LAKR, tak u většiny olejnin, vzrostla celková produkce technických plodin o více než 40 % na 5 091 tun (3 618 tun v roce 2023).

Pěstování **okopanin a zeleniny** zůstává na nízké úrovni (0,2%, resp. 0,4% podíl na výměře orné půdy v EZ). V rámci okopanin se jedná především o pěstování brambor (91 % ploch) a jejich výměra v EZ meziročně výrazně klesla (o 46 % a 170 ha). Naopak výměra zeleniny meziročně vzrostla o 45 % (o 124 ha). Nejčastěji je pěstována zelenina kořenová a hlízová (43 %) a plodová (36 %). U kořenové zeleniny zaujímala největší podíl ostatní kořenová zelenina (především ředkvičky, ředkev a řepa salátová, 71 %) a mrkev (23 %). U plodové zeleniny převažovala tykev včetně patisonů a cuket (93 % ploch plodové zeleniny).

Objem ekologické produkce na orné půdě se meziročně zvýšil o 5 % (tj. o 15 tis. tun). K meziročnímu nárůstu produkce došlo u LAKR, olejnin, pícnin na OP a zeleniny. Pokles produkce byl naopak zaznamenán u okopanin, obilovin a luskovin na zrno.

Výměra **trvalých travních porostů v EZ**, tj. luk a pastvin, po delším období stagnace meziročně mírně poklesla (o 2 % a 8 148 ha). Díky pozvolnému nárůstu hektarového výnosu (4,20 t/ha v roce 2024), byl pokles produkce minimální (o necelé 1 %, 10 402 tun píce v seně).

Čtvrtým rokem klesá výměra **trvalých kultur v EZ**, meziročně téměř o 9 % a 367 ha na 3 884 ha. Pokles je způsoben snížením výměry ovocných sadů (o 232 ha) i výměry vinic (o 98 ha). V důsledku snížení hektarových výnosů byl pokles produkce ještě významnější, o 34 % a 1 838 tun u sadů na 3 643 tun a o 29 % (o 1 047 tun) u vinic na 2 532 tun. Plocha chmelnic zůstává nadále zanedbatelná a činila necelých 14 ha.

Objem ekologické rostlinné produkce (tj. produkce pouze z ploch již v ekologickém režimu) v roce 2024 dosáhl 2 028 tis. tun, což představuje zhruba stejnou produkci jako v roce 2023. Z celkové rostlinné produkce tvoří 93 % produkce píce (přepočtená na seno), tj. 1 723 tis. tun sena z TTP a dalších 161 tis. tun sena z pícnin na OP. Produkce pouze z orné půdy činila zhruba 298 tis. tun, z toho 39 % tvořila produkce obilovin (117 tis. tun) a 54 % produkce pícnin na orné půdě (objem v seně). V rámci obilovin dosahuje největší objem produkce, obdobně jako u výměry, pšenice a oves (38% a 22% podíl).

U trvalých kultur, v důsledku snížení výměry i hektarových výnosů, klesla celková produkce o 32 % na 6 199 tun. Z tohoto množství připadá cca 60 % na ovocné sady a 40 % na vinice. V rámci ovocných sadů dosáhly největšího objemu produkce jabloně (56% podíl), následovaly švestky (20% podíl).

Z pohledu podílu hlavních kategorií ekologicky pěstovaných plodin na OP na jejich celkové výměře v ČR dosahují trvale vyššího podílu luskoviny na zrno (9 %) a píceiny na OP (8 %), viz Tab. 14. Podíl ploch obilovin v EZ na jejich celkové výměře v ČR dosahuje 3 %. Z obilovin byl nejvyšší podíl zaznamenán stejně jako v předchozích letech u ovsa (18 %), žita (11 %) a tritikále (10 %). V rámci technických plodin dosahují významného zastoupení v EZ také léčivé, aromatické a kořeninové rostliny s podílem 32 % na jejich celkové ploše v ČR.

Luskoviny na zrno drží také prvenství v podílu bioprodukce na jejich celkové produkci v ČR s 9% podílem, následují pícniny s 4% podílem. Produkce obilovin v EZ dosahuje 1,6% podíl na jejich celkové sklizni, 0,6% dosáhla zelenina a 0,5% brambory. Pokud srovnáme produkci jednotlivých plodin,

pak vyšší než 5% podíl na jejich celkové sklizni v ČR dosahuje lupina na zrno (28 %), LAKR (26 %), oves (13 %), hořčice (11 %), žito a tritikále (7 %) a hrách (5 %).

Z pohledu hektarového výnosu lze shrnout, že výnosy obilovin v EZ se v roce 2024 pohybovaly v rozmezí cca 50–70 % výnosu konvenčního, luskoviny 104 %, brambory 57 %, olejnin 58 % a pícniny 48 % konvenčního výnosu. Srovnání produkce zeleniny je obtížné vzhledem k různorodosti druhů.

Celkově bylo z ploch v ekologickém režimu v roce 2024 vyprodukováno 117 012 tun obilovin, 9 118 tun luskovin na zrno, 3 295 tun okopanin, 3 697 tun olejnin, 1 366 tun LAKR a 1 490 tun zeleniny. V rámci trvalých kultur bylo sklizeno 2 040 tun jablek, 719 tun švestek, 253 tun hrušek, 197 tun třešní a višní, 104 tun meruněk a 2 532 tun hroznů, viz Tab. 13.

Tab. 13 *Struktura, produkce a výnos plodin na ekofarmách v roce 2024*

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Ekologický režim	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(t)	(t/ha)
OP celkem	1 966	92 950,61	297 984,39	3,21
Obiloviny pro produkci zrna (včetně osiva) celkem	924	39 943,21	117 012,02	2,93
Z toho: pšenice obecná	564	13 974,64	44 422,71	3,18
špalda	98	3 097,44	9 150,64	2,95
žito	161	2 786,86	7 560,16	2,71
ječmen	260	3 741,64	10 177,52	2,72
oves	440	9 478,66	25 292,39	2,67
tritikále	225	4 502,58	13 669,97	3,04
kukuřice na zrno	26	918,5	3 851,58	4,19
pohanka	72	971,75	1 878,80	1,93
Luskoviny na zrno celkem	234	5 298,52	9 118,08	1,72
Z toho: hrách	125	2 439,53	4 523,22	1,85
bob	18	554,60	869,20	1,57
lupina	20	447,27	652,35	1,46
sója	12	398,23	767,81	1,93
peluška	68	1 020,36	1 750,60	1,72
Okopaniny celkem	236	215,82	3 294,58	15,27
Z toho: brambory	231	196,06	3 196,48	16,30
Technické plodiny celkem	209	4 786,69	5 091,13	1,06
Olejnin	122	2 551,30	3 696,78	1,45
Z toho: slunečnice	18	656,36	1 944,58	2,96
řepka a řepice	11	259,06	327,57	1,26
hořčice	71	810,90	703,49	0,87
tykev olejná	18	490,77	289,39	0,59
LAKR	91	2 175,92	1 366,12	0,63

Plodiny	Počet ekofarem ¹⁾	Ekologický režim	Ekologická produkce	Ekologické výnosy
		(ha)	(t)	(t/ha)
Čerstvá zelenina, melouny, jahody celkem	103	401,11	1 490,41	3,72
Košťáloviny/brukvovité	25	3,34	19,18	5,74
Listová/stonková zelenina	30	73,95	109,97	1,49
Plodová zelenina	64	142,70	283,13	1,98
Z toho: dýně	54	133,28	253,29	1,90
Kořenová a hlízová zelenina	74	171,02	1 055,63	6,17
Z toho: mrkev	44	39,57	862,37	21,79
Luskoviny	12	1,44	1,99	1,38
Jahody	17	4,94	11,29	2,29
Pícniny na orné půdě celkem (píce v seně)	1 650	37 512,48	161 057,75	4,29
Jednoleté pícniny – v seně	253	5 222,35	25 151,45	4,82
Kukuřice na zeleno (na siláž)	33	655,00	3 684,84	5,63
Ostatní jednoleté pícniny – v seně	229	4 567,35	21 466,61	4,70
Víceleté pícniny – v seně	1 604	32 290,13	135 906,30	4,21
Další plodiny na orné půdě	56	1 387,71	862,24	0,62
Půda ladem (součást osevního postupu)	1 076	3 283,16	0,00	0,00
Další plochy na OP (blíže nezařazeno) ²⁾	27	121,58	48,15	0,40
TTP celkem (píce v seně)	3 977	410 447,25	1 723 326,57	4,20
Trvalé kultury celkem	730	3 884,42	6 199,20	1,60
Ovocné sady	508	2 671,42	3 642,74	1,37
Z toho: Jabloně	342	952,90	2 040,44	2,15
Hrušně	171	206,19	252,75	1,23
Meruňky	53	96,64	103,64	1,07
Nektarinky	1	0,09	0,10	1,11
Broskvoně	26	13,24	11,84	0,98
Třešně/višně	144	234,75	196,67	0,85
Švestky	301	709,48	719,03	1,02
Ostatní ovoce	40	34,07	27,61	0,82
Ořechy	73	104,76	62,16	0,60
Bobuloviny	45	319,30	228,50	0,72
Vinice	66	654,33	2 531,71	3,87
Chmelnice	6	13,77	14,87	1,08
Další TK	204	544,90	9,88	0,02

¹⁾ Počet ekofarem, které mají plochy dané plodiny již v ekologickém režimu.

²⁾ Mimoprodukční plochy a jiné drobné plochy, které nelze jednoznačně zařadit.

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2024.

Tab. 14 Plochy a produkce v EZ na orné půdě v letech 2023 a 2024 a srovnání s celkovou osevní plochou a produkcí v ČR v roce 2024

Plodiny	2023 (EZ)		2024 (EZ)		Struktura plodin 2024 (%)	Meziroční změna (%)		2024 (ČR)				Podíl (%) na celkové		
	Plocha plně v EZ (ha)	Ekologická produkce (t)	Plocha plně v EZ (ha)	Ekologická produkce (t)		produkce	hektar. výnosu	Celková plocha (ha)	Celková produkce (t)	Hektar. výnos (t/ha)	ploše	produkci	hektar. výnosu	
														h
Obiloviny	41 685	133 582	39 943	117 012	42,97	-12,40	1 307 641	7 520 785	5,75	3,05	1,56	50,93		
Pšenice	14 229	47 899	13 975	44 423	34,99	-7,26	771 607	4 598 288	5,96	1,81	0,97	53,34		
Špalda	3 471	11 427	3 097	9 151	7,75	-19,92	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.		
Ječmen	4 082	12 465	3 742	10 178	9,37	-18,35	317 119	1 671 527	5,27	1,18	0,61	51,60		
Žito	3 592	10 519	2 787	7 560	6,98	-28,13	24 301	105 640	4,35	11,47	7,16	62,40		
Oves	8 971	28 095	9 479	25 292	23,73	-9,98	52 618	200 638	3,81	18,01	12,61	69,98		
Třitikále	4 808	15 257	4 503	13 670	11,27	-10,40	44 048	196 192	4,45	10,22	6,97	68,16		
Kukuřice na zrno	1 064	4 892	919	3 852	2,30	-21,26	87 482	712 241	8,14	1,05	0,54	51,51		
Luskoviny na zrno	5 652	10 372	5 299	9 118	5,70	-12,09	58 677	97 072	1,65	9,03	9,39	104,02		
Hrách	2 626	4 966	2 440	4 523	46,04	-8,92	52 795	88 145	1,67	4,62	5,13	111,06		
Lupina	581	893	447	652	8,44	-26,99	1 553	2 359	1,52	28,80	27,65	96,02		
Okopaniny	414	5 376	216	3 295	0,23	-38,72	88 976	5 250 649	59,01	0,24	0,06	25,87		
Brambory	366	4 989	196	3 196	90,84	-35,93	22 747	655 513	28,82	0,86	0,49	56,57		
Technické plodiny	4 600	3 618	4 787	5 091	5,15	40,72	445 504	1 104 300	2,48	1,07	0,46	42,91		
Olejninny	2 506	2 740	2 551	3 697	53,30	34,91	438 445	1 097 220	2,50	0,58	0,34	57,90		
Řepka	56	76	259	328	10,15	330,73	343 380	946 891	2,76	0,08	0,03	45,85		
Hořčice	1 268	962	811	703	31,78	-26,88	11 626	6 378	0,55	6,97	11,03	158,14		
LAKR	2 008	792	2 176	1 366	45,46	72,51	6 808	5 160	0,76	31,96	26,47	82,83		
Zelenina	277	1 420	401	1 490	0,43	4,93	10 998	257 904	23,45	3,65	0,58	15,85		
Pícniny	30 760	127 922	37 512	161 058	40,36	25,90	485 784	4 347 322	8,95	7,72	3,70	47,98		

Pozn.: V tabulce jsou u některých plodin (hrách, lupina, hořčice) uváděny hektarové výnosy v EZ téměř shodné nebo i vyšší než v konvenci. Je to dáno tím, že se jedná částečně i o odhady produkce na daný rok a skutečné výnosy jsou zjišťovány zpětně v rámci šetření v následním roce.

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI; Sklizení zemědělských plodin ČSÚ; zpracovala ČTPEZ.

3.2 Živočišná výroba a produkce

Na ekologických farmách bylo v roce 2024 chováno více než 426 tis. kusů zvířat. Tento údaj zahrnuje pouze tzv. BIO zvířata, tj. zvířata chovaná v ekologickém režimu, která prošla přechodným obdobím. V porovnání s předchozím rokem vzrostl počet chovaných zvířat v EZ o 0,5 % (tj. 1 969 kusů).

V zastoupení jednotlivých kategorií hospodářských zvířat dlouhodobě dominuje chov skotu (272 tis. kusů a 64% podíl na celkovém počtu ekologicky chovaných zvířat). Nově se na druhé místo v počtu chovaných zvířat dostal chov drůbeže (16,2% podíl) a chov ovcí se posunul na třetí místo (15,6% podíl), viz Tab. 15.

Stavy skotu v EZ meziročně mírně klesly o 0,1 % (tj. 408 kusů). Pokles byl způsoben snížením stavů v kategorii ostatního skotu zahrnující telata určená do chovu a jako zástav, býčky, jalovičky a plemenné býky (o 5 965 kusů), které nebylo kompenzováno nárůstem v ostatních třech kategoriích. U krav bez tržní produkce mléka byl, po dvou letech poklesu, zaznamenán významnější nárůst (o 3 904 kusů), stavy skotu na porážku narůstají trvale (meziročně o 1 639 kusů) a stavy dojnic se po třech letech poklesů stabilizovaly (nárůst o 14 kusů). Aktuální počet dojnic v EZ (6 706 kusů) představuje stále jen 2,5 % na celkovém stavu skotu v EZ, zatímco celorepublikový podíl činí 25,1 %.

U ekologicky chovaných **ovcí** pokračoval pokles jejich stavů započatý v roce 2016. V roce 2024 se jejich počet meziročně snížil o 5,6 % na 66 658 kusů. Stavy ovcí klesají v ČR celkově, avšak v ekologickém zemědělství je pokles rychlejší (za posledních pět let klesly stavy ovcí v ČR o zhruba 15 %, v režimu EZ o téměř 25 %).

Dlouhodobě klesají také **stavy koz** (meziročně o 10,8 % a 787 kusů), jejich aktuální počet 6 531 kusů je srovnatelný se stavem v roce 2011. Stejně jako u ovcí klesají stavy koz v ČR

celkově, avšak pokles v EZ je opět rychlejší (za posledních pět let klesly stavy koz v ČR o 6 %, v režimu EZ o více než 30 %).

Stavy prasat v EZ se po několika letech poklesů stabilizovaly okolo 2 200 kusů (meziroční nárůst o 32 kusů). (za posledních pět let klesly stavy prasat v ČR celkově o 11 %, v režimu EZ o 18 %).

K významnému nárůstu stavů došlo u **chovu drůbeže** (o 11,5 % a 7 129 kusů). Jednalo se zejména o nárůst počtu chovaných nosnic (o 8 019 kusů), naopak poklesly stavy brojlerů (o 2 179 kusů; 6,3 %). (za posledních pět let stavy drůbeže v EZ vzrostly o 28 %, celkové stavy drůbeže v ČR o 13 %).

Ekologický chov **včel** se nedaří v ČR rozvinout a počet včelstev z dlouhodobého pohledu klesá. Bariérou je výskyt onemocnění varroáza a také nedostatek kvalifikovaných ošetřovatelů včel.

Ze srovnání podílů hlavních kategorií hospodářských zvířat v EZ na jejich celkovém počtu v ČR stále platí, že nejvyšším podílem je zastoupen chov ovcí (37 %) a chov koz (24 %). Chov skotu v EZ se na celkových stavech skotu v ČR podílí 19 %, přičemž podíl ekologicky chovaných dojnic tvoří stále necelé 2 % jejich celkového počtu. Zanedbatelné jsou podíly ekologicky chovaných prasat a drůbeže, které se v dlouhodobém průměru pohybují okolo hodnoty 0,2 %, resp. 0,3 %. Významné je v českém EZ postavení chovu masného skotu, kdy počty krav bez tržní produkce mléka (BTPM) v EZ představují více než polovinu všech krav BTPM v ČR (56 %).

Vzhledem ke změně metodiky a přechodu na čerpání dat z ústřední evidence hospodářských zvířat namísto šetření ČSÚ, budou zřejmě vykazovány o něco vyšší celkové stavy zvířat. Významná změna je u počtu koní, kdy jsou v evidenci zahrnovány i hobby chovy, a celkový počet koní v ČR v roce 2024 dosáhl 109 457 kusů. Tím klesl podíl stavu v EZ z 27 % na 9 %.

Tab. 15 Počet BIO zvířat chovaných na ekofarmách v letech 2023 a 2024

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet ekologicky chovaných zvířat (kusy) ¹⁾		Meziroční změna počtu ekologicky chovaných zvířat 2024/23 (%)
	2024	2023	2024	
Koně (včetně poníků a oslů)	1 035	10 180	10 151	-0,3
Skot ²⁾	3 002	272 277	271 869	-0,1
Z toho: dojnice	126	6 692	6 706	0,2
KBTPM	2 736	121 410	125 314	3,2
Ovce	892	70 626	66 658	-5,6
Kozy	301	7 318	6 531	-10,8
Prasata	28	2 193	2 225	1,5
Drůbež	41	62 018	69 147	11,5
Z toho: brojleři	8	34 530	32 351	-6,3
nosnice	33	26 378	34 397	30,4
Včely (počet rojů)	1	175	179	2,3

¹⁾ Počet ekologicky chovaných zvířat zahrnuje všechna tzv. BIO zvířata na ekofarmě po přechodném období.

²⁾ Do kategorie „Skot“ jsou dle metodiky Eurostat zařazeny také bizoni, buvoli, pratuři a zubří.

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023 a 2024.

Na ekologických farmách jsou každoročně sledovány, kromě počtů BIO zvířat, také celkové stavy všech zvířat chovaných na ekofarmě podle hlavních kategorií. Do těchto zvířat se započítávají všechna zvířata včetně zvířat v přechodném období, nezapočítávají se zvířata konvenční. Ze srovnání počtů všech zvířat a BIO zvířat chovaných na ekofarmách vyplývá, že 7,1 % skotu, 4,5 % ovcí, 4,0 % koz, 2,7 % prasat a 2,1 % koní nebylo v roce 2024 chováno plně v ekologickém režimu.

Celkem bylo na ekofarmách v roce 2024 chováno téměř 380 tis. kusů přežvýkavců a koní (viz Tab. 16), což představuje zhruba 254 tis. VDJ⁸. Stejně jako v předchozím roce zde zaujímá dominantní postavení chov skotu s podílem 77 % (resp. 91 % při přepočtu na VDJ). Průměrné zatížení travních porostů⁹ se v EZ při výměře 450 695 ha TTP¹⁰ v roce 2024 pohybovalo okolo hodnoty 0,56 VDJ/ha.

Tab. 16 Počet všech zvířat chovaných na ekofarmách v letech 2023 a 2024

Kategorie zvířat	Počet ekofarem	Počet všech zvířat (kusy)		Meziroční změna počtu zvířat 2024/23 (%)
	2024	2023	2024	
Skot celkem	3 343	293 785	292 726	-0,4
Skot ve věku nad 1 měsíc do 6 měsíců	2 489	57 546	60 390	4,9
Skot ve věku nad 6 měsíců do 24 měsíců	2 940	64 446	61 959	-3,9
Skot ve věku nad 24 měsíců	3 209	171 793	170 377	-0,8
Ovce celkem	985	75 651	69 769	-7,8
Kozy celkem	331	7 747	6 806	-12,1
Koně celkem	1 110	10 391	10 367	2,8
Přežvýkavci a koně celkem	x	387 574	379 668	-0,2
Prasata celkem	32	2 223	2 286	-2,0

Zdroj: Statistická šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023 a 2024.

⁸⁾ VDJ byly vypočítány dle přepočítávacích koeficientů z Nařízení vlády č. 81/2023 Sb. o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, příloha. č. 1. Jedná se o zjednodušený přepočet, kdy není brán v úvahu rozdílný věk chovaných ovcí a koz.

⁹⁾ Počet VDJ zvířat zkrmujičích objemnou píci na jednotku plochy travního porostu.

¹⁰⁾ Údaj ze Statistického šetření ÚZEI za rok 2024 (sběr dat o výměře již jen plně v režimu EZ, proto je hodnota výměry TTP v přechodném období odhadnuta).

Tab. 17 Živočišná bioprodukce na ekofarmách v letech 2023 a 2024

Produkty	Jednotka	Počet ekofarem	Bioprodukce z BIO zvířat		Meziroční změna 2024/23 (%)
		2024	2023	2024	
Maso					
Hovězí	1 000 kg	2 255	8 843,92	9 054,03	2,4
Skopové/jehněčí	1 000 kg	581	295,62	273,85	-7,4
Kozí	1 000 kg	108	22,84	23,24	1,8
Vepřové	1 000 kg	24	177,38	120,60	-32,0
Drůbeží	1 000 kg	18	142,56	165,75	16,3
Zástav – telata					
Zástav – telata	kusy	2 044	64 063	65 206	1,8
Zástav – ovce					
Zástav – ovce	kusy	332	12 345	15 234	23,4
Čerstvé mléko					
– kravské	1 000 l	76	30 739,22	29 608,12	-3,7
– ovčí	1 000 l	5	61,00	63,25	3,7
– kozí	1 000 l	22	244,15	199,18	-18,4
Upravené mléko					
– kravské	1 000 l	11	149,80	250,80	67,4
– ovčí	1 000 l	n.a.	2,00	6,00	200,0
– kozí	1 000 l	6	14,00	18,20	30,0
Sýr					
– kravský	1 000 kg	20	46,28	41,47	-10,4
– ovčí	1 000 kg	8	13,54	11,06	-18,3
– kozí	1 000 kg	19	34,35	39,03	13,6
Kysané mléčné výrobky					
Kysané mléčné výrobky	1 000 kg	24	253,32	267,84	5,7
Tvaroh	1 000 kg	20	74,00	104,35	41,0
Máslo	1 000 kg	8	2,36	2,30	-2,5
Smetana	1 000 l	6	1,05	1,56	48,6
Vejsce pro konzumaci	1 000 kg	31	350,32	350,17	-0,04
Med	1 000 kg	n.a.	3,00	3,00	0,00

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2023 a 2024.

Každým rokem se sledují data o živočišné produkci pocházející z ekologických chovů zvířat. Tabulka výše zahrnuje živočišnou produkci, která je certifikovatelná (tj. pochází ze zvířat chovaných dle zásad EZ) a kterou farmář plánuje prodat v daném roce, ať už jako BIO nebo konvenční produkt. Snahou je získat objem reálné bioprodukce z ekofarem (tj. produkce, která může být prodána v biokvalitě), a nikoli jen objem požadované certifikované produkce či jen části produkce, kterou se podařilo prodat jako bioprodukt.

Produkce masa meziročně vzrostla o 1,6 % na 9 637 tun. Největším podílem je zastoupeno **hovězí maso**, jehož produkce každoročně narůstá (o 2,4 % v roce 2024) a dlouhodobě tvoří přes 90 % celkové produkce bio masa. V po-

rovnání s hovězím masem je podíl masa z ostatních druhů hospodářských zvířat zanedbatelný.

V roce 2024 došlo ke zvýšení produkce zejména u drůbežního masa (o 16,3 % a 23 tun). Nepatrný nárůst byl zaznamenán také u kozího masa. Naopak k poklesu produkce došlo u masa skopového (o 7,4 %) a významný pokles byl zaznamenán u vepřového (o 32,0 %). Tato změna je dána snížením počtu jatečných prasat u dvou významných producentů vepřového masa.

Z dlouhodobého hlediska produkce bio masa narůstá, avšak jedná se především o růst masa hovězího. Produkce ostatních druhů masa spíše stagnuje (kozí maso) nebo klesá (drůbeží, vepřové či skopové maso).

Kromě produkce masa je sledován také prodej živých **zástavových zvířat** u skotu a ovcí. V roce 2024 byl u obou kategorií zaznamenán nárůst a prodáno bylo více než 65 tis. kusů telat a 15 tis. kusů jehňat. V posledních letech prodej zástavových telat spíše stagnuje (meziročně nárůst o 1,8 %), prodej zástavových jehňat, po období poklesu v letech 2018–2022, významně narůstá (meziročně o 23,4 % a o 2 889 kusů).

Mléčná produkce je pro přehlednost již tradičně rozdělena do několika kategorií. Jedná se o mléko čerstvé (směřující do mlékáren), dále mléko upravené (vhodné k přímé spotřebě) a sýry. Výrobky spadající mimo tyto tři hlavní kategorie jsou souhrnně označeny jako další mléčná produkce a patří sem např. kysané mléčné výrobky¹¹, máslo, tvaroh či smetana.

V roce 2024 produkce **kravského mléka** opět mírně klesla o 3,3 % na 29 859 tis. litrů. Jedná se především o produkci čerstvého mléka k dalšímu zpracování v mlékárnách. U **kozího mléka** (v čerstvé a upravené formě) došlo meziročně k dalšímu poklesu produkce o 15,8 % (tj. 41 tis. litrů), v dlouhodobém srovnání můžeme mluvit ještě o stagnaci produkce. V posledních letech převládá produkce čerstvého kozího mléka k dalšímu zpracování. Produkce **ovčího mléka** trvale narůstá, meziročně o 9,9 % (tj. 6 tis. litrů),

jedná se zejména o produkci čerstvého ovčího mléka dodávaného k dalšímu zpracování.

Celková **produkce sýrů** třetím rokem stagnuje okolo objemu 90 tun a představuje cca čtvrtinový pokles produkce oproti dřívějším 120 tunám produkovaným v letech 2017–2020. Největší zastoupení měly kravské sýry (45 %), dále kozí sýry (43 %) a nejmenší podíl tvořily ovčí sýry (12 % v roce 2024).

V rámci **dalších mléčných výrobků** pokračoval mírný pokles produkce másla, produkce smetany spíše stagnuje mezi 1 až 3 tis. litry a podobně stagnuje produkce tvarohu okolo 100 tun. Jako perspektivní se jeví produkce kysaných mléčných výrobků, jejichž produkce pomalu a setrvale narůstá.

Produkci biomléka sleduje nově Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), který ve své zprávě o trhu s mlékem a mléčnými výrobky uvedl, že v roce 2024 celkové množství dodaného biomléka registrovanými prvními kupujícími ke zpracování činilo 29 237 tun, což se shoduje s hodnotami z farem v rámci dotazníkového šetření ÚZEI.

Produkce **konzumních vajec**, přes nárůst stavu nosnic, zůstala srovnatelná s předchozím rokem a činila 5 603 tis. kusů. Stejně tak produkce **medu** zůstala srovnatelná s produkcí v roce 2023.

¹¹ V kategorii kysané mléčné výrobky jsou zařazeny např. jogurty, jogurtové a kefirové mléko, zakysaná smetana a jiné fermentované výrobky.

3.3 Způsoby uplatnění produkce ekologických farem v roce 2023

Údaje o způsobu uplatnění produkce z ekofarem jsou zjišťovány zpětně (tj. v roce 2024 pro rok předchozí). Ověřován je skutečný celkový objem bioprodukce, podíl produkce prodané vůči objemu ponechanému na farmě (tzv. jiné užití zahrnující spotřebu ve formě vstupů, tj. krmiv a osiv, faremni zpracování anebo vlastní spotřebu zemědělce), dále podíl prodeje na domácím trhu vůči exportu a podíl prodeje v biokvalitě s certifikátem vůči prodeji na konvenčním trhu.

Jelikož prodej certifikovaných bioproduktů mohou realizovat farmy až po tzv. přechodném období, jsou níže prezentované údaje založeny na odpovědích pouze 3 935 z celkových 4 758 ekofarem v šetření ÚZEI.

Z celkového počtu 3 935 ekofarem, které měly již možnost prodat v roce 2023 alespoň jeden produkt s certifikátem, zhruba 73 % uvedlo, že byly nuceny část nebo i veškerou svoji bioprodukcí prodat na konvenčním trhu. Přičemž 48 % ekofarem uvedlo, že v roce 2023 realizovaly produkci výhradně na konvenčním trhu. Naopak prodej veškeré své bioprodukce s certifikátem uskutečnilo 411 ekofarem (tj. 10 %). Prodej jak na konvenčním trhu, tak na trhu bioproduktů realizovalo 24 % ekofarem a zbylých 17 % ekofarem uvedlo, že v daném roce nerealizovaly prodej vůbec a svoji produkci nejčastěji spotřebovaly přímo na farmě¹².

Nejčastěji pěstovanou tržní skupinou plodin v EZ jsou **obiloviny**. Z celkového množství 111 tis. tun vyprodukovaných obilovin bylo 73 % prodáno (cca 81 tis. tun), a to z 81 % v biokvalitě (83 % v roce 2022, 71 % v roce 2021). Z prodaného množství bylo 63 % obilovin uplatněno na domácím trhu a 37 % exportováno (viz Tab. 18). Z dlouhodobého pohledu lze konstatovat, že s rostoucí produkcí obilovin se daří držet podobnou strukturu uplatnění, tj. podíl exportu a uplatnění na domácím trhu, stejně tak podíl prodeje v bio kvalitě.

Exportovalo se především proso (100 %) a kukuřice na zrno (64 %), vyšší podíl exportu měla tradičně špalda (48 %) a oves (41 %). Na domácím trhu se nejvíce uplatnil ječmen (93 %), tritikále (77 %) a žito (67 %), nově také pohanka (69 %). U všech obilovin převládá prodej v biokvalitě (v rozmezí od 70 % do 100 % u prosa). Podíl neprodané produkce obilovin ve výši 27 % (cca 30 tis. tun) byl nejčastěji spotřebován jako krmivo, jedná se především o tritikále. Naopak u prosa, kukuřice na zrno a špaldy byla prodána téměř veškerá produkce. Dle počtu farem i množství produkce zůstaly oves a pšenice nadále nejčastěji pěstovanými obilvinami a tvořily více než polovinu produkce obilovin v EZ v roce 2023.

U luskovin na zrno byla z celkové produkce 7 414 tun uplatněna většina objemu na domácím trhu (63 %). S růstem produkce je snaha zvyšovat objem exportu. Podíl prodeje v biokvalitě se drží stabilně vysoko, 85 % v roce 2023. Neprodaný objem luskovin, okolo 1 200 tun (16 %), byl využit přímo na farmách zejména jako krmivo.

Stejně jako v předchozích letech byla většina produkce **brambor** prodána na trh (85 % a 3 170 tun), zbylých 20 % bylo využito jiným způsobem, nejčastěji pro vlastní spotřebu zemědělce nebo jako krmivo. V roce 2023 se zvýšil podíl prodeje v biokvalitě (61 % oproti 41 % v roce 2022), avšak stále jde o nižší podíl oproti průměrným 80 % v dřívějších letech. Stejně tak se mírně zvýšil objem exportu na 44 % (35 % v roce 2022). Podobně jako v předchozích letech je exportovaný objem realizován především v biokvalitě, zatímco objem prodaný na domácím trhu většinou jako konvenční produkt (v roce 2023 byl poměr bio a konvence na domácím trhu zhruba 30:70).

Produkce **olejnin** dosáhla 2 573 tun a byla, stejně jako v minulých letech, z převážné většiny prodána (97 %). Z tohoto množství bylo 69 % exportováno (61 % v roce 2022). Dlouhodobě je významný podíl produkce uplatněný v biokvalitě (85 % v roce 2023, 92 % v roce 2022, 82 % v roce 2021).

Bylin a koření bylo vyprodukováno celkem 498 tun, z toho byla většina produkce prodána na trhu (77 %), zbylých 23 % představuje objem zpracovaný přímo na farmách. Stejně jako v předchozích letech byla produkce uplatněna především v ČR (100 %) a dlouhodobě je významná část využita v konvenční výrobě (49 % v roce 2023).

Produkce **osiva a sadby** činila 657 tun. Většina produkce jde na prodej a stejně jako v minulých letech převládá uplatnění na domácím trhu (100 % v roce 2023). Podíl prodeje v biokvalitě dosáhl 90 % (67 % v roce 2022).

Produkce **zeleniny** bohužel stagnuje nebo spíše klesá. Z celkového objemu vypěstované zeleniny 1 049 tun byla většina prodána na trh v čerstvém stavu. Neprodaný objem zeleniny je nejčastěji spotřebován přímo na farmě, necelé 1 % bylo využito v rámci faremniho zpracování. Úroda zeleniny je uplatněna především na domácím trhu, s výjimkou kořenové zeleniny (mrkve), která je dlouhodobě exportována do zahraničí (84 % v roce 2023). Převážná část vyprodukované a prodané zeleniny je uváděna na trh v biokvalitě. Výjimkou byla v roce 2023 plodová zelenina, kdy více než polovina (63 %) produkce mířila do konvence. Vyšší uplatnění produkce na konvenčním trhu bylo pak zaznamenáno ještě u cibule (26 %).

V roce 2023 dosáhla produkce **ovoce** u sledovaných druhů (jablka, hrušky, peckoviny a bobuloviny) 3 587 tun, z toho 82 % produkce bylo prodáno, a to převážně na domácím trhu. Na export míří dlouhodobě část produkce jablek (30 % v roce 2023, 35 % v roce 2022), dále necelá desetina bobulovin. Prodej v biokvalitě se příliš nedaří, s certifikátem a cenovou premií bývá prodána zhruba polovina produkce ovoce (59 % v roce 2023, 56 % v roce 2022). V roce 2023 bylo v biokvalitě uplatněno 70 % prodaného objemu jablek, 62 % objemu hrušek, 34 % objemu bobulovin a 31 % peckovin. Neprodaná část ovoce (okolo 18 %) byla nejčastěji využita k přímé spotřebě a zpracování přímo na farmě.

Celkem bylo v roce 2023 vyprodukováno 2 330 tun **hroznů** a stejně jako předchozí roky převažovalo jiné užití (62 %) nad přímým prodejem (38 %). Prodaná produkce hroznů je uplatněna výhradně na domácím trhu a 59 % hroznů mířilo

¹² Spotřeba na farmě zahrnuje spotřebu ve formě vstupů (krmiva, osiva) nebo ve formě vlastní spotřeby farmáře.

Tab. 18 Způsob uplatnění rostlinné produkce ekofarem v roce 2023

Produkce RV	Uplatnění rostlinné produkce roku 2023					
	Počet farem	Celková produkce z ploch v ekol. režimu (tuny)	Podíl prodaného množství (%)	z toho prodej v biokvalitě (%)	z toho prodej na domácím trhu (%)	Podíl exportu na celkovém prodaném množství (%)
Obiloviny	828	111 232	73	81	63	37
Pšenice	514	42 395	78	82	65	35
Špalda	112	10 828	89	86	52	48
Žito	144	9 202	83	70	67	33
Ječmen	243	8 466	52	73	93	7
Oves	408	21 203	75	89	59	41
Tritikále	234	13 570	40	70	77	23
Luskoviny	196	7 414	84	85	63	37
Brambory	186	3 729	85	61	56	44
Olejniny	78	2 573	97	85	31	69
Byliny/koření	85	498	77	51	100	0
Osivo/sadba	35	657	92	90	100	0
Košťálová zelenina	22	18	94	99	100	0
Listová zelenina	26	8	83	92	100	0
Plodová zelenina	57	124	89	37	100	0
Kořenová zelenina	68	898	98	75	33	67
z toho mrkev	36	709	99	87	16	84
z toho cibule	36	43	90	74	100	0
Jablka	210	2 421	85	70	70	30
Hrušky	91	205	55	62	100	0
Peckoviny	193	759	84	31	93	7
Hrozny	58	2 330	38	59	100	0

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2024.

ke konvenčnímu zpracování (60 % v roce 2022). Produkce hroznů, která se neprodá, je zpracována přímo na farmě na víno. Takto vyrobené víno bylo v roce 2023 uplatněno na trhu v biokvalitě z 88 %.

U většiny hlavních **produktů živočišné výroby** (maso, mléko, vejce, med), vyprodukovaných v roce 2023 na českých ekofarmách, dominoval prodej na domácím trhu. Do zahraničí míří dlouhodobě část produkce hovězího a skopového masa, dále zástav telat a jehňat. Dřívější významný export kravského bio mléka nyní již neprobíhá.

Produkce **masa** na českých ekofarmách dosáhla v roce 2023 hodnoty 9 588 tun, přičemž nejvíce bylo zastoupeno maso hovězí. V případě hovězího a drůbežního masa mířila většina produkce na trh, naopak u skopového a kozího masa byla, stejně jako předchozí roky, prodána z farem jen zhruba polovina produkce. Druhá část produkce byla využita jiným způsobem, kdy nad dalším zpracováním a prodejem

výrobků, dominovala vlastní spotřeba na farmě. V případě vepřového masa byla produkce ze 79 % prodána na trhu a 21 % uplatněno jiným způsobem, a to především zpracováním na farmě s následným prodejem výrobků v biokvalitě.

Nejvíce se s certifikátem bio daří uplatnit drůbeží maso (93 %). U vepřového masa se podíl prodeje s certifikátem mění každým rokem a dosahuje rozpětí mezi 40 až 90 % (90 % v roce 2023). Nejméně masa v kvalitě bio prodají chovatelé ovcí a koz (12 %, resp. 1 % v roce 2023). U hovězího masa dosáhl podíl prodeje v biokvalitě 45 %, což je podíl srovnatelný s podílem předchozích pěti let.

Většina produkce masa byla prodána, stejně jako v minulých letech, na českém trhu. Část takto uplatněné produkce však mohla být prodána v ČR přes zprostředkovatele a druhotně využita na zahraničním trhu. Přímo do zahraničí mířila již tradičně část produkce hovězího a skopového masa (34 % a okolo 2 765 tun, resp. 28 % a 52 tun).

Na zahraničních trzích je uplatňována také část odchovaných živých zvířat – **zástavová telata a jehňata**. V roce 2023 bylo exportováno téměř 14 tis. kusů telat, což představuje zhruba pětinu celkového prodaného zástavu z ekofarem. Vývoj u zástavu telat je v posledních letech stabilní, každoročně je prodáno zhruba 66 tis. kusů telat a okolo 15 tis. kusů je vyvezeno do zahraničí (69 tis. kusů prodáno a okolo 14 tis. kusů exportováno v roce 2023). V případě zástavových jehňat v posledních letech narůstá jak objem prodeje z farem, tak počet jehňat prodaných do zahraničí (15,5 tis. kusů prodáno a více než 5 tis. kusů exportováno v roce 2023). Stejně jako v předchozích letech převažoval prodej zástavu do konvence. Bez certifikátu bio bylo v roce 2023 prodáno 73 % zástavových telat a 81 % zástavových jehňat.

Reálná produkce **mléka** činila v roce 2023 celkem 34,3 mil. litrů, nejvíce je zastoupeno mléko kravské. Prodávané bio mléko, kravské, kozí i ovčí, bylo uplatňováno výhradně na domácím trhu. V odbytí kravského mléka z ekofarem hraje významnou roli odbytové družstvo České biomléko působící na domácím trhu od roku 2012, které se snaží svým členům zajistit odbyt a cenovou prémii za vyšší bio kvalitu kravského mléka. Z celkového prodaného objemu kravského mléka byla většina uplatněna s certifikátem bio (81 %). U ovčího mléka se podařilo uplatnit v bio kvalitě jen 23 % prodaného objemu, u kozího mléka 77 % (v roce 2022 to bylo 53 % u ovčího mléka a pouze 24 % u kozího mléka).

U kozího a ovčího mléka však dlouhodobě převažuje jiný způsob užití produkce, než je prodej suroviny. U kozího mléka se jednalo až o 97 % vyprodukovaného objemu, u ovčího mléka 80 %. V rámci jiného užití dominuje faremní zpracování a následný prodej mléčných výrobků. Tyto jsou prodávány především jako biopotraviny (v 99 % u produktů z ovčího mléka a v 88 % u produktů z kozího mléka).

Celková produkce **vajec** z ekologických chovů dosáhla v roce 2023 hodnoty 5 486 tis. kusů. Veškerá produkce byla tradičně prodána na domácím trhu a podíl prodeje v biokvalitě dosáhl 99 %. Vejce tak zůstávají vysoce žádanou komoditou ekologického zemědělství.

Podobně veškerá produkce **medu** byla prodána, a to na domácím trhu a zejména v bio kvalitě.

Tab. 19 Způsob uplatnění živočišné produkce ekofarem v roce 2023

Produkce ŽV	Uplatnění živočišné produkce roku 2023					
	Počet farem	Celková produkce	Podíl prodaného množství (%)	z toho prodej v biokvalitě (%)	z toho prodej na domácím trhu (%)	Podíl exportu na celkovém prodaném množství (%)
Hovězí maso (t)	2 059	8 937	91	45	66	34
Skopové maso (t)	577	309	60	12	72	28
Kozí maso (t)	123	23	51	1	100	0
Vepřové maso (t)	28	162	79	90	100	0
Drůbeží maso (t)	13	157	90	93	100	0
Zástav-telata (tis. ks)	1 961	69	99	27	80	20
Zástav-ovce (tis. ks)	344	16	99	19	67	33
Mléko ovčí (tis. l)	11	211	20	23	100	0
Mléko kozí (tis. l)	33	799	3	77	100	0
Mléko kravské (tis. l)	88	33 287	87	81	100	0
Vejce (tis. ks)	29	5 486	83	99	100	0
Med (kg)	2	5	74	100	100	0

Zdroj: Statistické šetření na ekologických farmách ÚZEI 2024.

4. VÝROBA BIOPOTRAVIN

4.1 Počet výrobců biopotravin

Ke konci roku 2024 bylo v ČR registrováno 980 výrobců biopotravin, což představuje mírný nárůst o 1,1 % a 11 subjektů (viz Tab. 20). V průběhu roku 2024 se nově registrovalo 78 subjektů, a 67 subjektů naopak svoji činnost ukončilo.

K nejčastěji provozovaným činnostem patřily v roce 2024, stejně jako v předchozích letech, zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků, zpracování a kon-

zervování ovoce a zeleniny, výroba mléčných výrobků a výroba vína z vinných hroznů (viz Tab. 21). Významnou kategorií je dále Výroba ostatních potravinářských výrobků jinde neuvedených (10.89) zahrnující zejména doplňky stravy. Meziročně došlo ke stagnaci či mírnému poklesu registrovaných subjektů u většiny činností, výjimkou byl nárůst počtu výrobců u výroby vína z vinných hroznů (11.02) a v oblasti zpracování hovězího masa (10.11). Výrazněji vzrostl také počet subjektů nově registrovaných zatím bez platného certifikátu na zpracování a výrobu konkrétních biopotravin.

Z pohledu struktury výrobců dle velikosti obrátu za biopotravinu je patrná dominance několika málo hlavních výrobců biopotravin. Téměř 70 % výrobců uvedlo, že v roce 2023 za biopotravinu utržily méně než 2 mil. Kč a jejich podíl na celkovém obrátu dosáhl necelá 4 %. Naopak 42 firem s největším obrátu za biopotravinu (nad 20 mil. Kč) realizuje té-

měř 80 % celkové výroby biopotravin v ČR, z toho 14 největších firem s obrátu za bio nad 100 mil. Kč tvoří 60 % celkového obrátu. (V roce 2022 činil podíl 12 největších výrobců (s obrátu nad 100 mil. Kč) 54 % celkového obrátu za biopotravinu.)

Tab. 20 Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin (2010–2024)

Ukazatel	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2021	2022	2023	2024
Počet výrobců	404	448	506	607	750	865	944	990	969	980
Meziroční změna (%)	2,3	6,2	7,4	12,0	11,3	4,8	9,1	4,9	-2,1	1,1
Počet (% podíl) skončených výrobců	56 (14,2)	43 (10,2)	37 (7,9)	32 (5,9)	30 (4,5)	59 (7,2)	47 (5,4)	37 (3,9)	104 (10,5)	67 (6,9)
Počet (% podíl) nových výrobců	65 (16,1)	69 (15,4)	72 (14,2)	97 (16,0)	105 (14,0)	99 (11,4)	126 (13,3)	83 (8,4)	83 (8,6)	78 (8,0)

Zdroj: MZe a REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ.

Tab. 21 Výrobci biopotravin dle druhu ekonomické aktivity v letech 2023 a 2024

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE) ¹⁾	Počet výrobců biopotravin ²⁾	
		2023	2024
10.1	Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků	191	197
10.11	Zpracování a konzervování masa, kromě drůbežího	178	183
10.12	Zpracování a konzervování drůbežího masa	2	2
10.13	Výroba masných výrobků a výrobků z drůbežího masa	11	12
10.2	Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů	4	4
10.3	Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	150	147
10.31	Zpracování a konzervování brambor	4	5
10.32	Výroba ovocných a zeleninových šťáv	41	38
10.39	Ostatní zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	105	104
10.4	Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků	25	24
10.41	Výroba olejů a tuků	25	24
10.42	Výroba margarínu a podobných jedlých tuků	0	0
10.5	Výroba mléčných výrobků	90	86
10.51	Zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů	86	83
10.52	Výroba zmrzliny	4	3
10.6	Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků	53	51
10.61	Výroba mlýnských výrobků	48	46
10.62	Výroba škrobárenských výrobků	5	5
10.7	Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků	38	37
10.71	Výroba pekařských a cukrářských výrobků, kromě trvanlivých	17	17
10.72	Výroba sucharů a sušenek; výroba trvanlivých cukrářských výrobků	19	19
10.73	Výroba makaronů, nudlí, kuskusu a podobných moučných výrobků	2	1

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE) ¹⁾	Počet výrobců biopotravin ²⁾	
		2023	2024
10.8	Výroba ostatních potravinářských výrobků	236	234
10.81	Výroba cukru	13	12
10.82	Výroba kakaa, čokolády a cukrovinek	14	12
10.83	Zpracování čaje a kávy	72	71
10.84	Výroba koření a aromatických výtažků	21	25
10.85	Výroba hotových pokrmů	7	6
10.86	Výroba homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin	1	1
10.89	Výroba ostatních potravinářských výrobků j. n.	108	107
11.0	Výroba nápojů	105	106
11.01	Destilace, rektifikace a míchání lihovin	3	2
11.02	Výroba vína z vinných hroznů	79	83
11.03	Výroba jablečného vína a jiných ovocných vín	2	2
11.04	Výroba ostatních nedestilovaných kvašených nápojů	2	1
11.05	Výroba piva	5	5
11.06	Výroba sladu	2	2
11.07	Výroba nealkoh. nápojů; stáčení minerálních a ostatních vod do lahví	12	11
82.92	Balící činnosti	17	18
x	Bez certifikátu	60	76
Celkem		969	980

¹⁾ NACE- standardní klasifikace ekonomických činností pro statistické účely.

²⁾ Počty subjektů jsou stanoveny na základě přiřazení jedné hlavní činnosti subjektu (dle velikosti obrátu).

Zdroj: REP a kontrolní organizace (ABCERT AG, Biokont CZ, Bureau Veritas, KEZ); zpracovala ČTPEZ.

Do výroby biopotravin se pouští jak „bio specialisté“¹³, tak střední a velké potravinářské firmy. V roce 2023 uvedla třetina výrobců, že obrát za biopotraviny se podílí na jejich celkovém obrátu do 10 % a podobný podíl (35 %) výrobců naopak uvedl, že podíl za prodej biopotravin u nich činí téměř 100 % jejich obrátu.

Nejčastější kategorií výrobců v roce 2023 byly podniky, u kterých prodej biopotravin představuje 99 až 100 % jejich celkového obrátu. Tato kategorie je tvořena převážně farmárními zpracovateli. Druhou nejpočetnější kategorií byly naopak podniky s podílem biovýroby od 1 do 10 % z celkového obrátu. Tyto dvě kategorie představovaly 46 % výrobců biopotravin, přičemž jejich podíl na celkovém obrátu výroby v ČR dosahoval 37 %. Největšího podílu na celkovém obrátu výrobců (33 %) dosahovaly firmy, u nichž se prodej biopotravin podílel na jejich celkovém obrátu mezi 50 až 75 %. Na druhou pozici se posunula kategorie podniků s podílem prodeje biopotravin na celkovém obrátu v rozmezí 1 až 10 % (22 %).

Z celkového obrátu výroby biopotravin v roce 2023 ve výši 5 797 mil. Kč se uplatnilo na českém trhu 2 872 mil. Kč, tj. téměř 50 % (2 616 mil. Kč a 48 % v roce 2022). Do zahraničí vyvezli tedy čeští výrobci biopotraviny za 2 925 mil. Kč. Vývoz biopotravin z ČR realizovaný výrobci směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (1 244 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesusoudících s ČR. Hlavním obchodním partnerem zůstává nadále Německo (994 mil. Kč), následovalo Rakousko (290 mil. Kč), které předstihlo Slovensko (207 mil. Kč). Do zemí mimo EU směřoval vývoz biopotravin v hodnotě zhruba 116 mil. Kč.

Na českém trhu využívali výrobci k prodeji biopotravin nejčastěji maloobchodní řetězce (29 %), e-shopy (15 %), velkoobchody (14 %) a specializované prodejny zdravé výživy a biopotravin (11 %). Zhruba desetina biopotravin směřovala k dalšímu výrobcí (např. vyrobené mouky / směsi, med, koření a bylinky, oleje, cukr). Zbýlých 18 % objemu distribuovali výrobci prostřednictvím přímého prodeje (7 %), ostatních typů prodejen (4 %), přes překupníka (2 %), v lékárnách (1 %), drogeriích (1 %) a gastronomii (4 %).

¹³ Bio specialista je zde míněn jako výrobce zaměřený převážně nebo výhradně na výrobu biopotravin.

4.2 Počet faremních zpracovatelů

Z oficiálních údajů REP ke konci roku 2024 vyplývá, že z celkového počtu 980 registrovaných výrobců biopotravin bylo 461 současně registrováno i v kategorii ekozemědělec. Jelikož ne každá ekofarma registrovaná zároveň jako výrobce realizuje zpracování vlastních bioproduktů nebo provozuje výrobu biopotravin v místě farmy, je počet faremních zpracovatelů nižší. V roce 2024 realizovalo zpracování bioproduktů v místě jejich produkce 349 faremních zpracovatelů (350 v roce 2023, 336 v roce 2022). Podíl faremního zpracování na celkovém počtu registrovaných výrobců biopotravin činil 36 % (v letech 2017–2022 byl okolo 33 %).

Z pohledu registrovaných ekozemědělců je rozsah zpracování vlastních výrobků přímo na farmě stále na nízké úrovni a stagnuje dlouhodobě okolo 6 %. Vzhledem k tomu, že řada ekofarm má certifikovánu pouze zemědělskou produkci a již nikoli navazující zpracovatelské kapacity, lze předpokládat, že rozsah faremního zpracování na ekofarmách je vyšší. Naopak někteří certifikovaní faremní zpracovatelé svoji činnost ve skutečnosti vůbec neprovozují nebo jen v omezené míře dle poptávky spotřebitelů.

Počet registrovaných subjektů realizujících faremní zpracování a prodej ze dvora, po dynamickém nárůstu, v letech 2023 a 2024 spíše stagnoval. Očekává se však opětovný nárůst zájmu s ohledem na úpravu dotační politiky ve prospěch menších a rodinných farem, pro které je prodej vlastních výrobků přímo na trhu ideální formou odbytu. V průběhu roku 2024 začalo nově s faremním zpracováním 17 subjektů, zatímco 18 činnost ukončilo.

Nejčastějším typem faremního zpracování zůstává zpracování a prodej hovězího masa, kdy rostoucí počet farem buduje vlastní bourány, případně i menší jatka. Na druhém místě je

společně zpracování ovoce a zeleniny a nově zpracování vinných hroznů a produkce vína. Čtvrtou nejpočetnější skupinou bylo zpracování mléka a mléčných výrobků, viz Tab. 22.

Tab. 22 Počet a zaměření faremních zpracovatelů bioproduktů v letech 2023 a 2024

Kód	Ekonomická aktivita (dle NACE) ¹⁾	Počet faremních zpracovatelů	
		2023	2024
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	95	95
10.2	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	0	0
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	76	73
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky	4	4
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina	67	65
10.6	Mlýnské a škrobárenské výrobky	9	9
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	3	3
10.8	Ostatní potravinářské výrobky	25	27
11.0	Nápoje	71	73
11.02	Víno z vinných hroznů	66	68
Celkem		350	349

¹⁾ NACE- standardní klasifikace ekonomických činností pro statistické účely.

Zdroj: REP a kontrolní organizace (ABCERT AG, Biokont CZ, Bureau Veritas, KEZ); zpracovala ČTPEZ.

5. OBCHOD S BIOPOTRAVINAMI

Celkový obrat s biopotravinami realizovaný českými subjekty dosáhl v roce 2023 téměř 11,76 mld. Kč. Z toho do zahraničí byly vyvezeny biopotraviny v hodnotě 4,34 mld. Kč a obrat domácího biotruhu vzrostl meziročně o 6,7 % na téměř 7,42 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba biopotravin na obyvatele vzrostla na 680 Kč. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů však mírně poklesl na 1,59 %, a to v důsledku rychlejšího nárůstu objemu výdajů za potraviny a nápoje celkem způsobenému zhruba 11% inflací, tj. zejména růstem cen nikoli objemu nákupů (viz Tab. 23).

V EU průměrná roční spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2023 činila 104 EUR (cca 2 500 Kč) a biopotraviny na celkovém trhu potravin tvořily okolo 5 %.

Objem dovozu finálních biopotravin byl odhadován v roce 2023 na 4 532 mil. Kč¹⁴, což představuje 61% podíl na obratu biopotravin v ČR. Významný podíl dovozu realizují přímo maloobchodní řetězce (odhadem 1 779 mil. Kč). Po započtení objemu dovozu, který realizují výrobci a současně distributoři biopotravin, vzroste podíl dovozových biopotravin na českém trhu na 69 %. Dováží se biopotraviny běžné denní spotřeby, především hotové pokrmy (včetně dětských výživ), cukr, potravinové doplňky, koření, káva a čaj. Necelou třetinu dovozu pak tvoří ovoce a zelenina ze západní a jižní Evropy. Mezi největší importéry patřily v roce 2023 E D & F Man Ingredients s.r.o., HIPP Czech s. r. o., SOLEX AGRO, s. r. o., Green Ways s.r.o., BAKKER s.r.o, Velká Pecka s.r.o., freedom agri s.r.o. a bio nebio s.r.o.

Detailně je sledován dovoz biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí. V roce 2023 bylo do ČR dovezeno cca 21 834 tun bio komodit z celkem 41 zemí, což představuje zhruba poloviční objem dovozu oproti roku 2022. Nejvíce

zboží bylo dovezeno z Ukrajiny, jednalo se především o dovoz sóji (17 294 tun a téměř 80 % z celkového objemu dovozu). Mezi další významné dovozce patřila Kolumbie (889 tun; 4,1 %) a Moldavsko (630 tun; 2,9 %).

Pro evidenci dovozů slouží systém TRACES, podle kterého bylo v roce 2023 nejvíce zboží ze třetích zemí dovezeno v kategorii „Olejnatá semena a tuky“ (10 132 tun) a jednalo se především o dovoz sóji z Ukrajiny. Druhý největší objem dovozu byl uskutečněn v kategorii „Nezpracované ovoce a ořechy“ (5 532 tun) a šlo o mražené bobulovité ovoce z Ukrajiny. Třetí největší objem dovozu (1 747 tun) byl zaznamenán u kategorie „Rostlinné produkty/ostatní“ a dovážena byla kukuřice opět převážně z Ukrajiny.

5.1 Poptávka po biopotravinách

Hlavní nakupovanou kategorií biopotravin jsou dlouhodobě „Ostatní zpracované potraviny“ (34% podíl a 2 551 mil. Kč), druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (23 %, 1 728 mil. Kč) následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (16 %, 1 179 mil. Kč), viz Tab. 24.

Při detailnějším rozčlenění kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ jsou nejvíce zastoupenými položkami Káva a čaj s obratem cca 587 mil. Kč; následují Hotové pokrmy (vč. dětské výživy); Doplňky stravy; Kakao, čokoláda a cukrovinky a dále Koření a aromatické výtažky. Obrat okolo 790 mil. Kč zůstává pro Ostatní zpracované potraviny jinde neuvedené. Z tohoto detailnějšího rozčlenění je patrné, že nejčastěji nakupovanou biopotravinou je „Ovoce a zelenina“, následuje „Mléko a mléčné výrobky“, viz Graf 6.

Tab. 23 Vývoj trhu biopotravin v ČR (2007–2023)

Ukazatel	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020	2021	2022	2023
Celkový obrat s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	1,39	1,98	2,24	2,72	3,73	5,70	8,26	9,41	10,22	11,30	11,76
Vývoz (mld. Kč)	0,10	0,37	0,57	0,77	1,48	2,37	3,00	3,43	4,07	4,36	4,34
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	1,29	1,61	1,67	1,95	2,25	3,33	5,26	5,99	6,15	6,95	7,42
Meziroční změna obratu biopotravin (%)	70	-10	4,6	9,5	11,4	30,5	18,7	13,9	2,8	12,9	6,7
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%)	0,55	0,65	0,65	0,71	0,81	1,05	1,52	1,77	1,60	1,65	1,59
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	126	154	158	185	213	314	492	562	585	642	680
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	62	n. d.	60	57	62	57	57	58	65	65	69
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	68	68	64	64	61	58	50	47	50	52	54

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI.

¹⁴ Zahrnuty jsou údaje o dovozu finálních biopotravin a jen částečně zemědělských komodit, proto hodnota dovozu bude zřejmě vyšší.

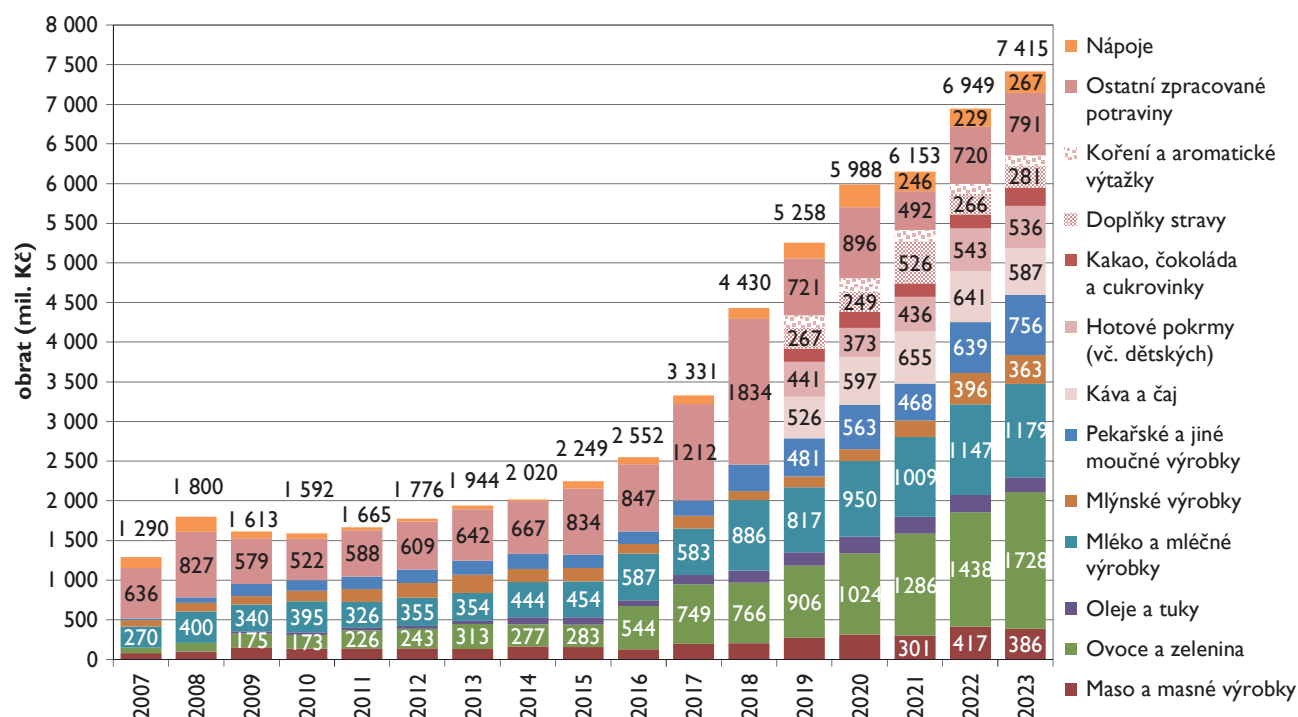
Tab. 24 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obrátu biopotravin (2007–2023)

Hlavní kategorie potravin	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020	2021	2022	2023
	podíl kategorie potravin (%)										
Maso a masné výrobky	6,2	9,5	8,5	6,9	6,9	5,9	5,2	5,3	4,9	6,0	5,2
Ovoce a zelenina*	5,4	10,8	13,6	16,1	12,6	22,5	17,2	17,1	20,9	20,7	23,3
Oleje a tuky	x	1,8	1,9	2,1	4,2	3,6	3,2	3,5	3,4	3,1	2,5
Mléko a mléčné výrobky	20,9	21,1	19,6	18,2	20,0	17,5	15,5	15,9	16,4	16,5	15,9
Mlýnské a škrobářské výrobky	6,0	6,3	9,7	11,7	7,5	4,9	2,6	2,5	3,4	5,7	4,9
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	1,6	9,4	9,4	9,2	7,3	5,9	9,1	9,4	7,6	9,2	10,2
Ostatní zpracované potraviny	49,3	35,9	35,3	33,0	37,1	36,4	43,2	41,6	39,4	35,5	34,4
Nápoje*	10,6	5,2	2,0	2,7	4,2	3,3	3,8	4,8	4,0	3,3	3,6
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

* Od roku 2009 jsou ovocné/zeleninové džusy a šťávy zahrnovány do kategorie Ovoce a zelenina, nikoli Nápoje.

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI.

Graf 6 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obrátu biopotravin (2007–2023)

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI; zpracovala ČTPEZ.

5.2 Způsob distribuce biopotravin

Nejvíce biopotravin nakupují čeští spotřebitelé tradičně v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (36 % a 2,6 mld. Kč v roce 2023), jejich podíl však z dlouhodobého pohledu klesá. O druhou příčku se dělí e-shopy a drogerie (okolo 18 % a téměř 1,4 mld. Kč). Čtvrtým

místem prodeje biopotravin zůstává přímý prodej z farem, příp. od výrobců (9 % a 687 mil. Kč). Na pátém místě jsou pak prodejny zdravé výživy a biopotravin.

Prodej přes e-shopy využívají často farmy a výrobci k prodeji vlastních výrobků, v roce 2023 se jednalo o zhruba pětinu obrátu, proto byla částka ve výši cca 340 mil. Kč

přesunuta do kategorie přímého prodeje. Odhadem pak prodej biopotravin prostřednictvím přímého prodeje dosahoval 687 mil. Kč a 9,3 %, obrat přes cizí e-shopy 1 352 mil. Kč a 18,2 %, viz Tab. 25.

Odbyt biopotravin v rámci samostatných prodejen potravin, lékáren a gastronomie včetně veřejného stravování zůstává na nízké úrovni okolo 2–4 % a obratu mezi 150–300 mil. Kč.

Tab. 25 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin (2007–2023)

Odbytové místo v ČR	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2020	2021	2022	2023	2023
	podíl odbytového místa v ČR (%)											(mil. Kč)
Super/ hypermarkety ¹⁾	67,5	69,2	67,8	67,0	60,9	58,0	50,2	46,9	50,0	51,9	54,4	4 036
z toho drogerie	x	11,2	11,3	18,7	14,7	17,5	15,2	14,8	16,9	17,7	18,8	1 393
Prodejny zdravé výživy a biopotravin	22,5	17,7	19,8	16,6	14,3	12,6	16,2	14,9	12,8	9,3	8,4	622
Nezávislé prodejny potravin	2,5	2,4	1,4	1,6	4,2	3,0	1,8	1,6	2,2	2,7	2,1	157
Faremní a ostatní přímý prodej	2,0	3,9	5,2	8,9	7,0	5,4	9,6	11,7	9,8	9,5	9,3	345/687
E-shopy ²⁾	x	x	x	x	7,8	14,1	11,4	16,6	16,6	19,1	18,2	1 687/1 352
Lékárny	5,0	6,0	5,2	4,5	2,6	3,9	5,2	5,1	5,7	4,4	3,7	276
Gastronomie	0,5	0,8	0,6	1,4	3,2	3,0	5,7	3,2	3,0	3,1	3,9	291
Celkem	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	7 415

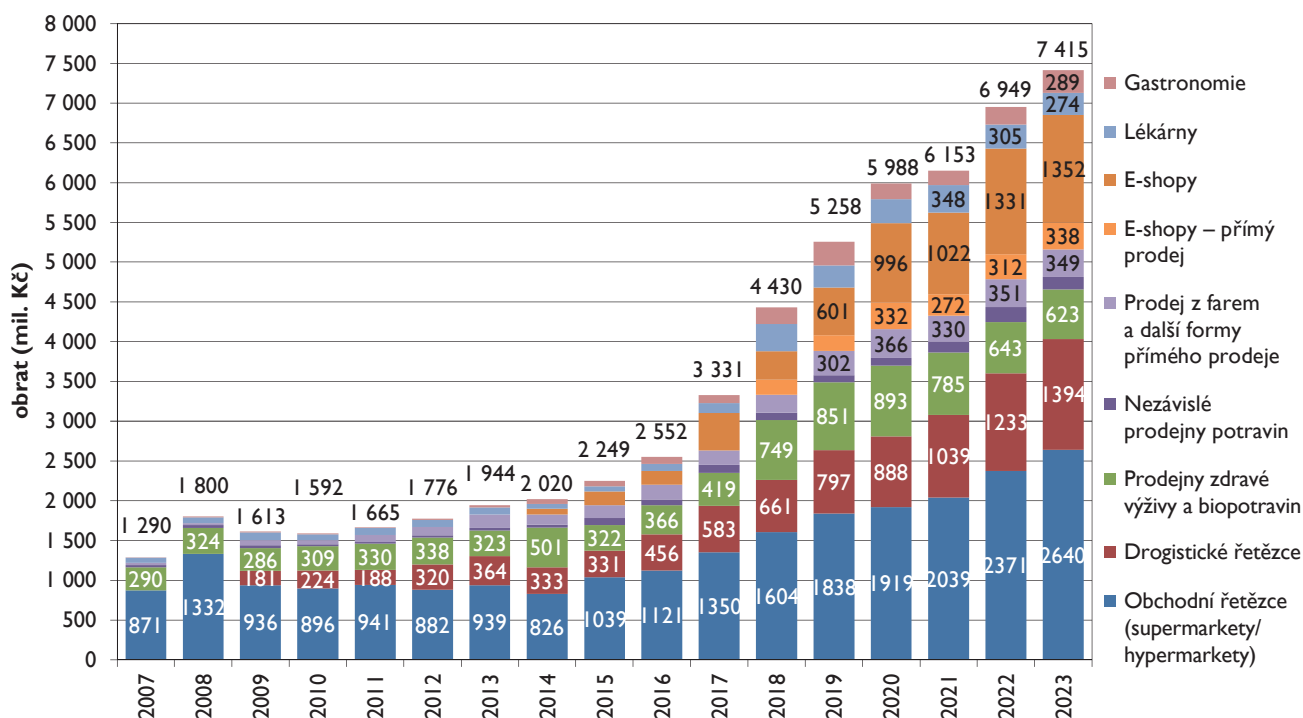
¹⁾ Součástí kategorie „Supermarkety/ hypermarkety“ jsou i drogistické řetězce (drogerie).

²⁾ Vzhledem k tomu, že jsou e-shopy využívány k přímému prodeji biopotravin samotnými výrobci i farmami, je od roku 2018 příslušná část obratu přičtena k přímému prodeji a odečtena v kategorii e-shopů.

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI; zpracovala ČTPEZ.

Graf 7 Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin (2007–2023)

Pozn.: Od roku 2009 jsou samostatně uváděny údaje pro drogistické řetězce.

Zdroj: Statistická šetření ÚZEI; zpracovala ČTPEZ.

Export biopotravin

V roce 2023 byly do zahraničí vyvezeny biopotraviny v hodnotě 4,34 mld. Kč (téměř 37 % jejich celkového obratu). Objem vývozu doposud každoročně narůstal, s výjimkou roku 2023, kdy byla zaznamenána stagnace a obdobný vývoz jako v roce 2022. Většinu biopotravin exportuje ČR v rámci EU, nejdůležitějším obchodním partnerem zůstává Německo. Mezi největší exportéry patřily E D & F Man Ingredients s.r.o., RACIO, s.r.o., Kovář distribuce, s.r.o., INUTEK s.r.o., Sonnentor, s.r.o., Green Ways s.r.o., SOLEX AGRO, s.r.o., freedom agri s.r.o., UNISKAP s.r.o., ÚSOVSKO FOOD a.s., Deva Nutrition a.s., Life-food Czech Republic s.r.o., MASO UZENINY POLIČKA, a.s. a Amylon, a.s., které společně tvoří 64 % celkového vývozu.

5.3 Mezinárodní srovnání¹⁵

Celosvětový trh s biopotravinami v roce 2023 dosáhl více než 136 mld. EUR a vykázal tak meziroční mírný nárůst o 1,2 % (135 mld. EUR v roce 2022). Nejvýznamnějším trhem zůstávají Spojené státy americké s 59,0 mld. EUR, následované Německem (16,1 mld. EUR), Čínou (12,6 mld. EUR) a Francií (12,1 mld. EUR).

Prodej bioproduktů nadále roste. Ačkoli poptávka spotřebitelů po biopotravinách zůstává silná, nákupy jsou stále více ovlivňovány makroekonomickými faktory. Slabá ekonomická situace a inflace potlačily poptávku spotřebitelů a velká

část růstu v roce 2023 byla způsobena spíše rostoucími cenami produktů než zvyšujícím se prodejem. Chování spotřebitelů v Evropě je navíc ovlivněno politickou nejistotou, v blízké budoucnosti se očekává problém s nadměrnou nabídkou některých bioproduktů.

Evropský trh biopotravin zaznamenal v roce 2023 růst o 3,0 %, po poklesu v roce 2022, a dosáhl 54,7 mld. EUR (46,5 mld. EUR tvoří trh EU). Zatímco v některých zemích trh poklesl, v jiných zemích, jako je Estonsko (+13,0 %), Nizozemsko (+12,5 %) a Rakousko (+6,5 %), maloobchodní prodej v roce 2023 vzrostl.

Za posledních deset let se spotřeba biopotravin v Evropě zvýšila více než dvojnásobně z původních 24,2 mld. EUR (viz Graf 8). Zároveň ne všechny země pravidelně poskytují údaje o domácích trzích, a tak lze předpokládat, že evropský trh biopotravin je větší, než je uváděno.

V rámci Evropy je prodej biopotravin soustředěn zejména v západní Evropě. Největší trh biopotravin má Německo, které spolu s Francií, Itálií a Švýcarskem tvoří dvě třetiny celkového obratu.

Podobně jako v předchozích letech byla nejvyšší spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2023 ve Švýcarsku (468 EUR) a Dánsku (362 EUR). Na třetí místo se posunulo Rakousko (292 EUR) před Lucembursko (228 EUR). Celkem již v osmi zemích překročila roční spotřeba biopotravin na osobu

¹⁵ Zdroj Světová ročenka EZ: Willer, Helga, Jan Trávníček, Berndhard Schlatter (2025) The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2025. Research Institute of Organic Agriculture FiBL, Frick and IFOAM – Organic International, Bonn.

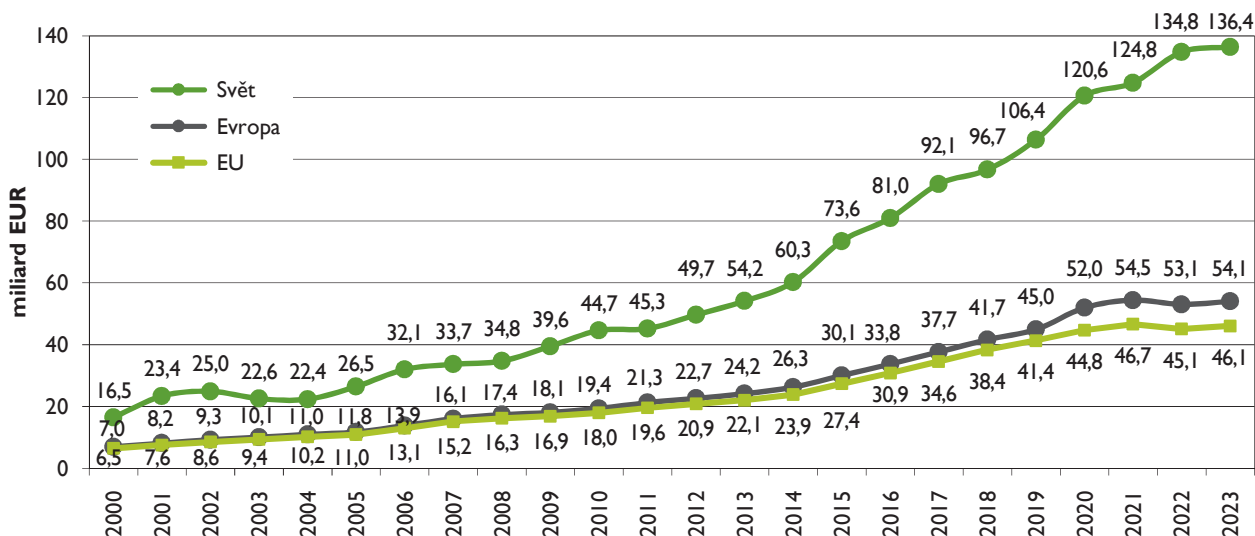
100 EUR, viz Graf 9. Průměrná roční útrata v Evropě dosáhla 66 EUR na osobu (104 EUR v rámci EU). V zemích střední a východní Evropy jsou výdaje spotřebitelů za bio stále nízké, avšak v řadě těchto zemí nejsou údaje o maloobchodním prodeji pravidelně dostupné. Největší nárůst spotřeby biopotravin je zde patrný v Estonsku (na 81 EUR z 32 EUR v roce 2018) a dále v ČR (na 25 EUR z 16 EUR v roce 2018).

Vhodnějším ukazatelem je hodnota podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů. V celosvětovém měřítku drží prvenství evropské země. Dánsko bylo první zemí, která překonala 10% hranici a má nejvyšší podíl biopotravin na celkové

spotřebě potravin na světě (11,8 % v roce 2023). Nad 11% hranicí se v roce 2023 udržely Rakousko (11,0 %) a Švýcarsko (11,6 %), viz Graf 9. Podíl biopotravin na trhu se v řadě zemí v roce 2023 oproti roku 2022 snížil, a to v důsledku inflace a prudkého nárůstu cen potravin a trhu s potravinami celkově.

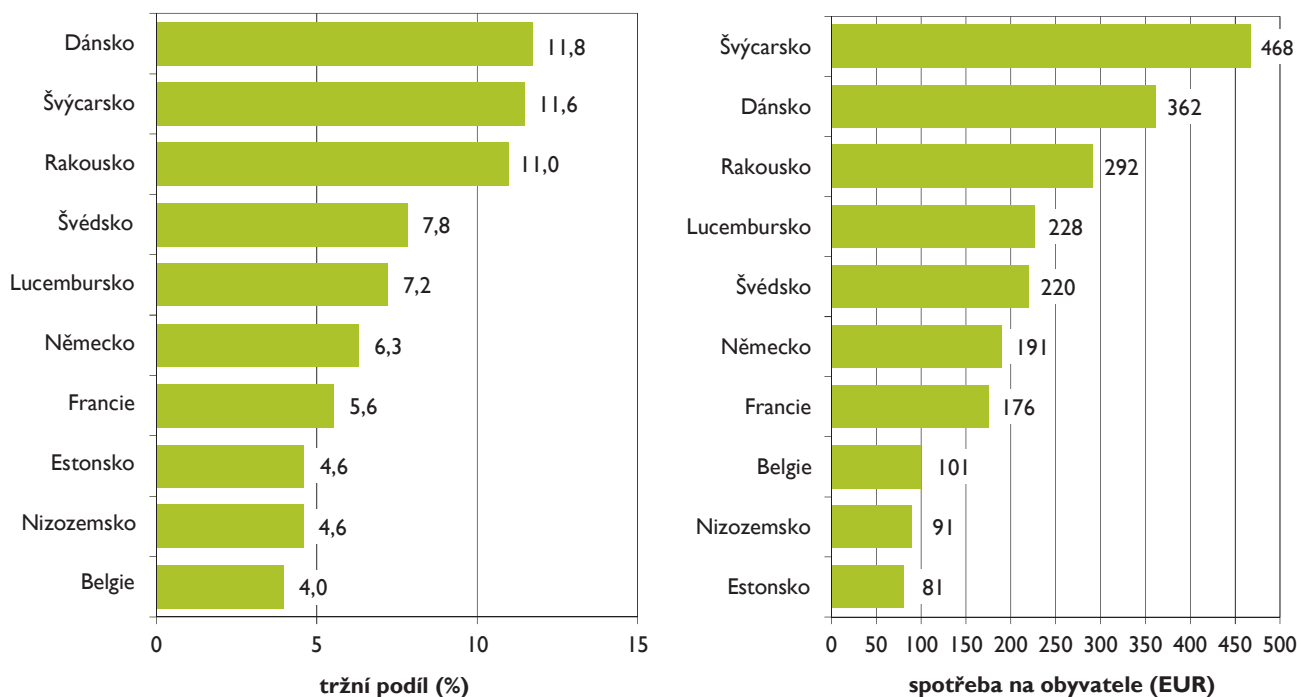
Z nových členských zemí dosahuje nejvyššího podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů Estonsko (4,6 %), které se dostalo mezi první desítku evropských zemí. Podíl spotřeby biopotravin v ČR dosáhl 1,6 %. Průměrný podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin v rámci EU je odhadován okolo 5 %.

Graf 8 Vývoj trhu biopotravin ve světě, Evropě a EU (2000–2023)

Zdroj: Světová ročenka EZ.

Graf 9 Deset zemí Evropy s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů a nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2023

Zdroj: Světová ročenka EZ, Eurostat.

6. PODPORA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ A VÝROBY BIOPOTRAVIN

6.1 Vývoj finančních podpor ze strany státu v EZ

První finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků byly uvolněny již v letech 1990 až 1992. Výrazný rozvoj EZ nastal po roce 1998, především díky obnově státní podpory, která byla až do roku 2003 poskytována na základě nařízení vlády, kterým se stanovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství.

Od roku 2004 bylo EZ jedním z podporovaných titulů v rámci agroenvironmentálních opatření, čímž byla zajištěna finanční podpora ekologických zemědělců i po vstupu ČR do EU. Podmínky finanční podpory za strany státu jsou v členských zemích EU upraveny tzv. programovým dokumentem vždy na sedmileté období, v případě ČR se jednalo o Horizontální plán rozvoje venkova (2004–2006), Program rozvoje venkova PRV (2007–2013), PRV (2014–2020) platný ještě v přechodném období 2021–2022 a nový Strategický plán Společné zemědělské politiky (SP SZP) platný na období 2023–2027. Ekologické zemědělství je od roku 2015 podporováno jako samostatné opatření, mimo agroenvironmentální a klimatická opatření.

Zároveň jsou ekologičtí zemědělci od roku 2004 a nově i výrobci biopotravin od roku 2007 bodově zvýhodněni u dalších vybraných opatření v rámci PRV, nyní v SP SZP. Tím subjekty registrované v EZ mají často vyšší šanci na schválení a financování jejich projektů.

Od roku 2004 je rozvoj EZ podporován také prostřednictvím akčního plánu. Aktuálně je v platnosti čtvrtý Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství na období 2021–2027, schválený vládou v květnu 2021. Stanoveno je šest kvantitativních cílů:

- Dosáhnout 22% podílu ekologických ploch na celkové zemědělské půdě ČR,
- Dosáhnout 30% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ,
- Dosáhnout 10% navýšení rozlohy trvalých kultur v EZ,
- Dosáhnout 4% podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů,
- Dosáhnout 5% podíl biopotravin ve veřejném stravování,
- Zajistit financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu EZ na zemědělské půdě.

Tento základní strategický dokument rozvoje ekozemědělství je implementován ve většině členských států a je zpracován v souladu s Akčním plánem EU pro ekologické zemědělství.

6.2 Základní dotace na plochu

V roce 2024, s ohledem na nové programové období 2023–2027, mohou ekologičtí zemědělci vstupovat opět do pětiletých závazků a vyplácení dotací pro opatření Ekologické zemědělství je realizováno na základě Strategického plánu SZP.

Od roku 2023 je povolen souběh EZ s konvenčním hospodařením v souladu s evropskou legislativou. Předpokládá se, že umožnění souběhu usnadní přechod do EZ velkým farmám, typickým pro ČR, díky možnosti vstoupit do EZ jen s určitou částí podniku. Tato skutečnost by tak mohla přispět k naplnění národního cíle dosáhnout 22 % zemědělské půdy obhospodařované ekologicky v ČR do roku 2027 (tj. zhruba 780 tis. ha).

Výše plateb pro nové pětileté závazky je opět stanovena fixně v EUR na celé období a skutečná výše platby v Kč se každoročně vypočte dle platného směnného kurzu – pro rok 2024 platí směnný kurz 24,724 Kč/EUR.

Platba je poskytována na plochu ekologicky obhospodařované půdy s diferenciací dle užití ploch (tj. pěstovaných kultur). Od roku 2015 jsou zavedeny mírně vyšší platby na plochy v přechodném období. Detailní podmínky poskytování dotací v EZ byly pro rok 2024 specifikovány nařízením vlády č. 81/2023 Sb., o stanovení podmínek provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění novely č. 44/2024 Sb. Cílem opatření EZ je podporovat systémy hospodaření šetrné k životnímu prostředí – zachovat a zlepšit půdní úrodnost, zajistit čistotu vod, posílit biodiverzitu a zvýšit ekologickou stabilitu a estetickou hodnotu krajiny.

Vývoj a změny v nastavení plateb

Od roku 2004, kdy byla podpora EZ poskytována na 4 tituly (travní porosty, orná půda, zelenina a speciální byliny a trvalé kultury zahrnující vinice, sady a chmelnice), se nabídka v roce 2015 rozšířila o další 3 tituly na orné půdě: pěstování trav na semeno, dočasný travní porost na orné půdě a dočasný úhor; v rámci trvalých kultur vznikl samostatný titul pro vinice a chmelnice, nový titul pro krajinnotvorný sad (jiná trvalá kultura) a zachovány byly oba tituly pro ovocné sady (intenzivní a ostatní) implementované od roku 2010. Naopak se zavedením podmínky podpory pouze pro uzavřené ekofarmy bez souběhu produkce v rostlinné výrobě byl zrušen titul podporující nižší sazbou travní porosty ekofarem se souběhem platný od roku 2008.

K rozdělení platby u sadů došlo v roce 2010. Původní vyšší platba byla poskytována na tzv. intenzivně obhospodařované sady s minimálním počtem 200 ks/ha vyjmenovaných druhů stromů nebo 800 ks/ha vyjmenovaných druhů bobulovin. Nižší sazba platila pro sady, které nesplňovaly výše uvedenou limitní podmínku hustoty výsadby. Toto rozdělení zůstalo

¹⁵ Příslušným novelizačním právním předpisem, který upravuje podmínky dobíhajících závazků z předchozího programového období, je nařízení vlády č. 84/2023 Sb., kterým se mění některá nařízení vlády v souvislosti s přijetím nařízení vlády provádějících Strategický plán Společné zemědělské politiky Evropské unie.

v rámci PRV 2014–2020 zachováno, došlo pouze k úpravě kritérií pro minimální stanovenou hustotu druhů stromů/keřů (intenzivní sady: jádroviny – min. 500 ks/ha, peckoviny min. 200 ks/ha, ovocné keře – min. 2 000 ks/ha; ostatní sady: ovocné stromy – min. 100 ks/ha, ovocné keře – min. 1 000 ks/ha). V roce 2016 byl doplněn titul pěstování jahodníku.

Od roku 2023 vznikl nový titul na orné půdě Pěstování víceletých píceňin, naopak byl zrušen titul Úhor (zařadit do EZ zemědělskou půdu jako úhor lze, avšak bez možnosti žádat dotaci). Dále již nebude v EZ podporován titul Jiná trvalá kultura – krajinnotvorný sad, který přešel pod gesci Agroenvironmentálně-klimatických opatření. Nově je vyšší sazbou podpořeno pěstování konzumních brambor jejich přeřazením z Ostatních plodin na orné půdě pod titul Pěstování zeleniny a speciálních bylin. Současně jsou nově vyšší sazbou podporováni pěstitelé zeleniny nebo bylin s výměrou do 6 ha. Nově je také zavedena podmínka povinného absolvování školení o vhodných praktických v EZ alespoň jednou za pětilety závazek.

V roce 2024 došlo k navýšení sazeb dotace u všech dotačních titulů na orné půdě pro přechodné období i pro udržení ekologického zemědělství. Nejvyšší navýšení zaznamenaly zejména sazby dotace u Pěstování zeleniny a speciálních bylin pro malé zemědělce do 6 ha z důvodu vysoké pracnosti. U víceletých píceňin, v případě jejich pěstování na osivo, je nově použita vyšší sazba jako pro dotační titul Pěstování

ostatních plodin. Od roku 2024 je také zavedena doplňková platba pro vinice za ozelenění meziřadí, a to ve stejné výši pro oba režimy EZ (viz Tab. 26).

V roce 2024 bylo zažádáno o podporu EZ na plochu 582 308 ha ve výši 1 862 mil. Kč, což představuje meziroční nárůst o 7,8 % (tj. 135 mil. Kč), viz Graf 10. Nárůst byl

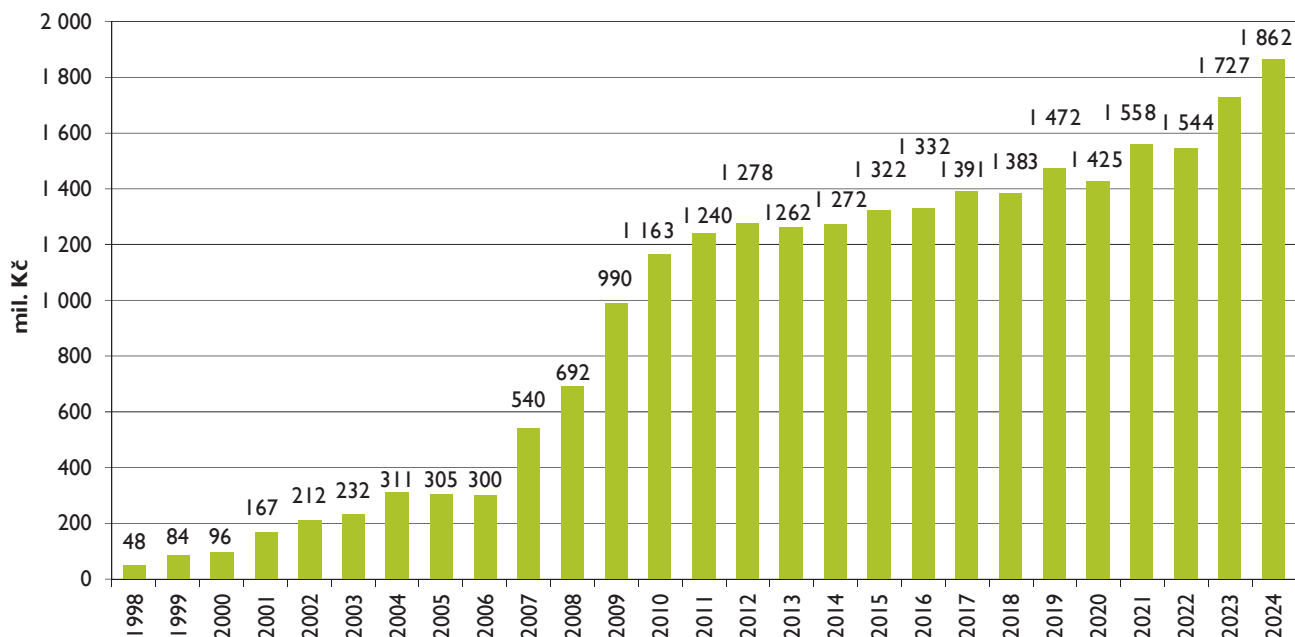
Tab. 26 Výše sazeb na hektar v letech 2024 a 2023 – srovnání se závazky 2015–2022 a navazujícími závazky (2020, 2021 a 2022) a rokem 2014

Užití půdy	Hospodaření/dotace (EUR/ha)	2014	2015–2022		2020, 2021, 2022 (navazující)		2023		2024	
			PO	EZ	PO	EZ	PO	EZ	PO	EZ
Trvalý travní porost	Trvalý travní porost*	71/89	84	83	86	83	106	100	106	100
Orná půda	Zelenina nebo speciální byliny	564	536	466	537	466	660	638	780	760
	Zelenina a speciální byliny do 6 ha	x	x	x	x	x	680	660	810	790
	Jahodník	x	669	583	670	583	660	638	780	760
	Ostatní plodiny	155	245	180	247	180	323	239	343	246
	Víceleté píceňiny		137	120	148/343	130/246				
	Trávy na semeno		265	180	266	180	137	120	148	130
	Travní porost		79	69	81	69	137	120	148	130
Úhor	x	34	29	35	29	x	x	x	x	
Trvalá kultura	Ovocný sad – intenzivní	849	825	779	830	779	896	850	896	850
	Ovocný sad – ostatní	510	419	417	420	417	536	510	536	510
	Vinice	849	900	845	900	845	900	847	900	847
	Vinice – doplňková platba	x	x	x	x	x	x	x	248	248
	Chmelnice	849	900	845	900	845	900	847	900	847
	Jiná trvalá kultura	x	165	165	70	67	x	x	x	x

* Vyšší platba na travní porosty v roce 2014 (89 EUR/ha) byla zavedena v letech 2008 až 2014 pro ekofarmy obhospodařující veškerou plochu v EZ, tedy bez souběhu s konvencí.

Zdroj: SP SZP 2023–2027, PRV 2014–2020 (platný do 2022) a PRV 2007–2013 (platný do 2014).

Graf 10 Vývoj dotací v EZ (1998–2024)

Pozn.: Celková podpora představuje objem zažádaných dotací v daném roce, nikoli vyplacených dotací, které jsou vypláceny vždy v průběhu následujícího roku.

Zdroj: MZe; zpracovala ČTPEZ.

způsoben především navýšením sazeb, výměra ploch s žádostí o podporu v EZ vzrostla o necelé 1,0 % (tj. 5 434 ha). Výši výměry a zažádaných finančních prostředků v opatření EZ v roce 2024 uvádí Tab. 27.

V posledních pěti letech vzrostl objem dotací v opatření EZ o více než 26 % (o 390 mil. Kč) proti 1 472 mil. Kč v roce 2019. Toto navýšení bylo způsobeno, jak nárůstem ploch v ekologickém režimu (o 51 tis. ha a 9,7 %), tak růstem sazeb na hektar (v průměru o 15,4 %). Průměrná platba na hektar v EZ se dlouhodobě pohybovala v rozmezí 2 700 až 2 800 Kč/ha, v roce 2023 vzrostla na 2 994 Kč/ha a v roce 2024 vzrostla na 3 198 Kč/ha.

6.3 Další opatření PRV a SP SZP

S ohledem na nízkou produkci biopotravin v ČR se MZe rozhodlo od roku 2007 zvýhodnit výrobce biopotravin a ekologické zemědělce u vybraných opatření PRV při bodovém hodnocení podaných projektů. Bodové zvýhodnění v rámci preferenčních kritérií, příp. zvýhodnění v podobě vyšší míry dotace pro subjekty ekologického zemědělství je znovu nastaveno ve Strategickém plánu SZP.

V roce 2024 bylo bodové zvýhodnění uplatněno u šesti intervencí: Investice do zemědělských podniků (33.73), Investice do zpracování zemědělských produktů (34.73),

Tab. 27 Výše zažádané výměry a finančních prostředků v opatření EZ (2024)

Užití půdy/typ dotace	Zažádaná výměra (ha)		Zažádané finanční prostředky (tis. Kč)	
	přechodné období	ekologická produkce	přechodné období	ekologická produkce
TTP – Trvalý travní porost	37 019	435 821	97 018	1 077 524
OP – Pěstování zeleniny, speciálních bylin, jahodníků	1 009	3 245	19 456	60 969
OP – Pěstování ostatních plodin	7 543	58 833	63 970	357 829
OP – Pěstování trav a víceletých píceňin	5 041	29 949	18 447	96 261
TK – Ovocný sad – intenzivní	186	1 090	4 125	22 913
TK – Ovocný sad – ostatní	51	1 208	681	15 230
TK – Vínice a chmelnice	358	955	7 961	20 012
CELKEM	51 207	531 101	211 658	1 650 738
	582 308		1 862 396	

Technologie snižující emise GHG a NH₃ (37.73), Investice do nezemědělských činností (45.73), Zahájení činnosti mladého zemědělce (49.75) a Inovace při zpracování zemědělských produktů (51.77).

V rámci těchto šesti intervencí bylo v roce 2024 schváleno 27,1 % žádostí podaných subjekty registrovanými v EZ (33,9 % v roce 2023), a to s požadavkem o dotaci ve výši 993 331 tis. Kč (17,6 % všech dotací), viz Tab. 28.

K nejčastěji využívané intervenci v roce 2024 patřila mezi subjekty EZ intervence „Zahájení činnosti mladého zemědělce“ (téměř polovina schválených žádostí i požadované dotace). Následovala intervence „Investice do nezeměděl-

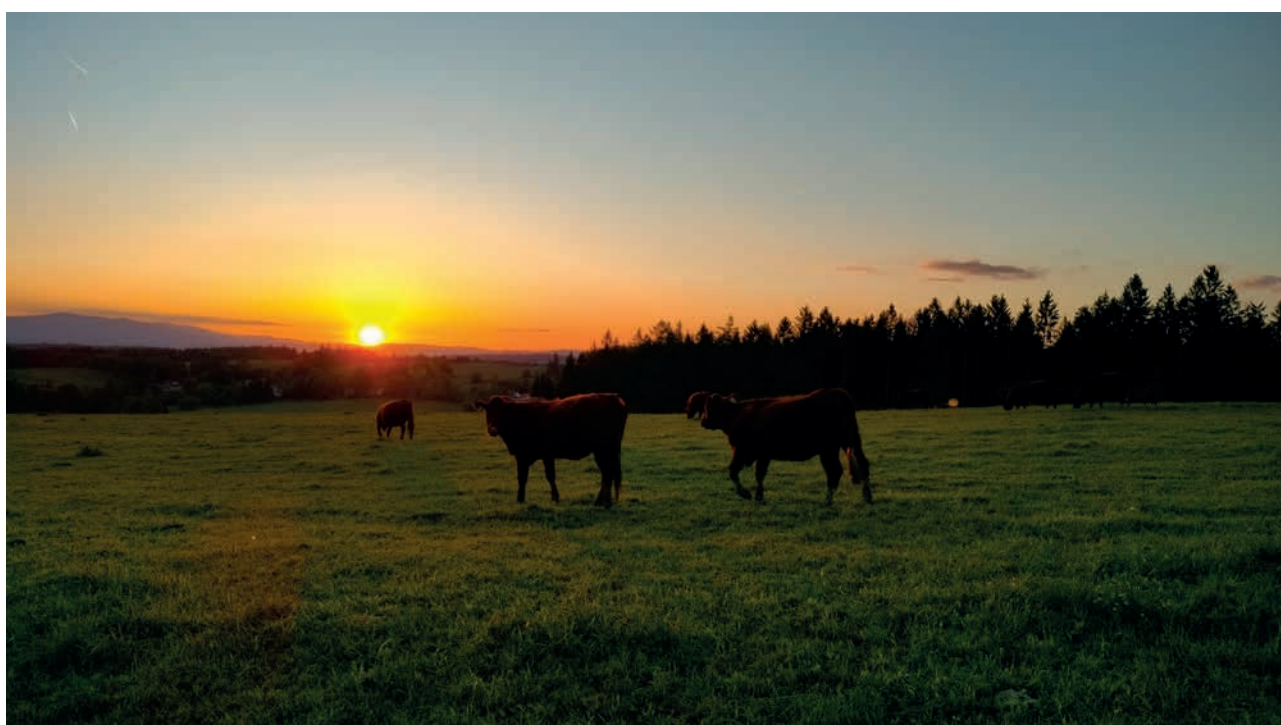
ských činností“, kde byla subjekty EZ podána třetina schválených žádostí.

V roce 2024 proběhlo poslední 17. kolo příjmu žádostí o dotaci v rámci PRV. Dotace směřovala na podporu šíření znalostí v rámci operace I.1.1 Vzdělávací akce a I.2.1 Informační akce s celkovou alokací 140 mil. Kč. Podporována je realizace seminářů, workshopů, přednášek pro zemědělskou veřejnost (prezenční nebo on-line formou) anebo tuzemské či zahraniční exkurze a téma EZ je zahrnuto v podporovaných záměrech. Podporu využila Asociace místních potravinových iniciativ pro svůj vzdělávací cyklus přednášek pod názvem Rozvoj venkova Farmářskou školou III s žádostí o dotaci ve výši 847 tis. Kč.

Tab. 28 Počet schválených projektů a požadovaná výše dotace u bodově zvýhodněných opatření SP SZP v roce 2024

Operace	Počet schválených žádostí	Požadovaná výše dotace (tis. Kč)	Z toho subjekty uplatňující bodové zvýhodnění za EZ			
			Počet schválených žádostí		Požadovaná výše dotace	
			(abs.)	(%)	(tis. Kč)	(%)
Investice do zemědělských podniků	649	2 404 115	145	22,3	330 412	13,7
Investice do zpracování zemědělských produktů	432	1 091 621	81	18,8	158 828	14,5
Technologie snižující emise GHG a NH ₃	183	1 030 834	9	4,9	32 287	3,1
Investice do nezemědělských činností	328	376 584	108	32,9	143 094	38,0
Zahájení činnosti mladého zemědělce	407	673 570	199	48,9	328 710	48,8
Inovace při zpracování zemědělských produktů	4	62 940	0	0,0	0	0,0
Celkem	2 003	5 639 664	542	27,1	993 331	17,6

Zdroj: Odbor Řídící orgán rozvoje venkova MZe, stav ke dni 30. 6. 2025; zpracoval ÚZEI.

6.4 Národní dotace

V rámci národních dotací je, dle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na základě §1, §2 a §2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, poskytována podpora na činnost **České technologické platformy pro ekologické zemědělství (dotační titul 10.E.c. v rámci Podpor technologických platform v působnosti rezortu MZe)**. V roce 2024 byla činnost platformy podpořena částkou 2 500 000 Kč. Účelem dotace je podpora činnosti platformy zaměřená na podporu funkčnosti, budování vnitřní struktury, personálního zajištění a zapojení do národních i evropských struktur. Platforma se zaměřuje na přenos informací mezi vědou, výzkumem a zemědělskou a podnikatelskou praxí z oblasti ekologického zemědělství (detail činnosti platformy viz kapitola 8.5).

Od roku 2015 je v rámci opatření **10.D. Podpora evropské integrace nevládních organizací** poskytována dotace umožňující českým zástupcům členství a účast na jednáních hlavní mezinárodní organizace pro EZ – IFOAM Organics Europe. V roce 2024 byla za tímto účelem vyplacena dotace PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců ve výši 250 332 Kč.

Od roku 2015 je poskytována podpora dle titulu **9.A.b.4.i. Podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin**, za účelem zajistit získání a šíření informací o pěstitelských vlastnostech registrovaných odrůd polních plodin, které jsou následně publikovány. Účelem dotace je podpora realizace odrůdových zkoušek pšenice ozimé a jarní a ječmene jarního v režimu ekologického zemědělství, a to do maximální výše 42 000 Kč na 1 odrůdu po předání výsledků zkoušek Ústřednímu kontrolnímu a zkušebnímu ústavu zemědělskému (ÚKZÚZ). V rámci tohoto titulu byla v roce 2024 poskytnuta podpora ve výši 755 997 Kč příjemci dotace PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců.

Dále je z národních dotací poskytována vystavovatelům **podpora účasti na mezinárodních veletrzích a výstavách v zahraničí (opatření 9.H.)**. Stejně jako v předchozích letech se podpora týkala zejména účasti českých vystavovatelů na největším světovém veletrhu biopotravin Biofach v Norimberku, kdy bylo žadatelům/vystavovatelům vyplaceno v roce 2024 celkem 1 304 tis. Kč. Dále byla v roce 2024 podpořena účast na těchto výstavách zaměřených na bioprodukty: Bio Nord, Bio Süd, Bio Ost a Bio West ve výši 575 tis. Kč (pro 1 žadatele).

Z národních dotací jsou čerpány finanční prostředky v souvislosti s podporou ekologického zemědělství také **v oblasti poradenství a vzdělávání**. V roce 2024 bylo v rámci dotačního programu **9.F.e. Regionální přenos informací** vyplaceno PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců 2 236 118 Kč.

Od roku 2017 je v rámci národních dotací poskytována podpora na činnost **Demonstračních farem – program 9.F.m.** Podporován je přenos znalostí v zemědělství cílených na udržitelné způsoby hospodaření (např. postupy a technologie snižující vodní a větrnou erozi, nadměrné utužování půdy, postupy přispívající k zadržování vody v krajině,

opatření k přizpůsobení se změně klimatu a zmírnění jejich dopadů nebo integrovanou ochranu rostlin a ekologické zemědělství). Na farmách jsou celoročně pořádány kromě Dnů otevřených dveří také demonstrační akce skupinové a individuální. V roce 2024 byly z celkových 20 schválených demonstračních farem čtyři registrovány v režimu EZ (Ekofarma PROBIO, Josef Sklenář, Vinné sklepy Kutná Hora a Lukáš Musil), z toho první tři uvedené prezentovaly téma ekologické zemědělství a byly podpořeny částkou 2 210 tis. Kč.

Od roku 2019 je podporován program **I.V. Podpora restrukturalizace ovocných sadů v režimu ekologického zemědělství** s cílem zlepšit zdravotní stav ovocných stromů a zlepšit kvalitu produkovaného ovoce. V roce 2024 byla z programu podpořena výsadba 9,49 ha s dotací v celkové výši 2 906 590 Kč.

V rámci zásad jsou podporována opatření zlepšující welfare hospodářských zvířat – program **20. Zlepšení životních podmínek v chovu hospodářských zvířat**. V roce 2024 bylo v programu 20.A cíleném na zlepšení životních podmínek v chovu dojnic podpořeno 841 chovatelů celkovou částkou 369 232 tis. Kč, z toho 36 hospodařících v EZ částkou 6 534 tis. Kč (1,8 % z celkové poskytnuté výše dotace). V rámci programu 20.B cíleném na chov drůbeže bylo podpořeno 188 chovatelů dotací o celkové výši 389 592 tis. Kč, z toho 14 v režimu EZ čerpalo podporu ve výši 40 074 tis. Kč (10,3 % z celkové částky). Program 20.C pro zlepšení chovu prasat využilo 179 chovatelů při celkové dotaci 217 741 tis. Kč, z toho 36 541 tis. Kč (16,8 %) připadlo 15 ekofarmám. U programu 20.D Zlepšení životních podmínek skotu bez tržní produkce mléka byla podpora v celkové výši 73 729 tis. Kč vyplacena 1 205 chovatelům, z nichž 724 hospodařilo v režimu EZ a získali podporu ve výši 44 051 tis. Kč (tj. 59,7 %). V programu 20.E zaměřeném na chov vykrmovaných býků bylo vyplaceno 127 787 tis. Kč celkem 790 žadatelům, z toho 5 879 tis. Kč (4,6 %) připadlo 128 žadatelům s chovem vykrmovaných býků v režimu EZ.

6.5 Podpora dalších vybraných aktivit

V rámci pravidelné podpory byly, prostřednictvím ÚZEI, poskytnuty finanční prostředky ve výši cca 5 mil. Kč pro povinné **shromažďování údajů o EZ pro Eurostat, sběr údajů o trhu biopotravin a pro sledování ekologického stavu ekologických podniků v rámci Zemědělské účetní datové sítě (FADN)**.

V rámci Ročního vzdělávacího plánu MZe pro odborné vzdělávání veřejnosti, zacíleného od roku 2022 především na aktivity pro děti a mládež, byla schválena opět **zakázka na zabezpečení exkurzí škol na ekologicky hospodařící farmy**. Zakázku realizovala PRO-BIO LIGA v rámci projektu Život na ekofarmě s rozpočtem ve výši 250 tis. Kč. Celkem bylo uskutečněno 11 exkurzí na sedm různých ekofarech v pěti krajích a zúčastnilo se téměř 300 žáků.

Proběhlo tradiční **školení kontrolních organizací a státních dozorových orgánů** (KEZ o.p.s., ABCERT AG, Bio-kont CZ, s. r. o., BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o., ÚKZÚZ, SZPI, SVS). Hlavním tématem školení byly

dobré životní podmínky zvířat v ekologickém chovu skotu – jejich ukazatele a hodnocení, včetně praktické ukázky na ekofarmě a aplikace hodnocení při kontrole chovu skotu. Dále bylo školení jako každoročně zaměřeno na prezentaci a sdílení aktuálních změn v legislativě ekologické produkce a v metodických pokynech MZe, přehled a výsledky řízení o přestupcích a informace ze supervizí inspektorů EZ za rok 2023–2024 a výstupy z kontrol jednotlivých kontrolních a dozorových orgánů v letech 2023–2024. Školení v rámci rozpočtu 150 tis. Kč zajistil Bioinstitut, o.p.s.

S ohledem na prioritní opatření Akčního plánu pro EZ pokračovala v roce 2024 osvěta veřejnosti o EZ formou národní **Propagační kampaně na podporu biopotravin a ekologického zemědělství** koordinované Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF). Projekt je notifikován do roku 2028. V roce 2024 bylo na kampaň vyplaceno 14 616 tis. Kč (6 609 tis. Kč v roce 2023, 40 619 tis. Kč v roce 2022, 34 857 tis. Kč v roce 2021, 36 577 tis. Kč v roce 2020). Cílem kampaně je zvýšení všeobecných znalostí o biopotravinách a EZ, především znalost bio log. Zvyšování důvěry a informovanosti spotřebitelů o EZ je klíčovým faktorem dalšího rozvoje trhu s biopotravinami. V rámci kampaně probíhají jak aktivity zcela nové, tak se součástí stala každoroční kampaň MZe „Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství“ odstartovaná tradiční tiskovou konferencí a vyhlášením výherce soutěže Nejlepší biopotravina roku 2024.

Od školního roku 2023/2024 je **v projektu Ovoce, zelenina a mléko do škol nově podporováno zařazování**

produktů ekologického zemědělství. V rámci projektu je bezplatně dodáváno žákům I. stupně základních škol čerstvé ovoce a zelenina, ovocné a zeleninové šťávy a pyré, konzumní mléko a neochucené mléčné výrobky. Produkty jsou dotovány fixní výší podpory na porci, která zahrnuje jak náklady na produkty, tak i veškeré vedlejší náklady související s dodávkou porce. Produkty ekologického zemědělství jsou zvýhodněny vyšší sazbou podpory a podíl porcí ekologických produktů musí činit nejméně 10 % z celkového počtu dodaných porcí za školní rok. Součástí projektu jsou i doprovodná vzdělávací opatření. Cílem projektu je zlepšení stravovacích návyků – zvýšení konzumace ovoce, zeleniny a mléka a mléčných výrobků, zvýšení povědomí dětí a rodičů o zdravé výživě, zemědělské výrobě a o produktech ekologického zemědělství.

6.6 Finanční podpora činnosti NNO v sektoru ekologického zemědělství

Z národního rozpočtu je financována také činnost nevládních neziskových organizací (NNO) zaměřených na podporu rozvoje ekologického zemědělství a produkce biopotravin. V roce 2024 byla činnost NNO v sektoru EZ podpořena částkou 1 955 326 Kč a byla podpořena činnost následujících organizací (viz Tab. 29).

Tab. 29 Finanční podpora NNO v sektoru EZ v letech 2020 až 2024

Název organizace	Název projektu	Výše podpory (Kč)				
		2020	2021	2022	2023	2024
PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců	Propagace ekologického zemědělství v regionech	701 100	576 460	692 560	651 420	485 100
	Bioakademie	347 680	313 760	x	x	x
PRO-BIO LIGA pobočný spolek	Vzdělávání a osvěta o ekologickém zemědělství v ČR	652 960	673 794	913 920	507 600	452 161
Bioinstitut	Bio v regionu – Propagace regionální bioprodukce a spolupráce	333 224	304 248	340 979	x	x
Skutečně zdravá škola	Vzdělávání o ekologickém zemědělství	379 600	312 533	x	x	x
Spolek Ekovín	Mezinárodní konference VINOENVI	263 574	326 000	326 000	316 220	392 920
Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů	Farmáři	x	332 729	x	x	x
Asociace místních potravinových iniciativ	Učíme jak hospodařit v EZ	x	x	x	x	184 155
Jihočeské muzeum, o.p.s.	EKOuzlíme v maringotce	x	x	x	x	440 990
Celkem		2 678 138	2 839 524	2 273 459	1 475 240	1 955 326

Pozn.: Do přehledu finanční podpory NNO jsou zařazeny pouze projekty cílené na EZ.

Zdroj: MZe.

7. KONTROLY A CERTIFIKACE

7.1 Základní informace o kontrolním systému v ekologickém zemědělství

Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou stanovena národními i evropskými předpisy, zejména zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007, a dále řadou dalších předpisů sloužících k provádění či doplnění tohoto nařízení. Přehled legislativy ekologické produkce je pravidelně aktualizován na webových stránkách Ministerstva zemědělství.

Ministerstvo zemědělství na základě § 29 zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství pověřuje kontrolou a certifikací registrovaných osob podnikajících v ekologickém zemědělství kontrolní a certifikační organizace na základě veřejnoprávní smlouvy s Ministerstvem zemědělství. Tyto organizace u všech ekologických podnikatelů nad rámec křížového systému horizontálních kontrol ověřují minimálně 1x ročně soulad s pravidly ekologické produkce.

Tyto kontrolní a certifikační organizace mají dále povinnost vykonat alespoň u 10 % podniků další námatkovou kontrolu a zároveň musí proběhnout 10 % všech kontrol formou předem neohlášené kontroly. Při těchto kontrolách jsou kontrolní organizace povinny odebrat alespoň u 5 % podniků kontrolní vzorky (půdy, rostlin, surovin a produktů) za účelem analýzy možného použití nepovolených látek v EZ.

V případě podezření na porušení pravidel ekologické produkce jsou kontrolní organizace oprávněny odebrat vzorek vždy.

Kontrolován je nejen fyzický stav hospodářství a soulad s příslušnými pravidly ve všech fázích výroby, ale také všechny stanovené evidence a jejich vzájemný soulad. Velký důraz je kladen na kontrolu tzv. dohledatelnosti produktu i jednotlivých surovin, všech vstupů a výstupů.

V případě, že je během kontroly ověřen soulad s pravidly EZ a není tedy zjištěno závažné porušení pravidel, udělí kontrolní organizace na příslušný produkt osvědčení o původu bioproduktu či biopotravin (tzv. certifikát).

Pověřenými kontrolními organizacemi byly v roce 2024:

KEZ o.p.s., Chrudim, www.kez.cz

ABCERT AG, organizační složka, Jihlava, www.abcert.cz

Biokont CZ, s. r. o., Brno, www.biokont.cz

BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o., Praha, www.ekozemedelstvi.cz¹⁶

Dále kontrolu ekologické produkce provádějí státní dozorové orgány, a to v takových případech, kde nejsou oprávněny ke kontrole výše uvedené kontrolní organizace, a dále v rámci svých kompetencí daných příslušnými zákony během své běžné kontrolní činnosti. Mezi státní dozorové organizace patří:

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský zajišťuje úřední kontrolu za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat.

¹⁶ V době vydání publikace tento kontrolní subjekt má již ukončenou činnost v oblasti kontroly a certifikace EZ, aktuální přehled kontrolních organizací v ČR je uveden na webu MZe v sekci Zemědělství - Ekologické zemědělství. <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/casto-hledate/kontrolni-system>

V podnicích ekologického zemědělství vykonává obvykle namátkové kontroly pravidel ekologické produkce založené na výsledcích rizikové analýzy nebo na vyžádání ze strany Ministerstva zemědělství.

Státní veterinární správa je organizací, která ze zákona vykonává dozor nad zdravím zvířat, nad tím, aby nebyla týrána, nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu, nad ochranou našeho území před možným zavlečením nebezpečných nákaz nebo jejich nositelů.

Státní zemědělská a potravinářská inspekce je státní úřad, jehož úlohou je dozor nad dodržováním evropského a národního potravinového práva v ČR. Je součástí celoevropského systému úřadů, které mají obdobné kompetence. SZPI kontroluje biopotraviny jako ostatní potraviny především ve smyslu zákona o potravinách. To znamená, že u nich kontroluje zdravotní nezávadnost, smyslové, fyzikální a chemické požadavky na jakost, úplnost a správnost označení, data použitelnosti a minimální trvanlivosti, zda nejsou označeny klamavě nebo nabízeny klamavým způsobem. U biopotraviny kontroluje zejména jejich správné označení „bio“, „eko“, ale také zda splňují požadavky zákona o ekologickém zemědělství a přímo použitelných předpisů Evropské unie.

Tyto dozorové orgány jsou od roku 2022 pověřeny MZe také kontrolou dovozu ekologické produkce ze třetích zemí a validací tzv. potvrzení o kontrole (COI = certificate of inspection).

7.2 Základní statistika provedených kontrol v roce 2024

V roce 2024 bylo provedeno celkem 7 638 kontrol u 6 644 subjektů, z toho bylo provedeno 793 neohlášených

kontrol, 758 kontrol bylo dodatečných a provedených na základě analýzy rizika. V roce 2024 bylo odebráno celkem 885 vzorků, z toho bylo 42 vzorků se zjištěnými nálezy reziduí nepovolených látek.

7.3 Nejčastější porušení pravidel ekologického zemědělství v roce 2024

V roce 2024 bylo zjištěno celkem 82 závažných a kritických případů nesouladu. Z tohoto počtu byl zaznamenán 1 případ nesouladu s obecnými pravidly ekologické produkce a 61 případů nesouladu se specifickými pravidly produkce. Dále se jednalo o 2 případy nepovolené látky nebo produktu v EZ, 1 případ nesouladu se týkal oblasti značení biopotravin a v 17 případech byl zjištěn nesoulad v oblasti výjimek z pravidel EZ.

Nápravná opatření, která byla přijata, byla následující: zlepšení provádění preventivních kontrol zavedených provozovatelem (54), omezení rozsahu certifikátu (24) a v 1 případě zákaz, aby se dotčený produkt/dotčené produkty během určitého období uváděly na trh s odkazem na ekologickou produkci. U 1 případu bude o nápravných opatřeních rozhodnuto později.

V roce 2024 bylo na MZe zasláno celkem 31 podnětů od všech kontrolních organizací na zahájení řízení o přestupku a celkem 25 řízení o přestupku bylo zahájeno. Vydaná rozhodnutí v řízení o přestupku se týkala v drtivé většině případů použití konvenčního osiva bez předem udělené výjimky od ÚKZÚZ. Dalším nejčastějším porušením bylo přivedení nepovoleného počtu konvenčních zvířat na ekofarmu za účelem rozšiřování stáda.

Tab. 30 Přehled zjištění na kontrolách a přehled sankcí v letech 2020 až 2024

	Počty				
	2020	2021	2022	2023	2024
Počet kontrolovaných subjektů	5 764	6 015	6 224	6 510	6 644
Kontroly celkem	7 079	6 961	6 933	7 527	7 638
z toho ohlášené	6 649	6 447	5 969	6 597	6 845
z toho neohlášené	430	514	964	930	793
Odnětí/odepření certifikátu*	17	3	23	24	24
Podnět na zahájení řízení o přestupku (všechny kontrolní subjekty)	55	59	41	48	31
Počet zahájených řízení o přestupku	39	50	38	44	25
z toho počet vydaných rozhodnutí v řízení o přestupku	35	32	34	36	19
z toho počet zastavených řízení o přestupku	5	2	4	1	0
z toho počet řízení o přestupku neukončených v daném roce	6	16	7	8	6
Počet odebraných vzorků celkem	332	213	728	849	885

* jedná se o omezení/odepření certifikátu na produkt/produkci

Zdroj: MZe.

8. VĚDA A VÝZKUM EZ V ČR

8.1 Financování výzkumu v ČR

Finanční zdroje určené k provádění výzkumu tvoří především státní rozpočet na výzkum, vývoj a inovace (VaVal), jehož návrh schvaluje vláda způsobem definovaným zákonem č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků, ve znění pozdějších předpisů. Výše podpory je každoročně stanovena zákonem o státním rozpočtu, pro rok 2024 zákonem č. 433/2023 Sb. ze dne 29. listopadu 2023 o státním rozpočtu České republiky na rok 2024. Podpora VaVal byla navržena v celkové výši 47 815 216 tis. Kč (z toho 40 220 167 tis. Kč ze státního rozpočtu a 7 595 049 tis. Kč z rozpočtu EU). Prostředky ze státního rozpočtu jsou z poloviny věnovány na podporu výzkumných institucí, druhá polovina směřuje na účelový výzkum, přičemž podíl institucionální podpory se zvyšuje.

Výzkumné projekty věnující se problematice ekologického zemědělství jsou podporovány zejména z rozpočtu Ministerstva zemědělství (MZe), dále Technologické agentury ČR (TA ČR) a Grantové agentury ČR (GA ČR). Projekty s tematikou EZ jsou podporovány také v rámci mezinárodních programů výzkumu Horizont Evropa a dříve Horizont 2020 (viz Tab. 33).

Z celkového objemu financí určených na VaVal v roce 2024 připadlo 1 071 mil. Kč na MZe (2,2 %), 6 282 mil. Kč na TA ČR (13,1 %) a 4 600 mil. Kč na GA ČR (9,6 %). Největší rozpočet má dlouhodobě MŠMT 20 497 mil. Kč (42,9 %), pětinu představovaly prostředky z EU.

Údaje o řešených i ukončených projektech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence projektů“ (Informační systém VaVal – CEP) a informace o výsledcích vzešlých ze státem podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do „Rejstříku informací o výsledcích“ (Informační systém VaVal – RIV), vše je dostupné na webové stránce <https://www.isvavai.cz/>.

Přehled projektů s vazbou na ekologické zemědělství a udržitelné hospodaření je průběžně doplňován také na webové stránce ČTPEZ „Výzkum a inovace“, kde jsou k dispozici informace o jednotlivých projektech a kontakty na řešitele (<https://www.ctpez.cz/cz/v-a-i>).

Na výzkumné projekty se zaměřením na EZ financované z prostředků MZe v roce 2024 bylo poskytnuto 46,1 mil. Kč (43,1 mil. Kč v roce 2023, 38,9 mil. Kč v roce 2022, 29,8 mil. Kč v roce 2021), což představuje 8,5% podíl na celkových účelových výdajích MZe pro VaV, tj. bez institucionálních výdajů rezortním výzkumným organizacím. Tématu EZ se věnovalo 14 projektů z celkových 170 běžících v roce 2024 v rámci Programu aplikovaného výzkumu MZe na období 2017–2025 „ZEMĚ“ (8,2% podíl).

Tab. 31 Přehled financování projektů VaV v roce 2024

Poskytovatel financí	Název výzkumného programu	Počet podpořených projektů*	Výše finančních prostředků* (tis. Kč)	Podíl prostředků na projekty EZ z rozpočtu VaV poskytovatele	
				účelové výdaje	výdaje celkem
MZe ¹⁾	QK ZEMĚ	14	46 093	8,5 %	4,3 %
TA ČR ²⁾	Programy (TREND, Prostředí pro život)	7	26 768	0,6 %	0,4 %

* Počet projektů cílených na EZ a výše podpory ze státního rozpočtu v roce 2024.

¹⁾ V rámci MZe tvořily účelové výdaje na výzkum 540 mil. Kč (program Země NAZV), dalších 531 mil. Kč bylo poskytnuto 20 rezortním výzkumným organizacím (tzv. institucionální výdaje).

²⁾ V rámci TA ČR tvoří účelové výdaje na výzkum 95 % rozpočtu, institucionální výdaje jsou minimální.

Tab. 32 Přehled národních výzkumných projektů cílených na EZ probíhajících v roce 2024 dle zaměření hlavních oborů

Hlavní obor	Poskytovatel	ID	Název projektu	Doba řešení	Název organizace – koordináčního pracoviště	Výše podpory ze státního rozpočtu (tis. Kč)	
						celkem za projekt	čerpano v roce 2024
10619 – Ochrana biologické rozmanitosti	TA ČR	FW03010400	Bioaktivní látky z organicky produkovaných tradičních českých léčivků a plodin a vývoj nano-enkapsulovaných forem pro použití v dermatologii, kosmetice a posílení obranyschopnosti organismu	2021–2024	EcoFuel Laboratories s.r.o.	31 569	7 847
	MZe	QL24010172	Zvýšení odolnosti polních plodin pomocí půdního a endofytního mikrobiomu v měnícím se klimatu	2024–2028	Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu, v. v. i.	14 596	2 162
10618 – Ekologie	TA ČR	SS07020316	Vliv struktury zemědělské krajiny na zátěž pesticidy a početnost volně žijících živočichů	2024–2026	Ústav výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i.	10 811	3 517
	MZe	QK21010064	Využití biologicky aktivních látek rostlinného původu při skladování zemědělských produktů	2021–2025	Česká zemědělská univerzita v Praze / Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů	16 735	3 347
40106 – Agronomie, šlechtění rostlin a ochrana rostlin	MZe	QK22010073	Alternativní postupy ochrany brambor proti chorobám a škůdcům minimalizující negativní vliv na životní prostředí	2022–2025	Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o.	13 180	3 295
	MZe	QK22010200	Termická sanitace osiv jako ochrana před houbovými patogeny a škůdci	2022–2025	Zemědělský výzkum, spol. s r.o.	13 315	3 224
	MZe	QK22020019	Inovace integrované a ekologické produkce ovoce a révy vinné v návaznosti na nově se šířící druhy škodlivých organismů	2022–2024	Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o.	12 472	4 254
	TA ČR	FW06010376	Vývoj nových prostředků na ochranu rostlin na bázi rostlinných extraktů	2023–2027	AGRO CS a.s.	8 616	1 691
	TA ČR	FW06010647	Vývoj a výroba robotizovaného plečkovacího zařízení s inteligentním rozpoznáváním plevele dle principů Průmyslu 4.0	2023–2026	SMS CZ, s.r.o.	16 485	4 037
	TA ČR	SS07020365	Mravenci v sadech – citlivost k pesticidům a použitelnost pro biologický boj	2024–2026	Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o.	5 427	1 989

Hlavní obor	Poskytovatel	ID	Název projektu	Doba řešení	Název organizace – koordinačního pracoviště	Výše podpory ze státního rozpočtu (tis. Kč)	
						celkem za projekt	čerpáno v roce 2024
40101 – Zemědělství	MZe	QK21010083	Ekologická ochrana konzumních brambor jako zdravé zeleniny proti vybraným půdám a sadbou přenašeným patogenům	2021–2024	Výzkumný ústav bramborařský Havlíčkův Brod, s.r.o.	6 800	1 700
	MZe	QK22010255	Intenzifikace ekologické produkce leguminóz prostřednictvím biologických prostředků s cílem zlepšení jejich zdravotního stavu	2022–2025	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích / Zemědělská fakulta	12 812	3 299
	MZe	QK22020056	Metody intenzifikace ekologického hospodářství na orné půdě	2022–2024	Mendelova univerzita v Brně / Agronomická fakulta	11 070	3 690
	MZe	QK23020044	Hodnocení ekologického a konvenčního zemědělství z pohledu jejich dopadů na ekosystémové služby pro podporu strategických a rozhodovacích procesů	2023–2025	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem / Fakulta sociálně ekonomická	12 923	4 142
	MZe	QK23020046	Inovativní postupy managementu jablonoňových sadů pro zvýšení konkurenceschopnosti tuzemské produkce	2023–2025	Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy s.r.o.	13 424	4 448
	MZe	QL24010148	Alternativní způsoby biologické ochrany bramboru za využití bioagens a látek přírodního původu	2024–2028	Výzkumný ústav bramborařský Havlíčkův Brod, s.r.o.	11 819	2 109
	MZe	QL24010185	Komplexní technologie pěstování kmínu kořeného reagující na měnící se klimatické podmínky s důrazem na kvalitativní parametry produkce	2024–2028	Agritec Plant Research s.r.o.	17 761	2 911
	MZe	QL24020111	Agrovoltaika dvojí využití půdy k zemědělské výrobě a výrobě elektřiny	2024–2026	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i.	11 833	4 053
	MZe	QL24020332	Potenciál uplatnění bioprodukce a místní produkce v rámci udržitelného veřejného stravování	2024–2026	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích / Fakulta zemědělská a technologická	9 478	2 450
	TA ČR	FW06010036	Zodpovědná produkce nové, funkční potraviny s příznivými nutričními vlastnostmi	2023–2027	PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.	15 551	2 294
TA ČR	SS06020333	Tlumení populačních hustot hraboše polního (Microtus arvalis) pomocí rostlinných repelentů	2023–2025	Mendelova univerzita v Brně / Agronomická fakulta	11 302	3 194	

Zdroj: IS VaVai; zpracovala ČTPEZ.

8.2 Mezinárodní projekty

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje. Hlavním nástrojem EU pro podporu VaVal je devátý **rámcový program Horizont Evropa** s navrženým rozpočtem téměř 100 mld. EUR na období 2021–2027. Mimo standardní projektové výzvy Komise poskytuje možnost podpory výzkumu prostřednictvím Evropských partnerství a pěti Misí (Adaptace na změnu klimatu, Obnova oceánů a vod, Rakovina, Klimaticky neutrální a chytrá města, Zdravá půda a potraviny).

Pro oblast ekologického zemědělství se Komise zavázala vyčlenit nejméně 30 % rozpočtu z programu Horizont Evropa pro Klastr 6 (zemědělství, lesnictví a venkov) na projekty specifické pro odvětví ekologické produkce nebo s ním související (dle Akčního plánu pro podporu ekologické produkce v EU). Projektové příležitosti pro EZ lze najít dále v Misí pro zdravou půdu a potraviny a Evropských partnerstvích, zejména v oblasti agroekologie a potravinových systémů.

Mise pro zdravou půdu a potraviny je novým nástrojem podpory výzkumu z rozpočtu programu Horizont Evropa. Mise má za cíl do roku 2030 zajistit, aby 75 % půd EU bylo zdravých a schopných poskytovat základní ekosystémové služby. Nástrojem se stanou tzv. živé laboratoře jako společné iniciativy pro spoluvytváření znalostí a inovací a tzv. majáky jako místa pro demonstraci osvědčených postupů, kterých má do roku 2030 vzniknout sto napříč EU. Od roku 2021 Evropská komise vyhlásila čtyři specializované výzvy

k předkládání návrhů projektů a dvě společné výzvy napříč Misemi a vyhodnotila více než 250 návrhů, z nichž 50 projektů bylo schváleno s celkovým příspěvkem EU ve výši 334 mil. EUR.

Pracovní program programu Horizontu Evropa na období 2023–2025 byl zveřejněn 17. dubna 2024. Pracovní program Mise Půda na rok 2024 zahrnoval devět výzev k předkládání návrhů a celkový orientační rozpočet ve výši 134,5 mil. EUR. Výzvy byly uzavřeny 8. října 2024. Podpořeno bylo 13 projektů. Více informací o výzvách naleznete na webu Evropské výkonné agentury pro výzkum a na portálu Evropské komise pro financování a nabídková řízení: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home>

Evropská partnerství jsou iniciativy, jejichž prostřednictvím Evropská unie v součinnosti s veřejnými i soukromými partnery podporuje rozvoj a implementaci programu na podporu výzkumu a inovací. Aktuálně existují tři typy: *Společně programovaná partnerství* (financovaná skrze programové výzvy programu Horizont Evropa), *Institucionalizovaná partnerství* (založená a financovaná Komisí, vyhlášená vlastní projektové výzvy) a *Společně financovaná partnerství* (složená především z národních poskytovatelů podpory VaVal, kteří financují účast partnerů ze svých zemí). Pro sektor EZ připadá v úvahu zejména společně financované Evropské partnerství podporující přijetí agroekologických přístupů v zemědělských systémech prostřednictvím živých laboratoří a výzkumných infrastruktur, a dále společně financované Evropské partnerství pro bezpečné a udržitelné potravinové systémy. Výzvy těchto partnerství jsou vyhlášeny v rámci programu Horizont Evropa – Klastr 6. ČR není v současné době členem těchto partnerství (neposkytuje finanční prostředky), proto se české výzkumné instituce nemohou výzev účastnit.

Agroekologické partnerství plánuje tři výzvy k podávání projektů: první pod názvem „Podpora agroekologie na úrovni farem a krajiny“ v únoru 2024, druhou výzvu „Důsledky pro hodnotový řetězec a politiku“ v únoru 2025 a třetí výzvu „Důsledky pro hodnotový řetězec a politiku“ v únoru 2026. V roce 2024 bylo předloženo 89 předběžných návrhů, z nichž bylo 38 konsorcií vyzváno k dopracování kompletního návrhu, z nichž bylo 19 projektů vybráno k financování v celkové výši 37 mil. EUR. Seznam podpořených projektů je zveřejněn na webu partnerství: <https://www.agroecologypartnership.eu/en/news/results-of-the-2nd-co-funded-call>

Partnerství pro udržitelné potravinové systémy FutureFoodS podpoří, kromě výzev k podávání návrhů na výzkum a inovace, vývoj živých laboratoří, tvorbu nové evropské observatoře potravinového systému a organizaci několika akcí zaměřených na sdílení znalostí. V rámci výzkumu bude v průběhu deseti let vyhlášeno šest výzev. První výzva „Transformace potravinových systémů: Přetváření interakcí mezi potravinovými systémy, podpora potravinových inovací a posílení udržitelných potravinových rozhodnutí“, která spojuje 36 financujících organizací z 19 zemí a Evropskou komisi, byla spuštěna v listopadu 2024 s rozpočtem 32 mil. EUR. Z celkových 275 předběžných návrhů bylo vybráno 23 projektů, jejich seznam je na webu partnerství: <https://www.futurefoodpartnership.eu/call-1-projects>

Tab. 33 Přehled mezinárodních projektů s tematikou EZ probíhajících v roce 2024

ID ¹⁾	Název projektu	Zapojené subjekty v ČR	Doba trvání	Příspěvek EU (EUR)
101036763 H2020	SchoolFood4Change – Udržitelná kultura stravování ve školách EU Projekt vrátí udržitelné a zdravé stravování zpět do jídelníčku škol, konkrétně bude inovovat a zavádět udržitelné dodávky zdravých potravin, vyškolí a posílí kuchaře a zajistí, aby se ve školách uplatňovala kultura zdravého jídla.	Skutečně zdravá škola	1/2022– 12/2025	12 193 550
101083579 HE	THEROS – Boj proti podvodům na etiketách potravin pomocí pokročilé analýzy, strojového učení a umělé inteligence Projekt vyvine integrovaný soubor nástrojů s cílem modernizovat proces ověřování potravin s bio a zeměpisným označením a předcházet falšování s využitím technologických inovací a zdrojů dat. Cílem je zvýšit bezpečnost a transparentnost v dodavatelském řetězci.	WIRELESSINFO, Šumavaprodukt	1/2023– 12/2025	3 999 691
101061028 HE	InnoBreed – Inovativní ekologické šlechtění a využití ovoce Projekt bude podporovat a sdružovat inovativní řešení zaměřená na participativní vývoj ovocných odrůd určených pro systém EZ. Projekt je společnou iniciativou 21 organizací, včetně univerzit, technologických center, sdružení výrobců, z 10 zemí.	VŠÚO Holovousy	7/2022– 6/2026	4 790 326
101082289 HE	LEGUMINOSE – Meziplodiny luštěnin a obilovin pro udržitelné zemědělství v celé Evropě Projekt identifikuje překážky pro meziplodiny a zvýší povědomí a přijetí mezi zemědělci tím, že poskytne znalosti a ukázky, které propagují ekonomické, environmentální a sociální výhody meziplodin luštěnin a obilovin.	Agritec Plant Research	11/2022– 10/2026	7 188 017
101081878 HE	BELIS – Šlechtění evropských luštěnin pro zvýšenou udržitelnost Cílem projektu je zvýšit konkurenceschopnost v šlechtění luskovin zdokonalováním metodik a struktur řízení a usnadněním šíření genetických pokroků, a tím podpořit biologickou rozmanitost a ekosystémové služby. Platforma má podpořit přenos inovací mezi šlechtiteli a výzkumníky.	Agritec Plant Research	10/2023– 9/2028	7 077 915
101183127 HE	OH-FINE – Znalosti a postupy ekologického zemědělství v celé Evropě Cílem projektu je posílit postavení evropských zemědělců definováním, posílením a přenosem znalostí v oblasti EZ. Projekt se zaměřuje na kapacity zemědělců, potřeby spotřebitelů a změny na vyvíjejícím se trhu s potravinami. Vytvoří celoevropskou vzdělávací komunitu v oblasti EZ. Projekt bude shromažďovat, distribuovat a šířit snadno dostupné, prakticky orientované znalosti se zaměřením na obiloviny, olejniny, bílkovinné plodiny a hospodářská zvířata.		11/2024– 10/2028	3 823 272
101134850 HE	OrganicAdviceNetwork – Celoevropská síť poradců v oblasti ekologického zemědělství Cílem projektu je vytvořit síť 1 000 poradců v oblasti EZ ve všech členských státech EU a sedmi dalších evropských zemích. Poradci v oblasti rostlinné výroby a chovu zvířat si budou vyměňovat znalosti a poskytovat vzájemnou podporu, čímž podpoří rozmanitost poradenských služeb v oblasti EZ. Projekt vypracuje akční plán, který zajistí dlouhodobé fungování sítě, posílí postavení poradců v oblasti EZ a vytvoří poradenské služby v oblasti ekologického zemědělství.		4/2024– 3/2028	4 998 670
101137068 HE	OrganicYieldsUP – Zlepšení výnosů v ekologických systémech pěstování plodin Cílem projektu je významně změnit EZ strategickým zvýšením výnosů prostřednictvím komplexního vyhodnocení stávajících znalostí a strategií udržitelného dopadu. Tato iniciativa spojuje vědu a praxi a podporuje spolupráci napříč 11 regiony s cílem změnit budoucnost ekologického zemědělství.		2/2024– 1/2028	3 557 822

Tab. 33 Přehled mezinárodních projektů s tematikou EZ probíhajících v roce 2024

ID ¹⁾	Název projektu	Doba trvání	Příspěvek EU (EUR)
101136880 HE	OrganicClimateNET – Revoluce v ekologickém zemědělství pro odolnost vůči klimatu v Evropě Cílem projektu je propojit 250 ekofarem ve 12 zemích EU a umožnit jim rozvíjet finančně životaschopné klimatické strategie. Zemědělci obdrží individuální hodnocení emisí uhlíku a budou těžit ze vzájemného učení s vyškolenými poradci ve 24 místních centrech. Výsledky, více než 100 aktuálních znalostních materiálů, sada nástrojů pro podporu rozhodování a data pro tvorbu politik, vytvoří základ pro ekologické zemědělství, které integruje zmírňování změny klimatu a adaptaci na ni.	2/2024– 1/2028	4 999 943
101082102 HE	RestPoll – Obnova stanovišť opylovačů v evropské zemědělské krajině na základě participativních přístupů více aktérů Projekt cílí na obnovu populace opylovačů v Evropě. Spojením odborníků z různých oblastí si projekt klade za cíl společně navrhnout, vyhodnotit a zpřesnit opatření pro obnovu opylovačů a zapojit zainteresované strany na všech úrovních, od správců půdy po vlády. Smyslem je vytvoření celoevropské sítě oblastí případových studií obnovy opylovačů věnovaných experimentování a vzájemnému učení.	10/2023– 9/2027	7 118 103
101081973 HE	IntercropValuES – Rozvoj meziplodin pro hodnotové řetězce v zemědělství a potravinářství a poskytování ekosystémových služeb v Evropě a jižních zemích Cílem projektu je vyvinout systémy meziplodin, které lze spravovat tak, aby byla zajištěna produktivita a ziskovost v celém zemědělsko-potravinářském řetězci. Projekt pracuje na 13 případových studiích společných inovací a zjištění projektu budou využita ke zlepšení metod a nástrojů pro management meziplodin.	11/2022– 10/2026	7 419 464
101059872 HE	LIVESEEDING – Ekologická produkce pro udržitelné potravinové systémy v Evropě Hlavním cílem projektu je podpořit růst ekologického sektoru a přechod k udržitelnějším místním potravinovým systémům dodáním vysoce kvalitního organického osiva různých kulturů přizpůsobených ekologickému zemědělství pro širokou škálu plodin.	10/2022– 9/2026	4 683 630
101060816 HE	Agroecology-TRANSECT – Transdisciplinární přístupy k systémové hospodářské, ekologické a klimatické transformaci Applikace ekologických principů v zemědělství a potravinových systémech dala vzniknout holistickému přístupu zvanému agroekologie. Projekt si klade za cíl uvolnit plný potenciál agroekologie prostřednictvím dynamiky společných inovací mezi výzkumnými pracovníky a zemědělci a zmobilizováním znalostí v 11 inovačních centrech zabývajících se agroekologickým přechodem.	9/2022– 8/2026	6 398 588
101060538 HE	VISIONARY – Poskytování potravin prostřednictvím udržitelných zemědělských systémů a hodnotových řetězců Projekt má za cíl zlepšit udržitelnost zemědělství podporou postupů v systémech výroby potravin, které jsou šetrnější k životnímu prostředí, ekonomicky životaschopné a socio-kulturně vhodné. Zkoumány budou různé hodnotové řetězce, zvláštní pozornost bude věnována přechodu k ekologickému zemědělství a větší produkci a spotřebě bílkovin na rostlinné bázi.	9/2022– 8/2026	3 153 558
101059589 HE	ENFASYS – Zlepšení politik a obchodních strategií pro udržitelné zemědělské systémy Projekt má odhalit bariéry v přechodu na udržitelné zemědělské systémy. Cílem je lépe porozumět zemědělským a potravinářským systémům a chování zemědělců, spotřebitelů a zainteresovaných stran v potravinovém řetězci. Otestována bude účinnost politických a obchodních intervencí v evropských zemích (160 případů). Projekt navrhne kombinace politik, obchodní strategie a sociální inovace, které povzbudí zemědělce k transformaci jejich výrobních systémů.	9/2022– 8/2026	3 997 625
101060645 HE	BEATLES – Spoluvytváření změny chování směrem ke klimaticky inteligentním potravinovým systémům Projekt se snaží změnit způsob, jakým v současnosti fungují zemědělsko-potravinářské systémy. Bude studováno pět různých potravinových systémů (obiloviny, mléčné výrobky, peckoviny, dobytek, zelenina) v různých regionech EU. Poznatky o chování se použijí k rozvoji transformačních cest prostřednictvím obchodních strategií a doporučení politik k přechodu ke spravedlivým, zdravým a ekologickým potravinovým systémům.	7/2022– 6/2026	3 911 529

ID ¹⁾	Název projektu	Doba trvání	Příspěvek EU (EUR)
101060368 HE	OrganicTargets4EU – Podpora ekologického zemědělství v Evropě Projekt posoudí klíčové hnací síly a překážky formující ekologický sektor s cílem podpořit dosažení cíle mít alespoň 25 % zemědělské půdy EU do roku 2030 v EZ. Zvýšení bioprodukce je záležitostí dobře fungujících trhů, jakož i poskytování spolehlivých znalostí a řádných investic do výzkumu a inovací.	9/2022– 2/2026	3 999 769
101059626 HE	Grazing4AgroEcology – Význam farem s pastevním chovem Cílem projektu je najít ve spolupráci s farmáři a dalšími zúčastněnými stranami řešení pro udržitelné, integrované systémy živočišné produkce založené na pastevním chovu. Součástí je sdílení znalostí a zavádění a zlepšování osvědčených postupů a inovací na podporu pastvy pro agroekologii.	9/2022– 2/2026	2 999 996
101084188 HE	ALLIANCE – Ucelený rámec v řízení systémů potravinového dodavatelského řetězce s označením kvality směrem k lepší integritě a pravdivosti dat, interoperabilitě, transparentnosti a sledovatelnosti Projekt nalezne řešení vytvořením inovativního holistického rámce.	11/2022– 10/2025	3 843 571
101060759 HE	D4AgEcol – Digitalizace pro agroekologii Moderní zemědělství těží z výhod digitálních technologií. V této souvislosti projekt ukáže potenciál digitalizace jako předpokladu pro agroekologické zemědělské systémy v Evropě.	9/2022– 8/2025	1 788 060
101037128 H2020	PestNu – Terénní testování a demonstrace digitálních a kosmických technologií s agroekologickými a ekologickými postupy v rámci systémových inovací Cílem je vybudovat robustní systém pro podporu rozhodování zejména u ochrany plodin – zeleniny a hnojení.	10/2021– 9/2024	5 906 491
816172 H2020	PILOW – Systémy s nízkými vstupy a ekologické zemědělství při chovu drůbeže a prasat Projekt si klade za cíl společně vybudovat prostřednictvím přístupu více aktérů řešení pro zlepšení dobrých životních podmínek drůbeže a prasat chovaných v ekologickém zemědělství a ve venkovních zemědělských systémech s nízkými vstupy.	9/2019– 8/2024	9 999 580

¹⁾ Projekty uvedené v tabulce mají buď přímou vazbu na EZ, příp. jsou pro sektor EZ relevantní.

Zdroj: CORDIS <https://cordis.europa.eu/projects/en>; zpracovala ČTPEZ.

V programu Horizont Evropa – Klastř 6 byly v roce 2024 vyhlášeny 4 výzvy úzce zaměřené na téma EZ (viz níže). Plánováno bylo podpořit celkem 6 projektů za 30 mil. EUR, vybráno bylo nakonec 8 projektů:

- Program šlechtění pro ekologickou akvakulturu (EU-Aqua.Org, SelectOrganic),
- Zvýšení dostupnosti a využití vstupů vhodných v EZ (BIO2, SCALE-it),
- Laboratoře pro inovace v oblasti udržitelných biopotravin: posílení celého hodnotového řetězce (WINN-ORGANIC, InnOFoodLabs),
- Tematické sítě EZ pro sběr a sdílení znalostí připravených k praxi (BIOGREENET, OH-FINE).

V rámci programu bylo dalších 12 výzev zaměřeno na témata s EZ související (např. podpora zemědělských systémů šetrných k opylovačům, nové zdravé a udržitelné potravinářské výroby a procesy, regionální ekosystémy inovací pro podporu transformace potravinového systému, rozvoj poraden-

ských sítí EU pro udržitelné systémy chovu hospodářských zvířat). Více v databázi evropských projektů Cordis: <https://cordis.europa.eu/>

CORE Organic je zkratka pro „Koordinaci evropského nadnárodního výzkumu pro ekologické potravinářské a zemědělské systémy“. Jde o síť evropských ministerstev a výzkumných institucí, která byla založena v roce 2004 za účelem realizace a financování nadnárodních výzkumných projektů v sektoru EZ. Síť získávala finance z evropských rámcových programů výzkumu a vývoje (Horizont 2020, Horizont Evropa), přímo od Evropské komise a podmínkou bylo národní kofinancování. Současná síť CORE Organic se nazývá CORE Organic Pleiades, má aktuálně 43 partnerů z 27 zemí/regionů, a hlavním cílem zůstává spojení sil členů za účelem financování nadnárodních výzkumných projektů v oblasti EZ. Síť je realizována aktuálně v rámci projektu OrganicTargets4EU (2022–2026) programu Horizont Evropa a cílem je se stát partnerem/součástí Evropského partnerství v oblasti agroekologie.

8.3 Operační skupiny EIP-AGRI – inovace v ekologickém zemědělství

Ve snaze lépe využívat výsledky výzkumu v praxi a zvyšovat konkurenceschopnost a udržitelnost evropského zemědělství podporuje Evropská unie od roku 2012 nový koncept spolupráce Evropské inovační partnerství pro zemědělskou produktivitu a udržitelnost (EIP-AGRI). Principem této spolupráce je řešení konkrétního problému nebo inovativního podnětu z praxe v rámci tzv. operační skupiny. Členy skupiny jsou zástupci výzkumu i praxe, kteří společně hledají vhodná řešení na základě výsledků již realizovaných výzkumů.

Od roku 2014 bylo zřízeno téměř 4 000 operačních skupin EIP-AGRI a na období 2023–2027 je plánováno dalších 6 600 projektů. Výsledky EIP-AGRI projektů jsou šířeny napříč EU prostřednictvím evropské sítě SZP (EU CAP Network), která vznikla v říjnu 2022 spojením sítě EIP-AGRI a sítě pro venkov. Nově je také budována jednotná databáze všech výsledků projektů EIP, operačních skupin SZP i projektů s více aktéry programu Horizont, které podporují inovace a výměnu znalostí v zemědělství, lesnictví a venkovských oblastech: https://eu-cap-network.ec.europa.eu/projects_en

Podpora výměny znalostí a spolupráce, poradenství, odborné přípravy a přístupu k výsledkům výzkumu a inovacím, za účelem dosažení udržitelného a moderního zemědělství a venkova, je realizována prostřednictvím národních strategických plánů SZP, nově dle **konceptu AKIS – Zemědělských znalostních a inovačních systémů**.

Více: <https://agronavigator.cz/akis/co-je-akis>

V ČR probíhal výběr projektů EIP v rámci PRV ve dvou kolech (v roce 2016 a 2017), registrováno bylo 29 projektů s žádostí o dotace ve výši 180 mil. Kč, z toho zhruba třetina projektů je aktuálně proplacena. Tématu EZ se věnovaly tři projekty: Separace lístků a stonků leguminóz – Biofarma Sasov (2017–2019), Ekologické pěstování alternativních plodin v podmínkách aridního klimatu i erozního ohrožení – VH Agrotón a Rodinový způsob chovu prasat se zapouštěním kojících prasnic – opět Biofarma Sasov (2019–2020).

Podpora EIP pokračovala v rámci Strategického plánu SZP a bylo plánováno podpořit 75 operačních skupin s alokací 360 mil. Kč ve třech kolech příjmu žádostí (2023, 2024 a 2025). V roce 2023 zájem o EIP výrazně překročil plánovanou alokaci 269 mil. Kč. Bylo registrováno 86 žádostí o dotace za téměř 970 mil. Kč. Schváleno bylo 28 projektů s požadovanou výší dotace 280 mil. Kč. Podpořeno bylo nakonec 27 projektů, z nichž 6 bylo podáno subjekty v Registru ekologických podnikatelů: Biosecurity v alternativních chovech prasat – Biofarma Sasov (2024–2028), OS EIP Cvikov Inteligentní pastva – Petr Pejčoch (2024–2026), Zlepšování kvality a snižování obsahu rizikových prvků zemědělských půd v nivě Litavky – Šimon Gožďal (2024–2026), Inovace, integrace a sociální soudržnost v lokálním zásobování – SADY SV. PROKOPA (2024–2027), Inovace v technologii tradiční řemeslné výroby žitného chleba a biochleba – KOLACEK Group s.r.o. (2024–2026), Eliminace skleníkových plynů ze zemědělského podniku pomocí inovativních sorbentů emisí – František Holub (2024–2028). V roce 2024 bylo na intervenci

alokováno 90 mil. Kč. Zaregistrováno bylo 39 žádostí o dotace ve výši 141 mil. Kč. Schváleno bylo celkem 22 projektů s požadovanou výší dotace téměř 72 mil. Kč, žádný projekt nebyl podán subjektem v EZ. Poslední třetí kolo příjmů žádostí proběhne v roce 2025.

8.4 TP Organics – Evropská technologická platforma

TP Organics je jednou z přibližně 35 aktivních evropských technologických platform (ETP) oficiálně uznaných Evropskou komisí. Hlavním posláním je podpora výzkumu a inovací v oblasti biopotravin, ekologického zemědělství a agroekologie, a tím přispění k dlouhodobě udržitelným zemědělským a potravinovým systémům. Platforma, fungující od prosince 2008, identifikuje výzkumné potřeby ekologického a agroekologického sektoru a definuje výzkumné priority, které předává tvůrcům politik v Evropě i mimo ni. Dále informuje své členy o možnostech financování výzkumu a inovací a podporuje výměnu znalostí mezi zemědělci, výzkumnými pracovníky a soukromým sektorem. Aktuálně má platforma více než 150 členských organizací, včetně 9 národních technologických platform.

Platforma každoročně pořádá Organic Innovation Days a spravuje tzv. Organic Innovation Arena, kde představuje inovace, které byly vyvinuty nejen v sektoru EZ, ale i v rámci širší agroekologické komunity. Dále platforma každoročně pořádá TP Organics Science Day – vědecký den ke sdílení výsledků výzkumů i nastínění budoucích výzkumných priorit v rámci kongresu veletrhu Biofach. Více: <https://tporganics.eu/>

8.5 ČTPEZ – Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství

ČTPEZ byla založena v roce 2009 v souladu s iniciativou TP Organics a iniciativou Evropské komise pro vytváření technologických platform. ČTPEZ je jednou ze čtyř platform uznávaných a podporovaných MZe a jejím cílem je budovat a podporovat rozvoj znalostního systému v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin s důrazem na přenos poznatků ve všech klíčových oblastech sektoru. Platforma sdružuje instituce, které pokrývají oblast vědy, výzkumu a vzdělávání, zemědělce a zpracovatele z praxe i svazy a sdružení zabývající se osvětou ekologického zemědělství. V roce 2024 sdružovala ČTPEZ celkem 31 členů.

ČTPEZ je členem evropské platformy TP Organics a IFOAM Organics Europe. Získané informace o dění v sektoru EZ z zahraničí platforma předává prostřednictvím pravidelně vydávaného elektronického zpravodaje na svém webu www.ctpez.cz.

ČTPEZ se věnuje publikování tematických článků v odborném tisku, vydávání tiskových zpráv, přípravě a distribuci pozvánek a avíz svých členů (např. akcí demonstračních farem v EZ), spolupořádá osvětové a vzdělávací akce, vydává poradenské příručky. ČTPEZ je národním správcem databáze OrganicEprints a znalostní platformy OrganicFarmKnowledge.

8.6 Organic Eprints

Organic Eprints je otevřená mezinárodní databáze publikací a výstupů výzkumů v oblasti ekologického zemědělství. Databáze vznikla v roce 2002 v Dánsku z iniciativy Mezinárodního centra pro výzkum ekologických potravinových systémů (ICROFS – International Centre for Research in Organic Food Systems) s cílem zkvalitnit vzájemnou komunikaci a zpřístupnit výsledky výzkumu odborné i široké veřejnosti a sdílet je. V roce 2003 se k projektu připojil FiBL (Výzkumný ústav pro EZ ve Švýcarsku), jako první mezinárodní partner databáze a garant výstupů v německém jazyce, a provoz databáze začal být podporován také německým Spolkovým programem pro ekologické zemědělství (BOEL).

V archivu Organic Eprints je možno nalézt kompletní dokumenty v elektronické podobě, bibliografické údaje, abstrakty odborných článků a další metadata. Lze zde ukládat a vyhledávat informace v rámci konkrétních výzkumů, organizací nebo projektů souvisejících s ekologickým zemědělstvím, a to zdarma. Některé instituce, příp. členské státy a vybrané projekty (např. v rámci CORE Organics) mají povinnost publikovat svoje výstupy v Organic Eprints, databáze funguje jako archiv a současně podklad pro monitoring a evaluaci výzkumu v EZ. V současné době obsahuje databáze více než 39 000 záznamů, registrováno je přes 30 000 uživatelů a archiv využívá v průměru okolo 120 000 návštěvníků měsíčně. Se správou databáze pomáhají tzv. národní správci fungující aktuálně v 26 zemích. Více: www.orgprints.org

8.7 Organic Farm Knowledge

Znalostní platforma Organic Farm Knowledge (OFK) podporuje produktivitu, kvalitu a udržitelnost ekologického zemědělství v Evropě prostřednictvím výměny znalostí mezi zemědělci, poradci a vědci. Poskytuje přístup k široké škále snadno použitelných nástrojů pro praxi, jako jsou informační listy, online výpočetní nástroje, mobilní aplikace, videa a další. Platforma nabízí i možnost hodnotit, komentovat a diskutovat o nástrojích a tématech, jejím cílem je být také virtuálním místem setkávání při přeshraničním vzdělávání. K představení funkcí platformy vzniklo krátké instruktážní video, které je k dispozici i v českém jazyce.

Sdílením osvědčených postupů přispívá platforma k zavádění inovací do praxe. Každoročně jsou přidávány další nové materiály a nástroje, logicky tříděné do aktuálně 9 hlavních kategorií (rostlinná produkce, chov zvířat, půda, řízení potravinového řetězce, životní prostředí, management farmy a nově zahrádnictví, data o EZ a poradenské a školicí podklady). Aktuálně lze materiály na platformě OFK automaticky přeložit do 19 jazyků včetně českého jazyka.

Hlavními partnery platformy jsou FiBL, ICROFS a IFOAM Organics Europe. Všechny nástroje zveřejněné na znalostní platformě OFK musí být nejprve vloženy do online databáze Organic Eprints, čímž je zajištěna kontrola kvality a jednotná struktura vkládaných materiálů.

Více: <https://organic-farmknowledge.org/>

9. PROPAGACE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Významným nástrojem propagace ekologického zemědělství je **národní kampaň na podporu biopotravin a produktů ekologického zemědělství** koordinovaná Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF) v rámci celostátní podpory značek kvality. Hlavním cílem je zvýšení povědomí spotřebitelů o biopotravinách a ekologickém zemědělství, což je klíčový předpoklad pro další rozvoj trhu biopotravin. V rámci kampaně probíhají jak aktivity zcela nové, tak se součástí stala každoroční kampaň MZe „Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství“.

Projekt pod názvem Propagační kampaň na podporu biopotravin a ekologického zemědělství je notifikován u Evropské komise do roku 2028. V rámci něj byla spuštěna pilotní edukační kampaň v letech 2018–2019 (s rozpočtem cca 38 mil. Kč) a následně tříletá kampaň 2020–2022 s celkovým rozpočtem cca 112 mil. Kč (40 619 tis. Kč v roce 2022, 34 857 tis. Kč v roce 2021, 36 577 tis. Kč v roce 2020). V roce 2023 byla vyhlášena veřejná zakázka na zajištění kampaně v dalším tříletém období, avšak tato byla z důvodu krácení rozpočtu pro marketingové aktivity SZIF zrušena. Propagace pokračovala v omezeném rozsahu s rozpočtem 6,6 mil. Kč a využity byly spoty a minipofady z předchozích let, prezentace v časopisech, PR aktivity včetně využití sociálních sítí profilu My jsme bio a proběhlo tradiční vyhlášení výherce soutěže Nejlepší biopotravina roku 2023 při zahájení kampaně Září – Měsíc biopotravin.

V roce 2024 kampaň pokračovala. Vyplaceno bylo 14,6 mil. Kč na mediální a komunikační kampaň v TV a online, aktivity v rámci akce Září – Měsíc biopotravin, realizaci kampaně Kdo stojí za BIO, prezentace a podporu značek bio na sociálních sítích, speciální mediální projekty a advertorialy a obsahovou správu webových stránek <https://myjsmebio.gov.cz/>.

S cílem více informovat veřejnost o výhodách ekologické produkce jsou nově od roku 2022 Evropskou komisí vyhlašovány **EU Organic Awards – Evropské ceny pro ekologické zemědělství**. Smyslem je ocenit nejlepší a nejinovativnější subjekty napříč řetězcem bioprodukce a udělováno je 7 ocenění: nejlepší ekologický zemědělec, nejlepší ekologická zemědělkyně, nejlepší bioregion/biookres, nejlepší bioměsto, nejlepší ekologický malý a střední podnik, nejlepší maloobchodní prodejce biopotravin a nejlepší biorestaurace. Slavnostní vyhlášení vítězů probíhá každoročně při příležitosti **Evropského dne ekologického zemědělství**, který byl ustanoven na 23. září. Ocenění EU Organic Awards stejně jako vyhlášení Dne ekologického zemědělství vycházejí z plánovaných aktivit evropského Akčního plánu pro rozvoj ekologického zemědělství přijatého Evropskou komisí 25. března 2021. Více: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-action-plan/eu-organic-awards_en

Propagaci EZ a biopotravin se dlouhodobě věnuje několik organizací, většinou nevládních, částečně díky pravidelné podpoře ze strany MZe a dalších veřejných i soukromých zdrojů. **Mezi významné propagační aktivity pravidelně podporované ze zdrojů MZe patří:**

- kampaň MZe „Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství“ (od 2005), nově zastřešená národní kampaní na podporu biopotravin a produktů EZ

- soutěž „Nejlepší biopotravina roku“ (od 2002), nový název a logo od roku 2022, dříve název Česká biopotravina roku
- ocenění „Nejlepší ekofarma roku“ (od 2019) vzniklé spojením dvou původních ocenění „Nejlepší sedlák“ PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců (od 2011) a „Bartákův hrnec“ pro nejlepšího ekozemědělce (od 1992)
- provoz informačního a osvětového webu o EZ a biopotravinách www.lovime.bio včetně mapy českých biopotravin <https://kde.lovime.bio/>
- pražský Biojarmark – farmářský trh v Praze zaměřený výhradně na biopotraviny (v letech 1994–2012, obnoven od roku 2017).

Řada ekofarem a bioproduktů je prezentována také v rámci celostátních propagačních akcí nezaměřených přímo na ekologickou produkci, jakými jsou například soutěž Regionální potravina, projekt MZe „Poznej svého farmáře“ nebo edukační kampaň na podporu kvalitních potravin „Akademie kvality“.

9.1 Přehled vybraných propagačních akcí

Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství

Tradiční informační akce v měsíci září zaměřená na osvětu spotřebitelů v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin organizovaná již od roku 2005. Hlavním cílem kampaně je přiblížit veřejnosti důvody, proč je dobré a logické kupovat biopotraviny a podporovat tím ekologické zemědělství v ČR. V průběhu celého měsíce září probíhá řada akcí na podporu nákupu biopotravin – biojarmarky, biodožínky, dny otevřených vrat na farmách, exkurze do výroby a další. Každoročně také čekají na fanoušky pravidelné soutěže s partnery Měsíce biopotravin. Veškeré dění kolem kampaně s mottem Bio dává smysl nám i přírodě se odehrává na webu a na facebookovém profilu. Více: www.mesicbiopotravin.cz

Soutěž Nejlepší biopotravina roku

Soutěž je pravidelně vyhlašována již od roku 2002 (dříve pod názvem „Česká biopotravina roku“) a pořádá ji PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců. O prestižní titul se každoročně uchází desítky výrobců – potravin vyprodukovaných tuzemským ekologickým zemědělstvím. Účast v soutěži nabízí výrobcům biopotravin jedinečnou příležitost pro zviditelnění svých výrobků jak mezi obchodníky samotnými, tak pro popularizování mezi širokou veřejností. Soutěž je pořádána pod záštitou ministra zemědělství a ústředního ředitele SZPI. Soutěž probíhá v pěti kategoriích – biovíno, biopotraviny živočišného původu, biopotraviny rostlinného původu, biovýrobky pro gastronomii, pochutiny a ostatní potravinářské výrobky, a steaková bio masa. Každý rok je vyhodnocován vítěz jednotlivé kategorie a celkový vítěz soutěže, kteří mají pak právo užívat pro vítězný výrobek označení Nejlepší biopotravina, doplněný příslušným letopočtem. V odborné porotě zasedají zástupci SZPI, MZe, odborníci z oblasti zemědělství i potravinářství, obchodu i médií. Kontrolu správného značení zajišťuje kontrolní a certifikační organizace KEZ o.p.s.

Absolutním vítězem soutěže Nejlepší biopotravina roku 2024 se stal Bio přeštík v plechu z Biofarmy Sasov na Vysočině. Zvítězil i v kategorii Biopotraviny živočišného původu – masné výrobky. V dalších kategoriích zvítězili: Farmářský sýr z Farmy Menšík (Biopotraviny živočišného původu – mléčné produkty), Jehněčí Ossobuco Bio z Farmy Rudimov (Steaková bio masa), Hostětínský mošt Jablko Rakytník BIO od Moštárny Hostětín (Biopotraviny rostlinného původu), Ochutnávka antických obilnin – jednozrnka, kamut, špalda – Víc než rizoto od Živé farmy (Biopotraviny pro gastronomii, pochutiny a ostatní) a Chardonnay pozdní sběr 2023 z Vinařství Čech (Biovíno). Přihlášeno bylo 140 biopotravin. Přehled oceněných biopotravin je uveden na webu: <https://pro-bio.cz/projekty/nejlepsi-biopotravina-roku/historie/>

Ocenění Nejlepší ekofarma roku

Ocenění je udělováno nejlepšímu statku hospodařícímu v ekologickém zemědělství Svazem PRO-BIO a Nadačním fondem Bartákův hrnec od roku 2019. Ocenění vzniklo spojením dvou cen: Nejlepší sedlák roku a Bartákův hrnec pro nejlepší ekofarmu. Více o soutěži: <https://pro-bio.cz/projekty/nejlepsi-ekofarma-roku/>

V roce 2024 titul Nejlepší ekofarma roku získal Statek Winter z Olomouckého kraje. Statek hospodaří na úpatí Jeseníků a Orlických hor nedaleko Šumperka a zaměřuje se na chov skotu a prodej vyzrálého hovězího masa v kvalitě bio, disponují také vlastní certifikovanou porážkou a bourárnou. Majitelé si zakládají na zodpovědném přístupu ke krajinně, chovaným zvířatům a svým zaměstnancům.

Více: <https://www.statekwinter.cz/>

Pražský Biojarmark

V roce 2024 proběhl osmý ročník pražského Biojarmarku – farmářského trhu zaměřeného výhradně na biopotraviny,

který pořádá PRO-BIO LIGA na dvoře Národního zemědělského muzea, a to první říjnovou sobotu. Stejně jako v minulých letech zde návštěvníci našli více než dvacet prodejních stánků s širokou škálou produktů z českých ekofarm. Společně s Biojarmarkem probíhá osvětová akce MZe „Za tajemstvím potravin aneb Víš, co jíš?“, kdy se obě akce vhodně doplňují. Kromě nákupu potravin a občerstvení v biokvalitě nechybí pestrý doprovodný program v podobě živé hudby, soutěží, výstav fotografií či vaření pod širým nebem.

Tradice pražského Biojarmarku sahá až do roku 1994, kdy proběhl první ročník, tehdy ještě v areálu ekocentra Toulcův dvůr na okraji Prahy. Po zhruba čtyřleté pauze byla tato výroční akce ekologického zemědělství v Praze obnovena a od roku 2017 ji pořádá PRO-BIO LIGA.

Více: <https://biojarmark.info/>

Projekt MZe „Poznej svého farmáře“

Cílem již 11. ročníku projektu MZe „Poznej svého farmáře“ je propojit spotřebitele s lokálními farmáři, nabídnout možnost ochutnat kvalitní výrobky přímo od zemědělců a ukázat, jakým způsobem produkty vznikají. Od roku 2023 došlo ke změně konceptu projektu a jednodenní akce probíhají v menších a středních městech společně s farmářskými trhy regionálních prodejců. Akce jsou doprovázeny bohatým doprovodným programem zaměřeným zejména na rodiny s dětmi, jehož součástí je zábavně výchovný program cílený na zemědělství, lesnictví a problematiku zdravé výživy. V roce 2024 bylo realizováno osm zastavení, většinou na náměstích měst, s výjimkou jednoho na biofarmě Belina v Nežichově v Karlovarském kraji. V rámci dvou zastavení během září měli návštěvníci možnost ochutnat biopotraviny a dozvědět se více o značce bio.

Více: <http://poznejsvehofarmare.cz/>

10. ORGANIZACE A SDRUŽENÍ PŮSOBÍCÍ V SEKTORU EZ

Oborové organizace a sdružení

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Svaz PRO-BIO je nestátní nezisková organizace, která v České republice prosazuje a podporuje zájmy ekologických zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin. Jeho hlavním posláním je prosazovat a aktivně podporovat ekologické zemědělství na území ČR. Jeho členy jsou ekologičtí zemědělci, zpracovatelé, výrobci a prodejci biopotravin, zemědělství poradci, spotřebitelé a přátelé ekologického zemědělství.

www.pro-bio.cz

- **Regionální centra Svazu PRO-BIO:** v rámci svazu funguje 11 regionálních center, která v místě svého působení poskytují svým členům poradenství, organizují vzdělávací akce a podporují rozvoj ekologického zemědělství.
- **PRO-BIO Poradenské centrum:** certifikovaný poradenský subjekt dle schématu ADVIGREEN, v rámci kterého akreditovaní poradci Svazu PRO-BIO poskytují odborné poradenství v oblasti ekologického zemědělství.
- **PRO-BIO LIGA pobočný spolek:** pobočka Svazu PRO-BIO s celorepublikovou působností zaměřená na propagaci a osvětu biopotravin a systému ekologického zemědělství mezi spotřebitelskou veřejností, vystupující pod značkou Lovíme.bio.
- **Bioprodejny Svazu PRO-BIO:** pobočka sdružující prodejny biopotravin v ČR, pro své členy realizuje aktivity na podporu prodeje a společnou propagaci.

www.lovime.bio

ČTPEZ – Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství

ČTPEZ je sdružení významných aktérů z oblasti vědy, výzkumu a vzdělávání, zemědělské a potravinářské produkce a obchodu a oborových nevládních organizací se zaměřením na ekologické zemědělství a produkci biopotravin. Cílem ČTPEZ je budovat a podporovat rozvoj znalostního systému v oblasti ekologického zemědělství a produkce biopotravin a posílit konkurenceschopnost ekozemědělského sektoru v ČR ve všech jeho klíčových oblastech.

www.ctpez.cz

EKOVIN – Svaz integrované a ekologické produkce hroznů a vína

Občanské sdružení, které sdružuje právnické a fyzické osoby zabývající se integrovanou a ekologickou produkcí hroznů a vína, koordinuje jejich činnost a chrání jejich zájmy. Svaz se zabývá také vzdělávací a osvětovou činností v této oblasti zemědělské produkce.

www.ekovin.cz

BioSad

Občanské sdružení pro ekologickou produkci ovoce. Jeho posláním je podpora rozvoje ekologické produkce ovoce v České republice. Cílem je usnadnění komunikace mezi výzkumem a pěstiteli a podpora efektivního uplatňování výsledků výzkumu v praxi.

www.biosad.cz

Kontrolní organizace a státní dozorové orgány

ABCERT AG, organizační složka

Pobočka německé certifikační organizace ABCERT působí v České republice od roku 2006 jako akreditovaný kontrolní a certifikační orgán ekologického zemědělství. Společnost provádí kontrolu a certifikaci také dle standardů Demeter, Naturland, Bioland a Bio Suisse. Mezinárodní kód organizace je: CZ-BIO-002.

www.abcert.cz

Biokont CZ, s. r. o.

Česká kontrolní organizace založená v roce 2005 a pověřená kontrolní a certifikační činností v ekologickém zemědělství v České republice i na Slovensku. Od roku 2015 provádí společnost kontrolu a certifikaci podle standardů Bio Suisse. Dále je oprávněna certifikovat biokosmetiku a přírodní kosmetiku. Mezinárodní kód organizace je: CZ-BIO-003.

www.biokont.cz

BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s. r. o.

Společnost je součástí mezinárodní skupiny Bureau Veritas, jako akreditovaný kontrolní a certifikační orgán pro ekologické zemědělství působí v České republice od roku 2013. Mezinárodní kód organizace je: CZ-BIO-004.¹⁷

www.ekozemedelstvi.cz

KEZ o. p. s.

První česká akreditovaná kontrolní a certifikační organizace, která zajišťuje kontrolu a certifikaci v systému ekologického zemědělství, založená v roce 1999. Společnost poskytuje služby také v oblasti privátní certifikace KEZ doporučuje pro použití v EZ, certifikace stravovacích zařízení a výrobců kosmetických prostředků obsahujících přírodní a bio suroviny CPK a CPK bio. Mezinárodní kód organizace je: CZ-BIO-001.

www.kez.cz

ÚKZÚZ – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Státní instituce pověřená od 1. ledna 2010 k provádění úředních kontrol v ekologickém zemědělství za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví a dobrých životních podmínkách zvířat. ÚKZÚZ dále vede Databázi osiv a sadbových brambor pro

¹⁷ V době vydání publikace tento kontrolní subjekt má již ukončenou činnost v oblasti kontroly a certifikace EZ, aktuální přehled kontrolních organizací v ČR je uveden na webu MZe v sekci Zemědělství - Ekologické zemědělství.

<https://mze.gov.cz/public/portal/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/casto-hledate/kontrolni-system>

EZ a Registr přípravků na ochranu rostlin a Registr hnojiv vhodných do EZ; vydává výjimky na použití konvenčního osiva a sadby, koordinuje ověřování odrůd v podmínkách EZ v ČR a zahájena byla i dlouhodobá pokusnická činnost v EZ.

www.ukzuz.cz

SVS – Státní veterinární správa

Státní instituce, která ze zákona vykonává dozor nad zdravím zvířat a nad zdravotní nezávadností potravin živočišného původu. Všechny povinnosti a práva SVS jsou vyjmenovány ve veterinárním zákoně č. 166/1999 Sb. Od roku 2016 vykonává na základě veřejnoprávní dohody s MZe kontrolu ekologické produkce v rámci svých kompetencí daných zákonem.

www.svscr.cz

SZPI – Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Státní instituce, která vykonává dozor nad dodržováním evropského a národního potravinového práva v ČR a je součástí celoevropského systému úřadů, které mají obdobné kompetence. Inspekce kontroluje především bezpečnost, jakost a správné označování potravin, surovin pro jejich výrobu, zemědělských výrobků a tabákových výrobků. Od roku 2016, na základě veřejnoprávní dohody s MZe, vykonává kontrolu ekologické produkce v rámci svých kompetencí daných zákonem č. 110/1997 Sb. a souvisejícími předpisy. Jedná se zejména o kontroly určité části maloobchodních biopotravin, kteří jsou vyjmuti z působnosti předpisů pro ekologickou produkci a nepodléhají její kontrole. SZPI provádí pravidelný monitoring reziduí pesticidů v potravinách včetně biopotravin, který každoročně zveřejňuje na svém webu.

www.szpi.gov.cz

Odbor environmentální a ekologického zemědělství MZe

Jedná se o příslušný orgán ve smyslu legislativy ekologické produkce, zejména nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 a jeho prováděcích předpisů. Odbor zajišťuje funkčnost celého kontrolního systému EZ včetně nastavení postupů při porušení pravidel (tj. dohled nad čtyřmi kontrolními organizacemi), dále zajišťuje uplatňování evropské a národní legislativy pro EZ a výrobu biopotravin, používání státního loga „biozebry“, vedení registru všech ekologických podnikatelů (zemědělců, výrobců, distributorů apod.) v ČR.

<https://mze.gov.cz/public/portal/mzel/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi>

Odbytové organizace

PRODEJ-BIO s. r. o.

Společnost založená v roce 2008 organizuje a koordinuje odbyt českých biosurovin (obilovin, luštěnin, krmiv, osiv, masa) s cílem umístit českou produkci na český trh. Nadbytečná produkce je vyvážena do zemí EU.

www.prodejbio.cz

Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO

Družstvo vzniklo v roce 2012 jako sdružení producentů biomléka v ČR za účelem zajištění společného odbytu biomléka a poskytování podpory členům při prodeji a uvádění zboží na trh.

<http://ceskebiomleko.cz/>

Vzdělávací, výzkumné a poradenské organizace

Bioinstitut, o. p. s. – Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny

Organizace zaměřená na podporu rozvoje EZ v ČR formou poskytování poradenství, vzdělávání, přenosu poznatků z výzkumu do praxe, publikační činnosti, osvětou a propagací sektoru mezi odbornou i laickou veřejností a komunikací potřeb sektoru na úrovni státní správy. Bioinstitut je koordinátorem České technologické platformy pro ekologické zemědělství a členem FiBL International – Mezinárodního sdružení výzkumných institucí v oblasti EZ.

www.bioinstitut.cz

Biocont Laboratory, spol. s r. o.

Společnost poskytující ekologicky a integrovaně hospodářícím zemědělcům a lesníkům co nejucelenější paletu prostředků a technologií biologické a biotechnické ochrany rostlin včetně informačního servisu a poradenství.

www.biocont.cz

Czech Organics, s.r.o.

Společnost poskytující komplexní poradenství na míru v oblasti ekologického zemědělství. Poradenské služby se týkají zejména technologického poradenství, dotačního a ekonomického poradenství. Společnost se podílí také na výzkumu ekologického zemědělství a sdílí nejnovější poznatky do praxe prostřednictvím publikací, přednášek a seminářů, článků, videí. Členové týmu jsou akreditovanými zemědělskými poradci a společnost funguje zároveň jako certifikovaný poradenský subjekt dle schématu ADVIGREEN.

www.czechorganics.com

Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu, v. v. i.

Veřejná výzkumná instituce vzniklá z Výzkumného ústavu rostlinné výroby začleněním Výzkumného ústavu zemědělské techniky a Výzkumného ústavu potravinářského Praha k 1. 1. 2025. Centrum zahrnuje široké spektrum odborných činností v oblasti zemědělských a potravinářských věd, a to od problematiky hospodaření na půdě, genetiky, šlechtění a ochrany plodin, přes zemědělskou techniku až po bezpečnost a produkci potravin. Od roku 2006 má ve vlastnictví experimentální pozemek certifikovaný pro ekologické pěstování. Kromě toho se zde nachází genová banka, která uchovává širokou škálu genetických zdrojů rostlin. Současný výzkum je orientován především na možnosti využití genetických zdrojů minoritních plodin, ke kterým patří především pluchaté druhy pšenice (špalda, dvouzrnka, jednozrnka), pohanka a proso.

www.carc.cz

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.

Veřejná výzkumná instituce realizující základní i aplikovaný výzkum v oblastech genetiky a šlechtění zvířat, reprodukce, výživy, kvality živočišných produktů, etologie, technologií chovů, managementu stád a ekonomiky výroby. Činnost je zaměřena nejen do sektoru majoritního konvenčního zemědělství, ale i do oblastí ekologických a alternativních chovů. VÚŽV dále zajišťuje realizaci Národního programu uchování a využití genetických zdrojů

hospodářských zvířat, kde kromě odborné garance, koordinace a administrace programu ústav zajišťuje i veškeré související mezinárodní agendy.

www.vuzv.cz

Výzkumný ústav pícninářský, spol. s r. o. Troubsko

Soukromý výzkumný ústav zaměřený na aplikovaný výzkum v oblasti zemědělství, potravinářství a biotechnologií. Zabývá se šlechtěním, množením a prodejem osiv. Nabízí poradenskou činnost a služby. Od roku 2009 má ústav certifikovanou posklizňovou linku pro čištění osiv v biokvalitě. Tato linka je stavěná na menší partii a je schopna čistit široké spektrum materiálů. V roce 2013 firma rozšířila nabídku osiv o osiva některých svých odrůd v biokvalitě.

www.vuvt.cz

Agritec Plant Research s. r. o.

Soukromá výzkumná organizace zaměřená na aplikovaný výzkum v oblasti zemědělství se zaměřením na pěstování, šlechtění, integrovanou ochranu a využití vlákných rostlin, luskovin, technických plodin a olejnin. Na pozemcích své mateřské společnosti, které jsou v režimu EZ, provádí výzkumné činnosti pro potřeby státní správy i soukromých institucí v oblasti ekologického zemědělství.

www.agritec.cz

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, s. p. o.

Státní příspěvková organizace fungující jako expertní centrum zaměřené na zemědělskou ekonomiku, potravinářství, zemědělské poradenství, vzdělávání a informace. Mezi hlavní činnosti ÚZEI patří aplikovaný výzkum v oboru zemědělské ekonomiky a politiky; zabezpečení odborného servisu pro MZe i další orgány státní správy; výkon funkce Kontaktního pracoviště FADN CZ a poradenského a vzdělávacího centra pro oblast zemědělství, potravinářství a rozvoje venkova. V oblasti ekologického zemědělství zajišťuje sběr údajů o vývoji EZ a bioprodukci v ČR, provádí analýzu trhu biopotravin a sleduje ekonomiku ekofarem v rámci FADN.

www.uzei.cz

Česká zemědělská univerzita v Praze

Univerzita má v současné době 6 fakult. Studium vedle klasických zemědělských oborů zahrnuje širokou paletu oborů z oblasti životního prostředí, ochrany krajiny, obnovitelných zdrojů, speciálních chovů i související pedagogiky. Obor Ekologické zemědělství je aktuálně možno studovat na FAPPZ v bakalářském i magisterském studiu. Ekologické a alternativní zemědělství je vyučováno i v dalších oborech FAPPZ, FŽP a FTZ jako povinný, povinně volitelný či volitelný předmět. Od roku 1992 jsou na výzkumné stanici FAPPZ v Praze – Uhřetěvesi úspěšně realizovány pokusy s ekologickým pěstováním různých polních a zahradních plodin.

www.czu.cz

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Univerzita má v současné době 8 fakult, komplexní vědecko-pedagogickou činnost v oboru zemědělství zajišťuje Fakulta zemědělská a technická. Základy ekologického zemědělství jsou součástí bakalářského studijního oboru Agroekologie, v magisterském stupni tohoto oboru je možné studovat přímo specializaci ekologické zemědělství. Od

roku 2010 je pro pokusnou činnost využíván ekologicky certifikovaný pozemek. Realizovány jsou pokusy s genetickými zdroji pšenice, ekologickými osivy a hodnoceny možnosti kontaminace bioprodukce mykotoxiny.

www.jcu.cz

Mendelova univerzita v Brně

Univerzitu tvoří 5 fakult a Institut celoživotního vzdělávání. Ačkoli nemá specializované pracoviště pro ekologické zemědělství, akademičtí a vědeckí pracovníci několika ústavů se touto problematikou dlouhodobě zabývají. Na Agronomické fakultě se vyučují předměty Ekologické zemědělství, Ekologické systémy chovu zvířat a Ochrana v systémech ekologického zemědělství a na Zahradnické fakultě Ekologická produkce zeleniny a speciálních rostlin a Ekologické vinohradnictví a vinařství. Pro výzkumné účely jsou využívány dvě plochy v režimu EZ. První, ve správě Zahradnické fakulty, slouží pro experimenty zaměřené na ekologické pěstování zeleninových druhů. Druhá na Polní pokusné stanici v Žabčicích je určena pro pokusy s polními plodinami v rámci systému doporučování odrůd pšenice a ječmene pro ekologické zemědělství.

www.mendelu.cz

Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

VŠCHT je největší vzdělávací institucí svého druhu ve střední a východní Evropě. Navazuje na téměř 200letou tradici výuky technické chemie v Čechách. Ústav analýzy potravin a výživy se dlouhodobě zabývá problematikou bezpečnosti potravin, krmiv a potravinových surovin jak z konvenční, tak i ekologické produkce. V rámci mezinárodních i národních projektů je na Ústavu analýzy potravin a výživy věnována intenzivní pozornost zkoumání kvality, původu (traceability) a pravosti (authenticity) ekologických surovin a produktů.

www.vscht.cz

Farmářská škola – VOŠ ekologického zemědělství

Farmářská škola – Vyšší odborná škola ekologického zemědělství je jediná škola ekologického a biodynamického zemědělství v České republice, která nabízí ucelený program praktického vzdělávání na ekologických faremách u nás i v zahraničí. Rok 2024 byl druhým rokem fungování školy po akreditaci MŠMT a ve tříletém oboru studovalo celkem 73 studentů. Pro praktické vzdělávání v EZ slouží od roku 2023, kromě sítě vzdělávacích farem, školní farma Jednorozec v Roblíně. Cílem je vzdělávat a podporovat mladé zemědělce, kteří budou mít chuť zakládat nové statky a přispívat tak k obnově udržitelného hospodaření, zdravé krajiny i života na venkově.

www.farmarskaskola.cz

Další organizace

Asociace místních potravinových iniciativ

Nevládní organizace podporující vznik a rozvoj místních potravinových systémů založených na šetrném zacházení s krajinou a férových vztazích mezi zemědělci a spotřebiteli (komunitou podporované zemědělství, komunitní zahrady aj.). Asociace AMPI stojí také za projekty Farmářská škola, Nadace Pro půdu, Spolek živá obžIVA aj.

www.asociaceampi.cz

Ekologický institut Veronica

Ekologický institut Veronica působící v Brně a v Hostětíně se zabývá odbornou a vzdělávací činností v ochraně přírody a šetrném spotřebitelství, poskytuje interpretaci odborných environmentálních témat. V rámci tohoto zaměření vzdělává spotřebitelskou veřejnost také v oblasti ekologického zemědělství a biopotravin. Je organizátorem brněnského biojarmarku.

www.veronica.cz

Hnutí DUHA

Jedna z největších environmentálních nevládních organizací v ČR v rámci svého programu Zemědělství aktivně prosazuje systém ekologického zemědělství, propojuje drobné ekozemědělce a spotřebitele a věnuje se problematice místních potravin. Je provozovatelem Adresáře farmářů, který obsahuje seznam více než 550 míst, kde lze nakoupit čerstvé místní potraviny. Od roku 2022 se podílí na projektu Živý region, který na Tišnovsku a Podbrněnsku podporuje kvalitu i kvantitu lokální produkce a lokální spotřeby ekologických potravin.

www.hnutiduha.cz

Informační středisko pro rozvoj Moravských Kopanic

Obecně prospěšná společnost realizuje aktivity zaměřené na podporu rozvoje ekologického zemědělství ve Zlínském kraji a na Hodonínsku i aktivity zaměřené na Moravské Kopanice – tamní kulturu, tradice a přírodu i šetrný cestovní ruch.

www.iskopanice.cz

Nadace Partnerství

Jedna z největších nadací na podporu projektů týkajících se životního prostředí, existuje již od roku 1991. Přispívá prostřednictvím svých grantových programů na nejrůznější témata spojená se životním prostředím a udržitelným rozvojem; poskytuje odborné služby, vzdělává širokou veřejnost i veřejnou správu, inspiruje Otevřenou zahradou v centru Brna a organizuje řadu informačních a propagačních kampaní. Mezi projekty patří: Živá půda (pomoc vlastníkům, zemědělcům i veřejnosti zastavit znehodnocování půdy), Adapterra Awards (ocenění nejlepších nápadů, které pomáhají zvládat dopady klimatické změny), Sázíme budoucnost (výsadba 10 milionů stromů pro odolná města a zdravou krajinu).

www.nadacepartnerstvi.cz

ZERA – Zemědělská a ekologická regionální agentura

Agentura zabývající se vzdělávací, výzkumnou a koordinační činností při realizaci programů a opatření v rámci trvale udržitelného rozvoje venkova a využití krajiny zemědělcem. Pořádá vzdělávací programy pro zemědělskou veřejnost a exkurze do modelových zemědělských podniků, včetně ekologických. ZERA poskytuje vysoce odborné služby pokrývající celou problematiku produkce a užití kompostu v zemědělské praxi.

www.zeraagency.eu

Zpracovala:

Ing. Andrea Hrabalová

Autoři fotografií

Obálka: Petrpodhajsky/Shutterstock.com

Veronika Stupková (s. 14, 16, 18, 26, 29, 40, 42, 47, 50, 57)

Jakub David (s. 33)

Fotoarchiv SZIF (s. 45)

Shutterstock.com - Vojtěch_706 (s. 6, 61), Iryna Imago (s. 8), MP Food Photography (s. 30), Oleksandr Yakoniuk (s. 33),

Richard Semik (s. 36), Rainer Kuehn (s. 55)

Publikace byla zpracována za finanční podpory Ministerstva zemědělství prostřednictvím dotace na činnost České technologické platformy pro ekologické zemědělství.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo
Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha I
www.mze.gov.cz

Praha 2026

ISBN 978-80-7434-844-0